MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının

Araştırma ve Yayın Organıdır

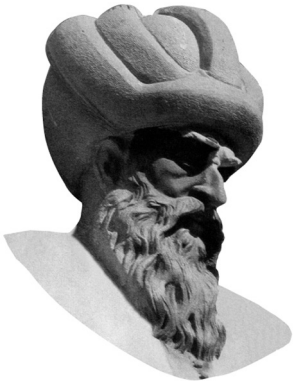
ISSN 1301-2762

5. Büyük Üstat Mesajı ..... Ömer KÖKER
7. Message from the Grand Master ..... Ömer KÖKER
9. Hürmasonluğa Tarihsel Bakış ..... Margaret C. JACOB
Çeviren: Umur ÇOLGAR
26. Kendimiz ile Aramızdaki Fark ..... Kürşat PARLATAN
35. Meşrutiyet Sonrası Osmanlı Basınında ..... Yavuz Selim AĞAOĞLU
Masonluk-2: Mecmua-i Ebuzziya Sayı 102
52. Atamızdan Anılar ..... Mim Kemal ÖKE
60. Mim Kemal ..... Nurettin ARTAM
63. Mim Kemal Öke'nin Aziz Hatırasına ..... •••
66 Arşivden Ünlü Masonlar - III ..... Mimar SİNAN
77. Kutsal Taş Ana Tanrıça Dul Kadın ..... Timur GUDA
87. Aydınlanma ve Masonluk ..... Deniz TANSİ
93. Localardan Haberler ..... Mimar SİNAN
118. Aramızdan Ayrılanlar ..... Mimar SİNAN
119. Mimar Sinan Dergisi Yazı Kabulü ve Yayın Kuralları ..... Mimar SİNAN

YIL : 2016 NO : 171

MİMAR SİNAN

Gevşemeyin, endişe etmeyin.
İnancınız sağlamsa, mutlaka başarırsınız.
Şânı Yüce Kur'an (III: 139)



MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının
araştırma ve yayın organıdır.

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına
İmtiyaz Sahibi: AHMET ŞENKUT
Yazı İşlerini fiilen idare eden: ERGİN KOPARAN
DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.
ÜÇ AYDA BİR YAYINLANIR. ÜYELERE MAHSUSTUR. PARAYLA SATILMAZ.
ISSN 1301-2762

SAYI: 171 • Nuruziya Sokağı No: 9 34430 Beyoğlu – İstanbul
Tel: 0212 251 26 50 HAZİRAN 2016

5.	**Büyük Üstat Mesajı**	**Ömer KÖKER**
7.	**Message from the Grand Master**	**Ömer KÖKER**
9.	**Hürmasonluğa Tarihsel Bakış**	**Margaret C. JACOB** **Çeviren: Umur ÇOLGAR**
26.	**Kendimiz ile Aramızdaki Fark**	**Kürşat PARLATAN**
35.	**Meşrutiyet Sonrası Osmanlı Basınında Masonluk-2: Mecmua-i Ebuzziya Sayı 102**	**Yavuz Selim AĞAOĞLU**
52.	**Atamızdan Anılar**	**Mim Kemal ÖKE**
60.	**Mim Kemal**	**Nurettin ARTAM**
63.	**Mim Kemal Öke'nin Aziz Hatırasına**	**• • •**
66.	**Arşivden Ünlü Masonlar - III**	**Mimar SİNAN**
77.	**Kutsal Taş Ana Tanrıça Dul Kadın**	**Timur GUDA**
87.	**Aydınlanma ve Masonluk**	**Deniz TANSİ**
93.	**Localardan Haberler**	**Mimar SİNAN**
118.	**Aramızdan Ayrılanlar**	**Mimar SİNAN**
119.	**Mimar Sinan Dergisi Yazı Kabulü ve Yayın Kuralları**	**Mimar SİNAN**



Kapak Kompozisyonu: Şinasi BARUTÇU

Rekmay Reklam ve Tanıtım A.Ş.
Cihan Sok. No: 12/B Sıhhiye - 06430 ANKARA
Tel: 0.312. 231 09 26 - 229 81 29



BÜYÜK ÜSTAT MESAJI

Sevgili Kardeşlerim,

Mimar Sinan Dergimizin bu sayısındaki mesajımı Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Derneği'nin Olağan Genel Kurul toplantısında yaptığım konuşmaya ayırdım.

Sevgili Kardeşlerim,

Hoş geldiniz. Bu toplantımızın Masonluk âlemine yararlı olmasını ve Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu laik demokratik Türkiye'nin ilelebet payidar olmasına yönelik samimi özlemimizi gerçekleştirmesini diliyorum.

Sevgili Kardeşlerim,

Geçen yıl 9 Mayıs 2015 tarihinde gerçekleşen Genel Kurul toplantısında ve sonrasında yapılacaklar konusunda sizlere bazı açıklamalarda bulunmuştum. Bunlar:

- Seçim sistemimizin yeniden düzenlenmesi ve genel kurulların yeniden yapılanmasına yönelik çalışmalara başlanacağı,
- İdari yapılanmaya yönelik çalışmaların belli bir aşamaya getirilmesi,
- Hasenat İşlerine ağırlık verilmesi hususları ve
- Kardeşlerimiz ile ilgili kurulacak CV bankasının hayata geçirilmesi işleri idi.

Bu konuda sizlere açıklamalarda bulunacağım.

1.-) Büyük Loca Görevlileri seçimine ilişkin açıklamalar:

09 Mayıs 2015 tarihli toplantıdan sonra kurulan Tüzük Hazırlama Çalışma Grubu üzerinde mutabakata vardığı konuları Büyük Görevliler Kuruluna sunmuştur. Büyük Görevliler Kurulu'nda görüşülen tasarı her üç vadide Üstadı Muhteremler Danışma Kurulunda tartışmaya açılmıştır. Danışma Kurullarında yapılan görüşmelerde teklif edilen önerilerden Büyük Üstat Seçimine, Büyük Görevliler Kurulunun seçimine, Genel Kurul ve Büyük Locanın yapısının değiştirilerek üye sayısının azaltılmasına yönelik olanlarına Danışma Kurulları üyeleri temkinli yaklaşmışlardır. Yapılan kanaat yoklamalarında değişiklik önerileri yüzde 44-55 gibi bir çoğunlukla ya benimsenmiş ya da kabul görmemiştir. Bu kadar sınırda benimsenen ya da benimsenmeyen önerilerin Genel Kurulun huzuruna getirilmemesi görüşü Büyük Görevliler Kurulu'nda da benimsenmiştir. Danışma Kurullarında ekseriyetle kabul gören öneriler ve bunun sonuçlarına bağlı öneriler ise bu Genel Kurulda huzurunuza getirilmiştir.

Bu arada Dernekler Müdürlüğü'nün ikazı ile özellikle İzmir vadisinde sorun yaratan Şube Genel Kurullarının toplanmalarını düzenleyen Dernek Tüzüğümüzün 22. Maddesine yönelik değişiklik önerisi de getirilmiştir.

Mevzuatımızda son on yılda çok hızlı değişimler gerçekleşmiştir ve hâlâ da bu değişimler gerçekleşmektedir. Avrupa Birliği uyum yasaları çerçevesinde yeni yeni yasalar çıkartılmakta ve Türkiye'deki kurumların da kendi yapılarını buna göre düzenlemeleri istenmektedir. Önümüzdeki süreçte yeni mevzuatın gerektirmesiyle derneklere yönelik yeni yeni düzenlemelerin bizleri beklediğini

söylemek mümkündür. Tüzüklerimizde yer alan tüzük değişikliği kuralları, tüzük tadilatlarının kabulü için toplantının başında, sonunda ve karar almada hep nitelikli çoğunluğun bulunmasını zaruri kıldığından, bundan böyle usulû değişikliklerin dışında ancak kamu otoritesinin mecbur kılması halinde tüzük değişikliklerinin mümkün olabileceği de bir gerçek olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu nedenle bundan böyle köklü bir idari yapılanmaya yönelik (örneğin Büyük Locanın yapısının düzenlenmesi gibi, Büyük Görevliler Kurulunun yapısının veya seçim sistemimizin değiştirilmesi gibi) bir tüzük değişikliğinin Genel Kurulun huzuruna getirilmesi pek mümkün gözükmemektedir.

2.-) İdari Yapılanma Hususu:

İdari yapılanma hususunda faaliyetlerimiz ile ilgili olarak işleyişimizi hantallıktan kurtarmaya yönelik çalışmalarımız uzman kardeşlerden oluşan bir çalışma grubu üzerinden devam etmektedir. Bu çalışma grubunun önerilerinden tüzük değişikliğini gerektirmeyenleri uygulamaya koymaya başladık. Tüzük değişikliği gerektirenleri ise çalışmalar olgunlaştığı ve tartışılabilir hale geldiği ve zemin müsait olduğu takdirde Danışma Kurulları huzurunda tartışmaya açacağız.

3.-) Hasenat işleri ile ilgili açıklamalarımız:

Büyük Loca kitapçığında Büyük Hasenat Emini Kardeşimiz tarafından hazırlanan raporda detaylı açıklamalar mevcuttur. Büyük Hasenat Emini Kardeşimizin başkanlığında Vadilerimiz Hasenat Komitesi Kardeşlerimizin yarattığı sinerji ile Kardeşlerimizin katkılarıyla oluşan hasenat bağışlarının büyüdüğünü ve Büyük Loca Hasenat fonunun azımsanmayacak bir miktara ulaştığını söyleyebiliriz. Bu bağışlarla hastalık veya zaruri ihtiyacı sebebiyle mali mükellefiyetlerini yerine getiremeyecek durumu düşen Kardeşlerimizin mükellefiyetlerini yerine getiriyoruz ve ilaveten muhtaç Kardeşlerimiz ile dul hemşirelerimize her ay belli miktarda yardım yapıyoruz. Ayrıca sıhhi kurul raporuna bağlanan hastalıklarla ilgili tedavi masraflarına belli bir nispette katkıda bulunuyoruz.

Hasenat konusu tüm loca Kardeşlerimizce benimsendi. Bazı loca Kardeşlerimiz ise ciddi katkılarda bulundular. Bu loca Kardeşlerimizi hasenat katkılarından dolayı ziyaret ederek özel teşekkürlerimi sunacağım. Tekrar edeyim ki artık hasenatlar, Tenue Blanche'larda verilen "kullanmadan at" türünden hediyeler olmak yerine bir Kardeşimizin veya hemşiremizin ihtiyaçlarına sarf ediliyor. Keza localarda konuşma yapan Kardeşlere artık evlerinde koyacak yer bulamayacakları hediyeler verilmesi yerine Büyük Locamıza hasenat bağışında bulunuyorlar. Hasenat fonunu gelecekte büyüttüğümüz ve geliştirdiğimiz takdirde yardıma ihtiyacı olan Kardeşlerimizin ve hemşirelerimizin ihtiyaçlarına daha fazla derman olunacaktır.

Burada bir hususu işaret etmek isterim ki, Büyük Hatip Kardeşimin ifade ettiği gibi, localar eğitim yeri olup, hasenat işlerimizin Büyük Locamız tarafından yürütülmesi gerekmektedir.

4.-) Kardeşlerimiz ile ilgili kurulacak CV bankasının hayata geçirilmesi işleri.

18 Mayıs 2015 tarihli Büyük Sekreter levhasında belirtildiği üzere cv@mason.org.tr adresi ile kurulan CV bankasına 161 başvuru yapılmıştır. Fakat Kardeşlerimizin yöneticileri bulunduğu firmaların insan kaynakları bölümlerince çeşitli nedenlerle konuya sıcak yaklaşılmadığından bu hususta pek bir gelişme kaydedilememiştir. Bu konuda görevlendirilen Kardeşlerimiz CV bankasını geliştirebilmek için canla başla çalışmaktadırlar.

Sevgili Kardeşlerim,

Üsküdar Ünalan Mahallesi'nde yapılmakta olan dernek binamız inşaatı ile ilgili açıklamalarım önümüzdeki sayıda yayınlanacak mesajımda yer alacaktır.

Hepinizi sevgiyle kucaklıyor, sizlere ve ailelerinize esenlik ve aydınlık günler diliyorum.

Kardeş sevgilerimle,

Ömer Köker
BüyükÜstat

MESSAGE FROM THE GRAND MASTER

Dear Brethren,

I spared my message of this issue of our Mimar Sinan Journal to the speech I have delivered at the General Assembly of the Free and Accepted Freemasons Association.

My Dear Brethren,

I welcome you all. I wish that this assembly will bring benevolence to all Freemasons and also sincerely hope that democratic and secular Republic of Turkey established by our great leader Mustafa Kemal Atatürk will live forever.

Dear Brethren,

Last year, after the May 9, 2015 assembly I had made some explanations about certain projects. These were:

- **Re-organization of our election system and re-structuring of the general assemblies,**
- **Improvement of the studies regarding the administrative bodies,**
- **Focusing on the improvement of the Charity activities and**
- **Implementation of the CV Bank concerning the business lives of our Brethren.**

Now, I would like to give some explanations on these subjects.

1.-) Explanations regarding the election of the Grand Lodge Officers :

After the May 9, 2015 assembly a Group for Regulation Revision was established and they presented the results of their studies to the Board of Grand Lodge Officers. The draft discussed at the Board of Grand Lodge Officers was presented for the discussions of the Lodge Masters Advisory Board in all three valleys. During the discussions of the Advisory Board members have approached very precautiously to the issues regarding the Election of the Grand Master, Election of the Grand Lodge Officers and change of the body of the General Assembly and the Grand Lodge and decreasing the number of members in these bodies. Certain opinion polls were made and the proposals were either accepted or refused with 44-55 majorities. So, Board of Grand Lodge Officers has preferred not to bring these proposals to the General Assembly. Instead, proposals and their results accepted with great majorities in the Advisory Boards has now been brought to your presence.

Meanwhile, the alteration proposal regarding the Rule 22 nd of our Regulations which regulates the convention of the Branch Assemblies which has created a problem in our Izmir valley has been brought to your presence upon the notice of the Assocations Directorate of the State. During the last decade there have been many and rapid changes in our regulations which will tend to continue. Within the framework of the law of harmonization code of the European Union, many new laws are introduced and all the associations in our country are required to establish their bodies in accordance with these regulations. Therefore, it will not be an oracle to mention that we have to expect new changes within the near future in this respect. The rules regulating the changes in our Regulations necessitates the qualified majority at the beginning, during and at the end of the meetings and decision sessions. Thus, it has become a reality that, from now on, relevant regulatory changes can only be realized upon the request of the state authorities.

Therefore, a proposal regarding a radical administrative change such as the alteration of the body of the Grand Lodge, body of The Board of Grand Lodge Officers or our election system is not feaseable at present.

2.-) Administrative Structure Issue:

A workshop consisting of certain brethren specialized in relevant matters regarding the re-organization of our administrative structure have already started their studies to releive our activities from ponderousness. Some of the proposals of this workshop which do not require a regulatory change have already been put into application. The items which will require a regulatory change will be brought at the discussion of the Advisory Boards when these studies reach a certain level and when the time of the environment will be convenient.

3.-) Explanations regarding the Charity Activities:

Relevant detailed explanations are reported by our Grand Almoner and have already been endorsed in the Book of the Grand Lodge Assembly. Under the direction of our Grand Almoner an enormous synergy has been activated by our Brethren working in the Valley Charity Committees and a remarkable sum of money has been collected for our Charity funds. With these charities we fulfill the obligations of our brethren who are unable to meet these obligations because of their financial or health conditions. Furthermore, we achieve certain regular monthly contributions to our widow sisters and some brethren in need. A certain amount of contribution is granted for the coverage of expenses regarding the treatment of sicknesses certified by the medical board reports.

This project of Charity has been embraced sincerely by all our brethren. Some lodge members have granted remarkable contributions. I will specially visit all these brethren and will express my personal gratitude. I must repeat that for a while our charities are spent to the needs of a brother or a sister instead of presenting exposable gifts to our ladies in Tenue Blanche sessions. Consequently, brethren who present conferences and presentations in the lodge meetings receive "certificates of charity" made on their behalf instead of tokens they will keep inside their cupboards. If we succeed to improve and enlarge our Charity Fund we shall be able to contribute to a higher number of brothers and sisters to relieve their problems.

I would like to emphasize on one point that, as our Grand Orator has stated, while our lodges spend their efforts on the enlightenment and masonic education of our brethren, the Charity activities should be handled and directed by the Grand Lodge.

4.-) Realization of the CV Bank of the Brethren:

As stated on the plank of the Grand Secretary dated May 18, 2015, up till now 161 applications have been made to the CV Bank in the cv@mason.org.tr address. However, the human resources departments of the companies where our brethren are working do not approach this matter in the required levels, therefore, a significant achievement has not been recorded. Nevertheless. our brethren assigned for the improvement of the CV Bank are continuously spending their efforts in this respect.

My Dear Brethren,

My explantions regarding the construction of our new building in Üsküdar, Ünalan District will be within the context of my message in the next issue of our Mimar Sinan Journal.

I embrace you all with my sincere affection and wish you and your families bright days full of health and joy.

With fraternal greetings,

Ömer Köker
Grand Master

HÜR MASONLUĞA TARİHSEL BAKIŞ: 1650-1800 YILLARI ARASINDAKİ EVRİMİ[1]

Margaret C. JACOB[2]
Çeviren: Umur ÇOLGAR

Prof. Jacob discusses the evolution of early Freemasonry from the 1650s to 1800. Initiations of Moray, Ashmole and Wren marks the beginning of the transformation from Operative to Speculative Freemasonry. The working in the lodges is linked with the early civil society. While enlightenment spreads around societies lodges were champions of democracy and enlightenment. Freemasonry offered image of equality, speaking freely and voting,

Mimar Sinan Araştırma Locasının 50. Kuruluş yıldönümü dolayısı ile Amerika'dan gelen, Aydınlanma ve Masonluk tarihi üzerine çalışmaları bulunan UCLA (Los Angeles California Üniversitesi) Tarih Profesörü Prof. Dr. Margaret C. Jacob'un konuşması:

Profesör Margaret C. Jacob: Bugün sizler ile birlikte Türkiye'de, burada olmak ve sizlere hitap etmek benim için onur verici oldu. Bugün amacım sizlere Hür Masonluktan söz etmek ve bu olaya tarih biliminin bakış açısını yansıtmaktır. Hür Masonluk tarih içinde ve sivil toplum açısından özel bir yer tutar. Hür Masonluk sivil toplum örgütlenmesinin bir çeşididir ve 18. yüzyılda da sivil toplum örgütlenmesinin çok tipik bir formudur. Bugün Hür Masonluğun 1650 den itibaren olan evriminden söz edeceğiz, bu tarihin önemi, duvarcı ustası olmayan kişilerin ilk kez Masonik faaliyet içinde görüldüğü yıl olmasıdır. Duvarcı ustalarının orta çağdan beri kendi meslek örgütleri vardı. 17. yüzyılın ikinci yarısından başlamak üzere, İngiltere ve İskoçyada Mason olmayan erkeklerin localara kabul edildiğini

1 *16 Mayıs 2015*

2 *Distinguished Professor of History, UCLA*

görmekteyiz. İlk olarak localara kabul edilen bu centilmenler Sir Robert Moray ve Elias Ashmole'dir. Bu iki kişi de mimarlık ile kesinlikle ilgilidir ve söz Sir Christopher Wren'e gelince Allan Beaver'in yazdıklarına güvenmek durumundayız. Sir C. Wren 17. yüzyılda İngiltere'de yaşayan en ünlü mimardı. Kendisi taş ustalarını tanımakta ve onlarla birlikte çalışmaktaydı. Kendisinin bir Mason locasına tekris edildiğine dair elimizde güçlü kanıtlar mevcuttur. Bu yeni üyeler konusunda şunları söyleyebiliriz, bir kere bu centilmenler farklı siyasi görüşlerdeydi, yaşadıkları çevreler iç savaş ve devrimlerle tamamen yıkılmıştı. Örneğin Ashmole ve Moray kraliyet yanlısı idi, oysa Sir Christopher Wren Kraliyet Mimarı unvanını taşımasına rağmen kralcı değildi. Bu politik ortamda locaların bir rol aldığı düşünülüyor ama tam olarak ne şekilde olduğunu bilmiyoruz. Bu olaylar 18. yüzyılın erken dönemlerinde olmuştur, ama ne yazık ki bu döneme ait loca tutanaklarının çoğu kaybolmuştur. Tutanakların yok edilmesinin en önemli nedeni iç savaşın getirdiği gerginliktir. Masonların bir kısmı Krallığı, bir kısmı da Parlamenterleri tutmaktadır. Bu çelişkiden kurtulmak için tutanaklar yok edilmiş ve din ve politika konularının localarda tartışılması yasaklanmıştır.

Localardaki bu centilmenler hakkında bildiklerimiz matematik ile ve özellikle geometri ile uğraştıklarıdır. 17. yüzyıldan beri matematik ve özellikle geometrinin kadim bir bilim dalı olduğuna ve bunun da Hermes Trismegistus'tan geldiğine inanılmaktadır. Hermetik geleneklerin hem batı, hem de doğu kültürünün temeli olduğu düşünülmektedir. 17. yüzyılda örneğin Elias Ashmole'u ele aldığımızda, onun bir matematikçi olduğunu ama aynı zamanda bir Simya uygulayıcısı da olduğunu görüyoruz. Aynı zaman diliminde Isaac Newton ve Robert Boyle'un da Simya ile uğraştıklarını ve Hermetik gelenekten gelen bu uygulamanın da saygın bir sanat olduğunu görmekteyiz. Hermetizm'in tanımına baktığımızda, bunun yüksek gerçeği anlatan gizli mitler ve hikâyeler olduğunu görürüz. Bu geleneklerin Masonluktaki uygulamalarında ise gene bir takım sırlar vardır ve sadece inisiye olanların anlayabileceği sembol ve işaretler mevcuttur. 17. yüzyılın sonlarında Hermetik gelenekler ile Masonik bilgiler arasında bir ilişki kurulmuştur. Bu dönemde Üstat Masonların entelektüel olduğu, aynı zamanda matematikten anladığı ve Hermetik gelenekleri bildiği varsayılırdı. Hepinizin bildiğini düşündüğüm, Operatif ve Spekülatif Masonluk arasındaki farklar 18. yüzyılda ortaya çıkmıştır, daha önce mevcut değildir. (07.47)

Crisopher Wren ve Robert Moray gibi kişiler inşaat işleri ile uğraşmaktaydı ve hem operatif, hem de spekülatif olarak tanımlanabilirdi. Operatif

Masonluktan Spekülatif Masonluğa geçiş ile ilgili en iyi belgeler İskoçyanın Dundee kentinde bulunmuştur. Bu belgeler taş ustaları olmayan kişilerin de Masonik loncalara alındığını göstermektedir. Bunlar genellikle taş ustalarının akrabalarıydı, örneğin kız kardeşlerinin kocalarıydı. Bunun en önemli nedeni locaların maddi sıkıntılarıydı. Locala projelerini gerçekleştirecekleri fonları bulmakta zorluk çekiyordu ve yeni gelen bu kişiler parasal destek getirmişlerdi. Bu durum devam etti ve 1700'lü yılların başlarında bu kişilerin İskoçya'daki localarda çoğunluğu eline geçirdiğini görüyoruz. İskoç Localarının taş ustaları ile bu entelektüelleri birlikte bulundurma konusunda İngiliz Localarından daha başarılı olduğunu görüyoruz. Ancak 1720'lerde bu kişiler localardaki idareyi o kadar ele geçirmişlerdir ki, taş ustalarının semboller ve matematik ile ilgili düzeylerini saptamak için onlara sınavlar uygulamaktaydılar. Bu yapı İskoçya'da başlamış ve İngiliz Localarında da devam etmiştir.

17. yüzyıl sonlarında Londra'daki localarla ilgili fazla bilgimiz yoktur. Bu dönemde bir noter olan Sir Robert Clayton aynı zamanda da önde gelen bir Whig[3] grubu üyesiydi. Whig partisinin Tory'lere[4] göre en önemli farkı parlamentoyu desteklemeleriydi. Bu destek 1700'lü yılların ortalarındaki devrim ile başlamış ve 2.James'in azledilmesine kadar varmıştı ve Clayton bu hareketin önderlerindendi. Aynı zamanda John Toland da bu hareketin öncülerindendi ve Whig partisinin önemli bir üyesiydi. Bu parti 1688 – 89 devriminin en önemli destekleyicisiydi. Bu devrim 2.James'i azletmiş ve Hollanda'dan William Stockholder ve karısı Mary'yi davet etmişti. Whig ve Tory'ler arasındaki en önemli ayırım bu devrim karşısında aldıkları tavır ile ortaya çıkar. Tory'lerin çoğu bu devrimlerin bir trajedi olduğunu düşünmektedir. Whig'ler ise bu devrimlerin, Magna Carta ile başlayan İngiliz özgürlüğünün bir başlangıcı olduğunu öne sürer. Clayton'un Mason locasına üye olduğunu ve onun lideri olduğunu düşünüyoruz. Toland'ın da bu dönemde locaya alındığını düşünüyoruz ama bu bilgi kesin değildir. Daha ayrıntılı belgelere gereksinme vardır.

Şimdi size neden Masonluk tarihi ile ilgilendiğimi anlatmak istiyorum. Bunun nedeni Fransızca bir belgedir ve 1710 yılında yapılan bir kutlama töreni ile ilgilidir. Bu belge kutlama törenlerinin anayasasıdır ve törenin kurallarını anlatmaktadır. 1710 yılında Fransızcada anayasa demek yapı ve kurallar anlamına gelmez, konunun yapısı, gövdesi anlamına

3 Whig: 17. Yüzyılda İngiltere'de meşrutiyet yanlısı siyasal parti. Daha sonra Whig'lerin Muhafazakarlardan ayrılan Peelit'ler ve Radikaller ile ittifakından Liberal Parti ortaya çıkmıştır.

4 Tory: 17. Yüzyılda İngiltere'de mutlakiyetçi monarşi yanlısı siyasal parti. Bugünkü İngiliz Muhafazakar Partisi bu partinin uzantısıdır.

gelir. Anayasa kelimesinin kurallar ve kaideler anlamında kullanılması İngilizceden Fransızcaya geçmiştir. Bu belgeye baktığınızda bu konuyu tartışan beyefendilerin yemek yediklerini ve bol miktarda da içki içtiklerini görmekteyiz. Nitekim sayfanın sonlarına doğru el yazısının okunmaz hal aldığını görüyoruz. Bunun da toplantının sonlarına doğru artan şarap tüketimi ile ilgili olduğunu düşünüyorum. Bu belge Masonluk ile ilgili ipuçlarını içermektedir. Örneğin anayasa kelimesi geçmekte, katılanlar birbirlerine "kardeş" demekte ve baştaki kişiye "Büyük Üstat" denmektedir. Belge ile ilgili diğer önemli bir husus da belgenin imzalı olmasıdır. Aşağıda bu toplantının liderlerinin isimlerini görmekteyiz. Bu toplantıya katılanların tümü, istisnasız kitap ticareti ile uğraşmaktadır. Yazar, yayıncı ya da kitap satıcılarıdır. Listedeki önemli figürlerden biri Jean Frederic Bernard'dır. Ayrıca sondan üçüncü imza Picard'a aittir. Bu kişi bir Fransız Hugenot göçmenidir ve Hollanda'ya çok yakın arkadaşı olan Prosper Marchand ile birlikte gelmiştir.

O zaman bu belge için şu sorular sorulabilir; bu belge Londra'da, John Toland'da ne arıyordu? Neden Fransızca yazılmıştı? Toland'ın eline nasıl geçmişti? Bu konu tamamen bir sır olarak durmaktadır. Tek bildiğimiz o tarihlerde Toland'ın Hollanda'da, Lahey kentinde İngiliz hükümetinin temsilcisi olarak bulunduğudur. Bence Toland orada bir casus olarak görevlidir. Bu dönem İspanyolların Fransızlara karşı bir savaş kazandığı yıllardır ve İngiltere hükümeti Kıta Avrupasına casuslar yollayarak buradaki bilgileri ve dedikoduları toplamak istemektedir. Toland da büyük bir ihtimal ile bu görevi yürütmektedir. Akıcı bir Fransızcası vardır ve bu toplantıdaki şahısları iyi tanımaktadır. Bu belgede imzası olan herkesin bir hikâyesi vardır, ama en önemli kişiler Bernard Picard ve Prosper Marchand'dır. Marchand önemli bir yazardır ve çağının en önemli sözlüklerinin çevirisini yapmıştır ve Picard ise dönemin en önemli gravürcüsüdür. Onun stili ve tekniği Hogart'ı da etkilemiştir. Diğer bir yazar Jean Frederic Bernard ile iş birliği yaparak, yedi ciltlik muhteşem bir dünya dinleri tarihini yayınlamışlardır. Bu eserin en önemli özellikleri, dünyada ilk oluşu ve tüm dinlere ve onların ritüellerine eşit mesafede yazılmış olmasıdır. Yedi ciltlik bu eser internette mevcuttur, UCLA da bir kopyası ve Alman Üniversitelerinde de Almanca kopyaları mevcuttur. Herkese bu esere bir göz atmalarını öneririm. Bu kitabı bulun ve İslam ile ilgili bölümü okuyun, göreceksiniz ki, İslamı son derece objektif olarak anlatmaktadır ve gravürler İslama karşı son derece saygılı çizilmişlerdir. Aynı şekilde Protestanlık bölümü de çok güzel anlatılmıştır, çünkü bu kişiler de Protestandır. Sadece Katolik Kiliseleri ile ilgili bölümlerde biraz eleştiriler mevcuttur. Tabii bu kişilerin Avrupa aydınlanmasının

ilk nesillerinden olduğunu unutmamalıyız. Şimdi bu kitapta Picard'ın Masonluk ile ilgili neler yazdıklarına bakalım, çünkü bu kitapta ilk kez Masonluk ile ilgili bilgiler mevcuttur ve gravürlerle Masonik seremoniler anlatılmıştır, bu nedenle Masonik tarih için çok önemli bir belgedir. 1737'de yapılan ilk baskıda bu doküman Hollanda'daki durumu anlatmaktadır ve bu tarihten iki yıl önce bu ülkede Masonluğun devlet ve din için tehlikeli bir kurum olduğu için yasaklandığını biliyoruz. Masonluğun yasaklanma nedeni Mason localarının House of Orange (Krallık) ile yakın ilişkide olmasıdır. Büyük firmaların hissedarları oligarklar tarafından düşman olarak görülmekte ve Amsterdam, Lahey gibi kentlerin idaresinde rakip olarak görülmektedir. Aslında hükümetin localarla ilgili düşündükleri yanlıştır. Picard'ın kitabı İngilizceye çevrildiğinde Masonluk ile ilgili bölüm tamamen çıkarılmış ve bunun nedeni olarak Masonluğun İngiltere'de çok iyi bilindiği, bu nedenle okuyucunun zamanını almamak gösterilmiştir. Aslında Masonluğun dini bir organizasyon olmadığı ve bu kitabın konusu dışında olduğu iddia edilmiştir. Aslında Picard ve Bernard Masonluğun bu kitabın içinde yeri olduğunu düşünerek konuyu kitaba almışlar, ancak İngiliz çevirmenler aksini uygulamışlardır. Masonluğun dini bir konu olup olmadığı meselesi 18.yüzyılda Kıta Avrupasında uzun süre tartışılmıştır. Masonluk dinlerin bir formu mudur, otoriteler ve özellikle Katolik kilisesinin de bu konuda kesin bir fikri yoktur. Bu nedenle Fransız polisi locaları takibe almış ve topladıkları her bilgiyi kaydetmişlerdir. Biz tarihçiler olarak Fransız polisine teşekkür borçluyuz, çünkü onların tuttukları ayrıntılı belgeler olmasaydı, biz localar ile ilgili bu bilgilere sahip olamazdık. Aslında polisin aradığı bu locaların sosyal konuları inceleyen gönüllü bir topluluk mu olduğu ya da aile ile kilise arasında bir bölgede mi durdukları idi. Bu bölgede guildler, kahve dükkanları[5], filozofik kuruluşlar ve 1660'larda Londra ve Paris'te bulunan bilimsel akademiler ve tabii ki Londra'daki Royal Society bu tür sivil toplum örgütlerini oluşturmaktaydı. Fakat localar bunlardan farklıydı. Tabii ki onlar da birer sivil toplum örgütüydü ancak devletten, kiliseden ve aileden farklı bir yerde duruyorlardı. Fakat onları farklı yapan şey neydi?

Masonluğun erken dönem belgelerinden gördüğümüz, değişik türde bir disipline sahip olduklarıydı. Örneğin zor durumdaki kardeşlere yardım için hayır fonları kurmuşlardı. Toplanıp birlikte dışarıda yemek yediklerini ve içki içtiklerini biliyoruz. Ve içlerinde benim "ahlak polisliği" olarak adlandırdığım bir sistem kurmuşlardı. Kendilerine göre fakat kilisenin dışında etik kuralları vardı ve topluma karşı nasıl davranılacağını

5 *Kahve içilen kahvehaneler (Café'ler)*

öğreten yaşam kuralları vardı. Sistem liyakat üzerine kurulmuştu ve üye olan tüm kardeşler aynı seviyede ve eşit durumdaydılar. Masonluğun erken dönemlerinde şu kural vardı: insanlar doğuştan yüksek değillerdi, liyakatlerine göre yükselirlerdi. Toplandıkları zaman tesviyede ve eşit olarak bulunurlardı. Bu durum demokratik bir yapının prototipi olarak görülmektedir. İşte erken dönemlerde durum böyleydi. Dini tartışmalar bu toplantıların tamamen dışında tutuluyordu. Aristokrasi loca toplantılarında geçerli değildi, ama toplantı boyunca Üstadı Muhterem tarafından yönetilen bir hiyerarşi mevcuttu. İlginç olan diğer bir konu da Londra'da 1720'lerde üyelerin %70'inin Royal Society'ye mensup olmalarıdır. Bilim ile bu denli iç içe olmaları ilk üyelerden olan Ashmole gibi Hermetik geleneklere sahip oldukları ve farklı bir bilimsel bakış açıları olduğunu göstermekteydi. Bu durum dışarıdan bakınca demokratik bir toplantı gibi görülse de, içeride hiyerarşik bir aristokrasi mevcuttu. Toplantıyı idare edenler ve sözü dinlenen kişiler mevcuttu. Objektif olarak bakıldığında içeridekiler herkesin eşit olduğunu düşünüyordu ama gerçek öyle değildi.

Tekrar Fransız polisinin kayıtlarına dönmek istiyorum, onlara çok ilginç gelen bir konu da Fransız Localarının görevlilerinin seçim ile göreve gelmeleriydi. 18.yüzyılda, devrimden önce Fransa'da hükümet görevlileri bile seçim ile gelmiyordu. Belki küçük kasabalardaki bazı yöneticiler seçim ile geliyordu, ama ülkede bir seçim sistemi yoktu ve kesin bir monarşi mevcuttu. Polis localardaki bu seçim sistemini rapor etmişti ve hükümet bunu İngiltere'den ithal edilen tehlikeli bir durum olarak görmüştü. Ayrıca cemiyete girmek için bir kontrat imzalıyorlardı ve loca çalışmaları yazılı bir tutanak ile tespit ediliyordu ve yöntemler ile görevlilerin seçimine hazırlık yapılıyordu.

Loca toplantılarında giyilen özel kıyafetler, önlükler ve bijular Fransız polisinin bu olayı bir din olarak algılamasına yol açmıştı. Bu durumu kilisedeki papaz ve diğer görevlilerin özel kıyafetler giymesi ile özdeşleştirmişler ve bunun bir çeşit din olduğu kanaatine varmışlardı. Polis raporlarında şöyle cümleler vardı; tüm kapalı topluluklar devlet için tehlike arz eder ama özellikle dini özellikler ve sırlar saklayanlar çok tehlikelidir. Totaliter sistemlerin hepsi bu konuda hemfikirdir. Mutlak monarşilerin ve otoriter sistemlerin ortak özellikleri sivil toplumu kendileri için bir tehlike olarak görmeleridir. Gerçekten de Sovyetler Birliği'nin 1989'daki yıkılışında Polonya ve Macaristan'daki sivil toplum direnişlerini düşününce, otoriter sistemlerin kendilerine göre haklı oldukları görülür. Sivil toplum belli bir amaç uğrunda, gönüllü olarak

sanki dini topluluklar gibi başkaldırdıklarında tabii ki otoriter idareler için tehlike oluştururlar. Paris Localarındaki üye profiline baktığımızda durum gerçekten ilginçtir. Örneğin küçük devlet memurları, bahçıvan ve nispeten daha düşük tabaka sayılan aktörler localara üye olmuşlardır. İki ayrı belgeden edindiğimiz ilgilere göre, o tarihte kraliyet bandosunda görev yapan Afrikalı siyahi bir trompetçi de locaya üyedir. 18. yüzyılda kralların, sarayda veya orduda görev vermek üzere Afrikalıları getirdikleri bilinmektedir. Bu onların ne kadar zengin olduğunun ve kollarının Afrika'ya kadar uzandığını göstermek için yapılmaktaydı. O adamın neler hissettiğini düşünün Paris'teki birkaç Afrikalıdan biri ve loca üyesi. 1744'te polis 28 erkek ve 4 kadından şüphelenerek onları tutuklar. Bu polis belgeleri Bastil Hapisanesi baskınından sonra kamuya açılan Arsenal Kütüphanesinde bulunmuştur. Kadın Masonlar dikkatinizi çekmiştir, 18. yüzyılda kimlerin Mason localarına üye olup olmayacağı çok belirsizdir. O tarihlerde Fransa'da toplum üç sınıfa ayrılmıştır, ruhban sınıfı, aristokrasi ve geri kalanlar. İşte Mason localarında oy verme işlemi sınıflara göre değil, direkt şahıslar tarafından yapılmaktaydı. 16. Lui 1889'da mali kriz sonrası hükümet başkanını görüşmeye çağırdı ve kanunların yapılması için oylamayı kabul ettiğini söyledi, ancak oylama sınıflara göre yapılacaktı. Tabii ki buna göre her reform kararı 2'ye 1 engellenecekti. Özellikle de parasal olarak aristokrasinin istemediği hiçbir şey olmayacaktı. Aristokratların vergi vermesi isteniyordu ama aristokratlar, ruhban sınıfının da kendileri ile birlikte oy vererek bu reformu engelleyeceklerini biliyordu. Bu tabloda, özellikle Fransa'da bireysel olarak oy verme sistemi oldukça radikal bir yenilikti. Localardaki konuşmalarda bu topluluklar kendilerini hep cumhuriyetçi olarak ifade ediyorlardı ve bir cumhuriyette yaşadıklarını varsayıyorlardı. 1750'de localar Batı Avrupa'nın her yerinde görülmekteydi. Amerika'daki kolonilerde, kendini bir İngiliz olarak tanımlayan Benjamin Franklin 1770'te bu kıtanın geleceğinin İngiltere'ye bağlı olamayacağını kabul etmişti. Kendisi locaya kayıtlı bir Masondu ve 1780'de Paris'e, yeni kurulan Amerika'nın bir çeşit elçisi gibi geldi. Burada Dokuz Kız Kardeş[6] Locasının Üstadı Muhteremi yapıldı. 1738'de Kıta Avrupa'sının her yerinde, Hollanda'da bile localara şüphe ile bakılıyordu. Hollanda ve Fransa'da localar İngiliz Konsoloslarının evinde toplanıyorlardı. Bunun temelinde Anglofilia yatıyordu, yani pek çok ülke aydınlanma döneminde Avrupa'nın en ileri ülkesinin İngiltere olduğunu düşünmekteydi. Taklit edilmesi gereken ülke İngiltere idi. İngiltere hakkında mektuplar kitabının yazarı Voltaire de böyle düşünüyordu. Bu kitap o dönemin en çok satan kitabıydı. İngiltere hayranlığı aydınlanma

6 *Les Neuf Sœurs*

döneminin ilk nesillerinde mevcuttu ve elbette ki localar bu İngiltere hayranlığını körüklemekteydi. Burada verilmek istenen mesaj, toplumların kanunlar ve anayasa ile yönetilmesi gerektiğiydi ve localar da bu sistemin oluşması için çalışıyorlardı. Bir ülkenin ulusal bir Büyük Locası olması o ülkenin idare şeklinin de bir kopyasıdır. Avrupa'daki büyük localar arası yazışmalara baktığınızda bu yazışmanın iki ülke arasındaki diplomatik yazışmaya benzer olduğu görülür. Bu aslında gerçekten de böyledir. 18. yüzyıla gelindiğinde Avrupa ülkelerinin oldukça güçlendiğini görmekteyiz. Ülkelerdeki eğitimli insanlar, ordu mensupları, iş adamları kendilerini o devletin bir parçası olarak görmekteydiler. Böyle hisseden kişiler devlet içinde bir rol almak istiyorlardı, ama Avrupa'da böyle bir şey mümkün değildi. Ancak localarda mümkündü, localar kendilerini bir sistemin parçası olarak görmek isteyenler için iyi bir alternatif teşkil etmekteydi. Orada bireysel olarak oy verebiliyorlar, yöneticilerini seçebiliyorlar, ahlaki bir otoriteyi kabul edebiliyorlar ve locaların üyelerinden belirli davranışlar görebiliyorlardı. 18. yüzyıla Masonik açıdan baktığımızda gördüğümüz laikliğe olan eğilimdir. Localar sıradan insanların bir araya geldiği ve laiklik temelindeki değerlerin kabul edildiği yerlerdi. Burada locaların din konusunu ilgi alanlarının dışında tuttuklarını kabul ediyoruz.

Önemli Masonik şahsiyetlerin yazışmaları incelendiğinde Deizmin, Ateizmin ve Panteizmin bu localarda var olduğunu görebiliriz. Hollanda Masonluğunun başında Lucey Demissy vardı ve bu kişi Prosper Marchand'ın yakın arkadaşıydı. Bu kişi kendi inançlarını tarif ederken bir Panteist olduğunu belirtmekteydi. Localarda Protestanlar da, Katolikler de bulunmaktaydı ve Fransız din adamlarının da bu localara katıldıklarını biliyoruz. Localarda kendi inançlarını Deizm, hatta Ateizm olarak tanımlayan kişiler de vardı. Aydınlanmanın öncüleri olan Voltaire, Didero, Montesqieu veya Benjamin Franklin ve Thomas Jefferson'a bakıldığında bu kişilerin mutlakiyete karşı olduklarını görürüz. Burada mutlakiyetten kasıt kral veya kilisenin, hatta çoğunlukla ikisinin de devlete hakim olması, yani kararları bu otoritenin vermesi ve vatandaşların da onlara biat etmesidir.

Aydınlanma için önemli olan diğer iki şey de, basın ve yayın özgürlüğü ile inanç özgürlüğüdür. İncelenmesi gereken önemli konulardan biri de Hollanda ve İngiltere'deki ilk locaların üyelerinin dini alt yapılarıdır. Amsterdam'daki ilk locaları oluşturanların çoğunluğu Yahudiler ve Hollandalı Hıristiyanlardı. Londra'da da durum aynı idi, ancak çok nadir yerde Hıristiyanlar ile Yahudiler karışık olarak uyum içinde birlikte bulunmaktaydı. Bu localarda bir düşmanlık olduğuna hiç rastlanmamıştır.

Localların pek çoğunda topluma yararlı projeler üretilmekteydi. Örneğin hem İngiltere, hem de Kıta Avrupasında öğrencilere matematik, coğrafya ve fen bilimleri dersleri verilmekteydi ve bu insanlar bu konuyu öğrenmek istiyorlardı, çünkü onlar aydınlanmanın birer parçasıydılar.

Elimizde localarda verilen konferanslar ile ilgili çok sayıda basılı belge mevcuttur. Bu konu çok ilginçtir, çünkü konuşmacı kardeşler içlerinden geldiği gibi konuşmakta ve fikirlerini açık açık ifade etmektedirler. 1717'de Philadelphia'da yapılan bir konuşmada konuşmacı aydınlanmadan bahsetmiştir, Pensilvanya'da ise diğer bir konuşmacı Kopernik'in fikirlerinin aydınlanmayı başlattığını ve ona inananları birbirine bağladığını anlatmıştır. Kardeşliğin de onları birbirlerine bağlayan ilahi bir prensip olduğunu ifade etmiştir. Aslında anlatılmak istenen, burada belirli bir din yoktur, ama yaratana bir inanç mevcuttur. İngiltere'de bir locanın en önemli amacının insanları aydınlatmak olduğu ve uygun insanların locaya alınarak onların aydınlanmalarının sağlanması olduğu kabul edilir. Nura kavuşmak olarak sembolize edilen ışık oyunu hâlâ Masonluğun en önemli parçasıdır. Aynı zamanda benim kozmopolitanlık olarak adlandırdığım bir görüşten bahsedeceğim. Şövalye Ramsey Paristeki bir konuşmasında, "Biz burada kutsal bir devlet oluşturmaya çalışıyoruz," demiştir. 1740'ta Fransız Localarında dünyanın büyük bir devlet olduğu, üzerindeki ülkelerin birer aileyi sembolize ettiği ve her bir bireyin de onların çocukları olduğu konuşulmaktadır. 1770'te kardeşler; biz burada sessiz bir şekilde nurun altında aydınlanmış olarak toplanmış bulunuyoruz ve bu nuru dünyaya yaymaya çalışıyoruz demektedir. Biz hepimiz bir ailenin çocuklarıyız ve tüm evren Masonların ülkesidir. Bu evrensel bir Hümanizme duyulan bir özlemdir, üstün bir millet ve üstün bir din oluşturma gayretidir. Bu fikirler Kıta Avrupa'sının tüm ülkelerinde, Hollanda, Fransa, Almanya ve hatta İtalyan Localarında konuşulmaktadır.

1741'de İsviçre'nin Lozan kentinde Masonluk bir kardeşlik ve eşitlik cemiyetidir denmiştir. Burada başka bir özellik de, devlet sektörü ile özel sektörün bir arada bulunmasıdır. Mason iyi bir adam, iyi bir baba ve iyi bir vatandaştır. İdareciler babayı ve büyük localar da anneyi sembolize etmektedir. Burada amaç, ortama naif bir şekilde bir aile havası vermektedir. Ancak şöyle bir soru soralım; eğer verici ve kollayıcı bir babayı sembolize eden büyük localar ya böyle verici ve kollayıcı olmazlarsa ne olur? Örneğin Fransa'da, devrimden 30 yıl önce insanlar kırsal kesimlerden Paris'e gelmişler ve buradaki büyük loca yöneticilerini aşırı yüceltmişlerdir. Bu güç ile yöneticiler evlatlarını ezmişlerdir. Bu

sosyal gerilim tüm Avrupa'da hissedilmektedir, ama en çok Fransa'da belirginleşmiştir. 1780'lerde Fransa'da küçük şehirler ile Paris Büyük Locası arasındaki yazışmalar incelendiğinde, ki bu mektupların tümü arşivlerde mevcuttur, toplumdaki gerginlik çok net hissedilir. Bu gerginliğin sonunda 1789'daki devrim kimse için sürpriz olmamıştır.

1778'de Amerika'ya, Philadelphia'ya bakıldığında, burada da demokratik devrimin başladığını görürüz. Stefan Mullock Amerika'da kendilerini "Eski Localar" olarak tanımlayan locaların Amerikan demokratik devrimini desteklediğini açıklamıştır. Bunların başında daha sonra Amerika'nın başkanlığını yapacak olan George Washington, Benjamin Franklin gibi kişiler vardı. Bu kişiler hem Masonluğun hem de Amerikan devriminin liderliğini yapmaktadır. 18. yüzyılın son yıllarında İrlanda'da önceleri birleşik durumda olan Masonlar daha sonra ayrılmışlar ve bir kısmı Hollanda Masonluğuna bağlanmış, ama önemli bir kısmı da Cumhuriyetçi Masonlar olarak kalmışlardır. Bu grup daha sonra uzun bir süre, hatta 1960'ta İrlanda devrimine kadar İngiltere'nin başını ağrıtmaya devam etmiştir. Ben İrlanda'daki gelişimleri çok yakından biliyorum, çünkü annem de orada doğmuştu.

Şimdi Avusturya Büyük Locasına bakalım, burada aynı Almanya'da ve Danimarka'da olduğu gibi tüm locaların kendi içlerinde bir demokrasi mevcuttur. Fransız Masonluğunu farklı bir yere koymak lazımdır. Onlar, başka hiçbir ülkede görülmediği şekilde Cromwell'i Masonluğun kurucusu olarak kabul ederler ki bu doğru değildir, tamamen bir mittir. Bu nedenle 1780'lerde Avrupa'da bir Mason olmak için Cromwell'in takipçisi olmak gerekir. O Cromwell ki kralların katilidir. Hatırlarsınız İngilizler 1649'da kralın başını kesmişler ve Cromwell de bu eylemin öncüsü olmuştur.

1793'te Amsterdam'da Masonları yılbaşı gününde Roma tanrısı Setar'ın kutlandığı bir festivalde görmekteyiz. Bu olayı sanki kutusundan çıkan bir Pagan cininin her tarafa yayılması olarak yorumlayabiliriz. Sonuç olarak, 18. yüzyıl Mason locaları istemedikleri halde hükümetlerin birer okulu haline gelmiştir. Burada insanlar oy vermeyi, toplum içinde konuşmayı, Büyük Locaya itaat etmeyi, locanın koyduğu ahlaki kurallara uymayı ve hayır işleri ile ilgilenmeyi öğrenirler. Bu localar demokratik cumhuriyetlerin birer modeli midir? Önemli bir nokta da özellikle Katolik ülkelerdeki locaların Yahudi üyelerine şüphe ile yaklaşılmasıdır. Oysa Hollanda ve İngiltere gibi Protestan ülkelerde bu konu bir sorun oluşturmamaktadır.

Kadınların üyeliği sorunu uzun ve komplike bir konudur ve bugün bu konuya değinmeyeceğim. Ancak şunu belirtmek istiyorum, 18. yüzyılda tüm Avrupa ülkelerinde Kadın Masonlar mevcuttu.

1789'da Paris'te Büyük Üstat Orleans Dükü Filip şu sözleri söylemiş ve bu sözlerinden ötürü tutuklanmıştır: "daha devrimi kimsenin öngörmediği günlerde ben eşitliği kabul eden Masonlara katıldım, tıpkı özgürlüğü kabul eden parlamentoya katıldığım gibi. İşte o günden bu yana hakikati aramak için hayaleti terk ettim." Bu söylem aslında "Masonluk beni devrimi kabul etmek için hazır hale getirdi" anlamında söylenmiş çok güçlü bir söylemdir. (21.46)

1789 sonbaharına baktığımızda, tamamı din adamları tarafından yazılmış olan ve Masonlar ile Voltaire gibi ünlü düşünürlerin bir çeşit komplo içinde bulunduklarını gösteren sayısız kitap ve broşür bulmak mümkündür. Bu komplonun devrimi başlatan faktör olduğu iddia edilmektedir. Devrimi başlatan faktörün Masonik bir komplo olduğu inancı günümüze değin geçerliliğini korumaktadır. Bu görüşe 19. yüzyılda bu komplonun aynı zamanda Yahudiler ile Masonların ortak komplosu olduğu görüşü de ilave olmuştur. Bunun sonucu olarak, 1940'ta Naziler Paris'i işgal ettiklerinde, önce Sinagoglara ve daha sonra Büyük Locaya giderek tüm kayıt ve evraklara el koymuşlardır. Tüm toplanan kayıtlar Berlin'e, üç yüz kişinin çalıştığı bir enstitüye gönderilmiştir, bu enstitünün amacı bu komplo teorisini doğrulayacak, Yahudiler ile Masonlar arasındaki ilişkinin belgelerini bulmaktır. Bu slaytta 1942 senesinde Naziler tarafından Paris'te açılan antimasonik bir sergiyi görmekteyiz. Bu sergide Roosevelt ve Churchill'in Masonik regalyaları ile çekilmiş fotoğrafları mevcuttur ve Naziler "İşte başımıza bu savaşları açanlar bu Masonlardır," demektedir. 1945 senesinde Berlin Rusların eline geçince Ruslar tüm bu Masonik belgeleri Moskova'ya götürmüşlerdir. Bu belgeler gizli bir arşive konmuş ve uzun yıllar nerede olduğunu kimse bilmemiştir. 1980'li yıllarda Harvard Üniversitesinde tarih bölümü öğretim üyesi olan Prof. Grimsted bir kütüphaneci ile yaptığı konuşma esnasında "Gizli Arşiv" denen Masonik Arşivin Moskova'da olduğunu ve yaklaşık 700 kutudan oluşan Masonik belgeyi içerdiğini öğrenmiştir. Putin Rusya Başkanı olduktan sonra Avrupa Topluluğundan bir kredi istemiştir ve yanıt olarak "Eğer sen bize bu kültür hazinelerimizi geri verirsen sana bu krediyi açarız," cevabını almıştır. 14 yıldır bu arşiv araştırmacılara açılmıştır, arşiv salonu o kadar büyüktür ki, araştırma yaparken orada ölseniz kimse farkında olmaz. Araştırmacılar için altın madeni değerinde olan bu arşiv, ağırlıklı olarak 1940 öncesi Fransız Masonluğuna ait belgeleri içerir. Bu arşiv Masonik tarihe yeni bir bakış açısı getirmiştir ve eminim ki pek çok doktora öğrencisi bu belgeler üzerinden değerli tezler yapacaklardır. Teşekkür ederim.

Sorular:

Soru: Konuşmanızda Newton'dan bir kez söz ettiniz, ben onunla ilgili daha çok tartışılması gerektiğini düşünüyorum, ne dersiniz? İkinci sorum da Newton'un modern fiziğin kurucusu olduğunu biliyoruz, ama aynı zamanda onun okült bilimlerle uğraşan bir Simyacı olduğunu da biliyoruz. Ancak bu çalışmalarını hiçbir zaman yayınlamamıştır, acaba bu çalışmalarından bir fizikçi olarak utanç mı duymaktadır?

MJ: Bu güzel soru için teşekkür ederim, ama Newton'un Masonluğun erken dönemleri ile bir ilişkisi olduğu konusunda kesinlikle hiçbir kanıt yoktur. Zaten kendisi içine kapalı bir şahıstır ancak, Newton Evrenin Ulu Mimarı'nı kendi tanrısı olarak kabul etmiştir. Newton bulduğu fizik kurallarının Tanrının evreni idare etme yöntemleri olduğunu savunmuştur. Burada Masonların Evrenin Ulu Mimarı konusuna bir açıklama yaptıklarında, bunun aynı zamanda Tanrı konusunda da bir açıklama olduğunu biliyoruz. Bu Tanrı kuralları olan ve insanlara ve onların sorunlarına basitçe yaklaşan bir Tanrı kavramı olduğunu ve bu Tanrı anlayışının Calvin'in Tanrı anlayışı gibi bir Tanrı değil Hollandalıların Tanrısı gibi bir Tanrı anlayışı olduğunu biliyoruz. Newton Simya çalışmalarından utanıyor muydu, bence hayır. 1650'lerde, İngiliz devrimi esnasında Simya ile ilgili çalışmalar oldukça kafa karıştırıcı olmuştur. Burada bir radikal devrimci grup vardır ve Oxford ve Cambridge'in müfredatını değiştirerek modern bilim konularını ve Astrolojiyi öğretmeyi savunmaktadırlar. Sonunda istediklerini yaptırmışlardır. Özellikle Simya bilimi radikal politikalar ile ilişkilendirilmiştir. Bu durum Newton için, Boyle için ve Ashmole için böyle değildir. Simya onlara göre Tanrının evreni idare etmesi konusuna yeni bir yaklaşımdır. Hatırlayalım, Newton'a göre yer çekimi kütlelerin merkezleri arasındaki görünmez bir çekim gücüdür ve mesafe ile orantılı olarak etkili olur. Bu teori ile Newton Katolik prensiplerden kesinlikle uzaklaşıyordu, çünkü bu prensibe göre kütlelerin etkileşebilmeleri için mutlaka temas gerekliydi. Newton "temasa gerek yoktur, bu güçler vasıtası ile de olur ve bu güç görünmezdir" diyordu. Bugün Newton'un güçler konusundaki bu bilgileri Simya çalışmalarından elde ettiğini biliyoruz. İlginç olan Simya biliminin neden popülaritesini kaybettiği ve Newton'dan sonra gelen bilim adamlarının bu konuda çalışmadıklarını biliyoruz, ama bunun nedenini ben de bilmiyorum. Fransa'da bu çalışmaların yapılmamasının nedenlerini biliyoruz, çünkü 17. yüzyılda

Fransız polisi Simya ile çalışanları tespit ederek, bu çalışmaları yapmamaları için kendilerini tehdit etti. Simya ile uğraşmayın, daha yararlı işler ile uğraşın, örneğin coğrafya ile uğraşın dedi. Tarihçi olarak şunu söyleyebiliriz, Simya çalışmaları 18. yüzyılda neden tamamen durmuştur konulu çalışmalar yapılmalıdır.

Soru: Doğuda Masonluk benzeri bazı ezoterik kurumlar mevcuttur, sizce bu dönemde Avrupa Masonluğunu etkileyen oryantal bir kuruluş mevcut mudur?

MJ: Bu, yanıtlanması gereken çok önemli bir sorudur, ama bu sorunun cevabını ben bilmiyorum. Aslında bu konuda hiçbir sistematik çalışma yapılmamıştır. Böyle bir etki olduğuna ben inanıyorum, kanımca bu konunun araştırmasına Avusturya – Macaristan İmparatorluğundaki Masonluk ile başlanmalı Osmanlılar ile ilişkiler incelenmelidir. Bunun için Osmanlı belgelerini ve Macar belgelerini okumak lazımdır, bence gerekli bilgiler Doğu Avrupa belgelerinde bulunabilir, ama böyle bir çalışma yapılmamıştır. Belki içinizden biri bu araştırmayı yapar.

Soru: 17. yüzyılda Operatif Masonluktan Spekülatif Masonluğa geçiş nedenlerinden biri de, Londra Valisinin ticari meslek kuruluşları dışında entelektüellerin bir araya gelerek fikir tartışmaları yapmasını yasaklamasıdır. Bu nedenle bu şahısların mevcut ticari loncalara katılmaktan başka çareleri yoktu. Bu konuda bir yorum yapar mısınız?

MJ: Bu konudaki bilgileri duydum, ama bu konuda tatmin edici bir yazı bilmiyorum. Elimde yeterli belge olmadan ben buna inanamam. Ama ben yanılıyor olabilirim.

Soru: Konuşmanızda ifşaatlardan hiç bahsetmediniz, bu konu Masonik ritüellerde önemli rol oynar. Bu ritüeli ilk elde eden yanılmıyorsam, Paris'te bir polis komiseri olan Errault idi. Bizim için önemli olan bu konuda bir yorum yapar mısınız? Sormak istediğim diğer bir soru da, o dönemdeki Fransız Localarının hiç politikaya bulaşmadıklarını söyleyebilir miyiz? Takibe uğramalarının nedeni sadece bireysel olarak oy vermeleri mi, yoksa politik nedenler de var mıydı?

MJ: Bunlar önemli sorular, ikinci sorudan başlayalım. Bu locaların ne tür politika ile ilgilendiklerini bilemeyiz, ama Masonların İngiliz casusları olduğu konusunda çoğunluk ikna olmuştu. Bu

konuda bazı kanıtlar da vardır, örneğin 1720'de bazı localar İngiliz Büyükelçisi Sir Wallcrave'in evinde toplanmaktaydı. Orada ne işleri vardı, gerçekten de İngiliz hükümeti ve kendisi de bir Mason olan başbakan farklı bir ülkede kendilerine sempati duyan bir topluluk olsun istemiş olabilirler, bu mümkündür ama gene de elimizde kanıt yok.

İfşaatlara gelince, 1730'lu yıllarda Avrupa'nın, Büyük Locaların pek irtibat halinde olmadığı daha kırsal alanlarda ortaya çıkmıştır. Bu ifşaatlar localarda aslında neler yapıldığını anlatmaktadır. Önemlidirler ama çok da can alıcı şeyler değildir.

Soru: Aslında sorumun sizin anlattıklarınız ile direkt bağlantısı var mı bilmiyorum, ama konunun uzmanı olmanız nedeni ile size sormak istiyorum. Tam olarak tarihini hatırlamıyorum, ama Amerika Birleşik Devletleri'nde antimasonik bir parti vardı. Bu parti antimasonik propaganda yapıyordu, ama seçilen başkan (ki şu an adını hatırlamıyorum) da bir Mason'du. Bu bize ABD halkının Masonluğu tehlikeli bir yapı olarak görmediğinin işareti midir? Bu durum hakkında bir yorum yapabilir misiniz?

MJ: 1820'lerde bir Morgan olayı vardır. Bu olayda Morgan adında bir Mason Masonluk sırlarını dış aleme açıklamakla suçlanmıştır. Bu suçlama sonrası Morgan ortadan kaybolmuştur ve herkes onun bir cinayete kurban gittiğini düşünmektedir. Ancak hiçbir zaman bulunamadığı için bu olay kanıtlanamamıştır. Antimasonik faaliyetler genellikle lokal olarak kalmıştır. Bu parti sadece New England bölgesinde kendini gösterebilmiş, ama bu bölge dışına çıkamamıştır. Önemli olan bu antimasonik parti üyeleri daha sonra Cumhuriyetçi Partiyi oluşturmuşlardır. Antimasonik faaliyetler New England'ın dışına çıkamamıştır, çünkü insanları yeteri kadar inandıramamışlardır.

Soru: Kitaplarınızda erken 18. yüzyıl Cumhuriyetçileri Kapitalist mi idi? diye soruyorsunuz. Bu sorunuzun cevabını alabilir miyim? İkinci sorum ise, 1600'lü yıllarda Avrupa'daki durum ile ilgili çok çalışmanız var. Bu dönemde din çatışmaları ile ilgili, insanları çok üzen kaotik bir ortam vardı. Bu dönemden 300–400 yıl sonra Ortadoğuda benzer tablolar ortaya çıktı. Sizce Avrupa'da bu dönemden çıkış demokrasi ile mi yoksa sekülarizm ile mi oldu? Bugünkü durumdan çıkış da hangi yöntem ile olmalıdır?

MJ: Zor sorular, ilk sorunuzdaki yayın online olarak yayınlanan bir dergide çıktı. Bu site Stanford Üniversitesinde yayınlanan Cumhuriyetçi Mektuplar adında bir dergidir. Bu soru Anglo – Amerikan tarihinde uzun zamandır tartışılan bir konudur. John Poucock, belki size yabancıdır, ama o dönem tarihini araştıran bizler için çok önemli bir kişidir. O Makyavelist açıdan bakarak, o dönemde yaşayan Toland gibi Whigs olan İngilizlerin kapitale karşı olduğunu söyler. Oysa ben ve benim gibi tarihçiler bu görüşte değildir. Bu İngilizler tekellere karşıdır, büyük Kapitalizme karşıdır, serbest ticarete karşı değillerdir. O yayında Anglo – Amerikan Cumhuriyetçilerin doğası tartışılmıştır. İkinci soruya gelince, şunu söyleyebilirim ki ben dinler konusunda bir uzman değilim ve bu benim İstanbul'a ilk gelişim. Ama şunu söyleyebilirim, bugün Irak ve Suriye'ye baktığımızda, sanki Ortadoğu'da 30 Yıl Savaşlarının bir versiyonu başlıyor gibi görüyorum. Avrupa'da major kapitalizm 17. yüzyılda başlamıştır. Kapitalizm ve buna bağlı politikalar da aynı tarihlerde başlamıştır. Gerçi 30 Yıl Savaşları Avrupa'daki lokal bir savaştır, ama Ortadoğu'daki olaylar ABD'nin bu bölgeye müdahalesi, trajik müdahalesi sonucu ortaya çıkmıştır.

Soru: Benim sorum Operatif ve Spekülatif dönemlerdeki dualite ile ilgili. 7., 13. ve 15. yüzyıllardaki bazı kurallar spekülatif özgürlük nosyonlarını da içerirler. Bu dualiteyi Avrupa tarihine nasıl uyarlayabiliriz?

MJ: 18.yüzyılın ortalarında Operatiften Spekülatif Masonluğa geçiş kararı İskoçya dışında pek işlememiştir. Artık taş ustaları ortalıkta yoktur, bu karar 20.yüzyıldan geriye bakıldığında bir önem taşıyabilir. Ama o dönemde bu karar İngiltere veya Fransa'daki localar için bir anlam taşımıyordu. Dediğim gibi artık taş ustaları yoktur.

2. Soru: İkinci sorum da gene dualite ile ilgili, bildiğimiz gibi Kıta Avrupasındaki Masonluk Anglo Sakson Masonluğundan farklıdır. Ben burada Kıta Avrupası ile İngiltere Birleşik Krallığı arasında Sekülerizm ve Laisizm kavramları arasındaki farktan söz etmek istiyorum. Bu iki kavram farkı arasında bir yorum yapabilir misiniz?

MJ: İngiliz Masonluğu üst dereceleri kabul etmez, onlar için ilk üç derece vardır ve bu çok önemli bir farktır. 18. yüzyılın ikinci yarısında Masonlukta diğer bir fark da İngiliz Masonluğunda mistisizm

olmamasıdır. Neden, bilmiyorum. Ben 18. yüzyılda Rusya'daki Masonluk üzerine çok çalıştım ve orada mistisizm çok önemli bir yer tutuyordu. Bu ayrılık üzerine spekülasyon yapmak mümkün, ancak ben Anglo Amerikan Localardaki kişiler ile konuşuyorum. Bu kişiler arasında Martinizm ile ilgilenen gerçekten çok azdır.

Soru: 18. yüzyılda Vatikan tarafından verilen aforoz kararından hiç bahsetmemeniz benim için sürpriz oldu. Ben bu kararın özellikle Katolik ülkelerdeki Masonluk ve dünyadaki antimasonik propaganda için önemli olduğuna inanıyorum.

MJ: Bu konuya çok kısa değineceğim. Aforoz olayının arkasında yatan gerçek oylama sistemidir. Localar yöneticilerini ve katılacak üyeleri oylama ile seçmektedir. Bu şekli ile olay bir Cumhuriyeti çağrıştırmaktadır, Vatikan ve Papa buna karşıdır. Kararın bir yönü dini ise de diğer yönü politiktir, nitekim aforoz olayı 1750'lerde de tekrar gündeme gelmiştir. Bu olay hiç şüphesiz antimasonik tarihin önemli bir parçasıdır.

Söz alma: Ama Papalar da seçim ile gelmiyor mu, bu da demokratik bir yöntem değil mi?

MJ: Evet seçimle geliyorlar, ama demokratik bir seçimle değil.

Soru: Ben konuya kadınların gözünden bakmak istiyorum. 1650'den 1800'lere kadar kadınlar birer Kız Kardeş olarak Masonluğa kabul ediliyorlar mıydı ?

MJ: Bu çok önemli bir konu, Snoek[7] Kadın Masonlar konusunu ilk kez dile getiren önemli bir kitap yazmıştır. İlk yayınlar Moskova Arşivlerinden gelmektedir, 1744'te Fransa'da çalışan bir Kadın Locası bildirilmiştir. Kayıtlar bu durumdan Erkek Masonların hiç hoşnut olmadığını, ama kadınların faaliyetlerine devam ettiğini göstermektedir. Bu konudaki en büyük belge 1751'de Lahey'de çalışan bir locadan gelmiştir. Bu locada kadınlar ve erkekler birlikte çalışmıştır. Erkek ve kadın Büyük Üstatlar ve Görevliler birlikte çalışmış ve bu iki yıl sürmüştür. Daha sonra bu loca kapanmış ve bir daha da açılmamıştır. Bu çok komplike bir konudur ve üzerinde daha çok yazılıp çizilmesi gerekir. Geçtiğimiz yıl California Üniversitesi San Diego'dan bir meslekdaşım "Günümüzde İtalya'da

7 *Prof. Dr. Jan Snoek, Heidelberg Üniversitesi Din Bilimleri Enstitüsü*

Kadın Masonluk" konulu çok güzel bir kitap yazdı. Orijini İtalyan olan bu hanım meslektaşım fevkalade bir çalışma ortaya çıkarmıştır. Kanımca bu konu daha çok işlenmelidir.

Soru: Osmanlı İmparatorluğunda Masonluk ile ilgili çalışmalarınız var mı?

MJ: Bu konuda çok sayıda çalışmalar olduğuna eminim. Ayrıca Osmanlı İmparatorluğu ve Masonluk konusunda çok şeyler yazılabileceğinden de eminim ama bu çok zaman ister, belki bir sonraki yaşamımda çalışırım. Avrupa'nın ana arşivlerinde bu konuda etraflı bir yayına rastlamadım.

KENDİMİZ İLE ARAMIZDAKİ FARK

Kürşat PARLATAN

In this essay author starts with the quotation of Michel Eyquem de Montaigne: "There is as much difference between us and ourselves as between us and others." He then discusses the main issues on conscious and subconscious. In this regard he deals with sensation and perception and then briefly explains subconscious learning.

"Kendimizle aramızdaki fark, bir başkasıyla aramızdaki fark kadar büyüktür"

Montaigne

Antik çağlardan beri söylenegelen "Kendini Bilmek" terimi, sürekli bir sorgulama anlayışını kastetmektedir. Kendini bilmek geçici bir içe bakış, ya da sezgisel bir kavrama ile elde edilecek bir bilinç düzeyi değil, içinde bir dünya görüşünü veya yaşam felsefesini barındıran bir öğretidir.

Sokrates: "Sorgulanmayan bir hayat yaşanmaya değmez" der. Hayatı deneyimlemeden, kendimizi sorgulamış olamayız. İnsan kendini, hayatındaki bitmeyen deneyimleme süreci üzerinden sorgular ve tanır.

Çağımızda modern bilim, bu sorgulamayı sistematik hale getirerek Kartezyen düalizmi, yani beden-zihin ikiliğini yıkmıştır. Hatırlayınız, Dekart'a göre zihin, bedenin bir parçası olan beyinden ayrı bir varlık, ya da maddi olmayan ruhun bir parçasıdır. Oysa modern bilim, bilincimiz dışında bir evrenin hatta bir iç uzayın beynimizde var olduğunu söylüyor. Bilincimizi tek başına kendimiz olarak tanımanın artık eksik olduğunu bize düşündürüyor. Bu yüzden bu iç uzayın derinliklerine iddiasız, amatör bir bakış atacağım. Ben bu çalışmamda öncelikle bu derin mühendislikten örnekler vereceğim, beynimizin çeşitli özellikleri ve çalışma şekli üzerinde duracağım. Ardından, elimden gelirse, bu bilgiler ışığında bilinç dışı ve

bilinçli farkındalık bütününde, kendini bilmek kavramını yeniden neden ele almamız gerektiğini tartışmaya çalışacağım.

İnsanoğlu, iç uzayın derinliklerine 1225-1274 Aziz Thomas Aquinas ile bakmaya başladı. Aquinas'ın dikkatini çeken şey, akılcı düşünceyle pek de ilgisi olmayan onca davranışın varlığı idi. Espriye aniden gülmek, ayakla ritim tutmak, ya da hıçkırmak, gibi. İnsan davranışları içinde bu hareketleri farklı bir kategoride tuttu ve bilinç dışı fikrinin ilk tohumlarını attı.

Ancak bu tohumu 400 yıl kimse sulamadı. Ta ki, matematikçi ve filozof G.W. Leibniz (1646-1716) farkında olmadığımız bazı algılar olduğunu öne sürene dek. Bilinç dışı ile ilgili ilk beyandı bu. Ancak bu fikirler de aydınlanmanın "kendini bilmek" anlayışı ile ters düştüğü için kıyıda köşede kaldı. Ardından, S. Freud (1856-1939) hastalarını dikkatle ve titizlikle gözlemleyerek, insan davranışlarının çeşitli biçimlerinin ancak görülmez zihinsel süreçlerle açıklanabileceğinden kuşkulanmaya başladı; sahne gerisinde işleri yürüten bir düzenek işliyor olmalıydı. Bu görüşe göre beyin alışık olduğumuz bilinçli kısmın dışında, büyük bir bölümünü göremediğimiz bir buz dağına benziyordu.

Ama düşünmenin yine de büyük ölçüde, somut süreçlerin bir ürünü olarak ortaya çıkmadığı kabul ediliyor ve daha çok zihinsel (sıklıkla da ruhsal) olarak betimlenen özel bir sınıfa dahil ediliyordu. Bugün biliyoruz ki, "düşünmek tinsel bir eylemdir" algısı, derinden sarsılmıştır. Düşünmek müthiş bir sihir gibi gelse de, mekanik temele dayanan bir olgudur.

20. yüzyılın ortalarına geldiğimizde, düşünürler artık kendimizi çok az tanıdığımız görüşüne ısınmaya başladılar. Kendi merkezimizde durmuyor, evrendeki dünya gibi, kıyıda köşede bir yerlerde oturuyor ve olup bitenin ancak çok azından haberdar oluyorduk.

BİLİNCİMİZ DIŞINDAKİ BUZ DAĞI

Kendi devrelerimiz üzerine çalışırken öğrendiğimiz ilk şey, basit bir derstir. Yaptıklarımızın, düşündüklerimizin, hissettiklerimizin, çoğu bilincimiz dışındadır. İçsel yaşamımızda, beyin kendi gösterisine kendi karar verir. Demek istiyorum ki, bilinciniz koca bir gemide yolculuk yapan, ama kıyıda köşede kalmış bir kaçak yolcudan farksızdır; yolculuktan nasiplenmiştir, ama derinlerde işlemekte olan heybetli mühendislik gözüne görünmez bile.

Yaklaşık 1,5 kg ağırlığında, evrende keşfedilegelmiş en karmaşık malzeme. Beynimiz kafatası içindeki korunaklı ve karanlık yuvasında, küçük geçitlerden istihbarat toplayarak, bütün operasyonu yöneten bir komuta kontrol merkezidir.

Beyin Nöron adı verilen yaklaşık 80 milyar hücreden oluşmuştur. Ayrıca bu hücreler birbirleri arasında 100 - 500 trilyon civarında bağlantı kurmaktadır. Bu heybetli mühendislik bu bağlar arasında inşa edilir.

Nasıl mı? Yakın geçmişte yapılan bir deneyde, katılımcı erkeklerden bazı kadın fotoğraflarına bakarak, bu fotoğrafları çekicilik bakımından sıralamaları istenmişti. Erkeklerin farkında olmadıkları gerçek, fotoğrafların yarısında kadınların gözbebeklerinin büyümüş, diğer yarısında ise büyümemiş olması idi. Erkekler üzerine parmak basamadıkları bir nedenden ötürü, tutarlı bir şekilde, bazı resimleri sıralamada başa oturttular. Elbette, göz bebekleri daha büyük olan kadınları. Beynin erişilmez işleyişinde büyük göz bebeklerinin varlığı cinsel heyecan ve hazırlık durumuna işaret etmekteydi. Çalışmaya katılan erkekler, beyinlerinin bildiklerini bilmiyorlardı. Durum bu iken seçme işini yapan kimdi? Beyin evrim sonucunda, nesiller boyu bu bilgiyi aktarmış ve seçicilikte kullanacağı bir alt program yazmıştı.

Beynin işi, özünde bilgi toplayıp, davranışları uygun bir şekilde yönlendirmektir. Kararın verilmesinde bilincin devreye girip girmemesi durumu değiştirmez. İster çikolata sevmekten, ister gözbebeklerinden, isterseniz de cinsel tercihten bahsediyor olalım, burada en küçük rol bilincin olacaktır.

Zihinsel yaşamımız içinde olup bitenlerin pek çoğu bilincimizin kontrolü dışında gerçekleşir. Böylesi çok daha isabetlidir de. Bilinciniz istediğiniz kadar kendine pay çıkarsın, ikinci planda kalması hayrınızadır. Ayrıntılara karışmaya kalktığında olan biteni kavrayamadığından, işlemlerin verimi düşer. Parmaklarınızın piyano klavyesi üzerinde nereye zıpladığına kafa yormaya başlarsanız, parçayı çalamaz hale gelirsiniz.

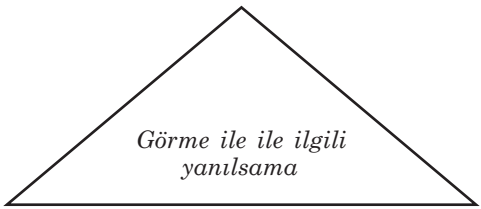
Kırkayağa sormuşlar: Nasıl oluyor da yürürken ayakların birbirine karışmıyor? İşte o günden sonra kırkayak yürüyememiş!

GÖRMEK

Kafatasımızın içindeki zifiri karanlıkta dolaşıp duran elektrik fırtınaları bizim görmek fiilimizi gerçekleştirmektedir. Görmek dediğimiz şey aslında tam bir kurgu işidir. Gözlerimizde bulunan foto reseptörlere gelen

ışık huzmeleri beynimizin içine elektrik akımları olarak gönderilmekte ve beyin tarafından muhteşem bir kurgu işi başlamaktadır. Aslında burada muhteşem kelimesini ne kadar doğru kullandığımız bakış açınıza göre değişecektir. Elbette görmek fiili, beynimizin neredeyse üçte birini işgal ediyor olsa da, dünyayı tahmin ettiğimiz ölçüde zengin ayrıntılarla görebiliyor muyuz?

Elbette hayır, nasıl mı?



Şekilde gördüğünüz üçgenin içinde ile sözcüğünün iki kez yazılmış olduğunu pek azımız fark etti.

Ya da hep bir bulmaca gibi düşündüğümüz şu iki resim arasındaki farkları bulma oyunlarını düşününüz.

Beynimiz üç boyutlu ve ayrıntılı bir inşa işlemi yapmaz; tam tersine 2 -2.5 boyutlu yeteri kadar bilgi içeren bir görüntü inşa eder.

Söz gelimi, aşağıdaki şekle bakmanızı ve tarif etmenizi istesem, bana dik çizgilerden oluşan bir şekil olduğunu söyleyeceksiniz. (2)

(2) **lllllllllllllll**

Ancak size şekilde kaç çizgi olduğunu sorsam, kısa bir ara verecek ve neye odaklanmanız gerektiğine sorum üzerine karar vereceksiniz.

Beynimiz dış dünyadaki bilgiye ihtiyaç duyduğunda uzanır ve onu çekip çıkarır, her şeyi depolamak ve bilmek zorunda değildir. Bilmek zorunda olduğu tek şey, bilmek için nereye bakması gerektiğidir. (12)

Kalabalık bir aile fotoğrafı hayal ediniz. Fotoğraftaki aile bireylerinin gelir düzeylerini sorduğumda, muhtemelen fotoğraftaki kişilerin kılık kıyafetlerine odaklandığınızı, yaşlarını sorduğumda ise, aile bireylerinin yüzlerine odaklandığınızı ve ben bunu size söylemeden önce resimde nereye dikkat ettiğinizin bilincinde olmadığınızı fark edeceksiniz.

Gözleriniz dünyayı araştırıp sorgularken, aradığı verilere ulaşmak için stratejilerini optimize etmeye çalışan ajanlar gibidir. Gözleriniz tıpkı bir gizli operasyon görevinde olduğu gibi, kendilerini ele vermeden, hantal bilincinizin yakalayamayacağı hızda çalışmaktadır. Bunlar sizin gözleriniz olduğu halde, misyonları hakkında çok az bilgiye sahipsiniz.

BİLİNÇ DIŞI ÖĞRENME

Bilgiyle, farkındalık (bilinçli olmak) arasında büyük uçurumlar olabilir mi?

Dünyanın en iyi tavuk seksörleri Japonlardır. Tavuk seksörlüğü, yeni yumurtadan çıkmış civcivin arkasına bakarak, dişi veya erkek olduğunun tespitidir. Dişi ise yumurta tavuğu olarak, erkek ise kesilmek üzere ayrılacaklardır. Bu iş için Japonya'da "Seksaj Okulu" vardır. Ancak işin gizemli yanı, tekniğin işleyişini hiç kimsenin açıklayamamasıdır. Yöntem belli belirsiz ipuçlarına dayanmakta, ama profesyoneller bile açıklayamamaktadır. Eğitim yöntemi şöyledir: usta çırağın yanına dikilir ve onu seyreder. Öğrenci incelemeyi yapar ve erkek ya da dişi kararı verir. Usta da evet ya da hayır diyerek, geri bildirimde bulunur. Bu etkinliğin haftalarca tekrarlanmasıyla, öğrencinin beyni, ustasının beyninin düzeyine ulaşır. Elbette bilinçsizce. Bisiklete de böyle bindiğinizi hatırlatmak isterim.

Bilinç dışı öğrenmenin tadını elbette sadece seksörler çıkarmaz, dünyayla kurduğumuz etkileşimin neredeyse her yönü bu sürece dayanır. Babanızın, annenizin kendine özgü yürüyüşünü, gülüşünü bana anlatmakta zorluk çekseniz de, onlar gibi yürüyen veya gülen birini gördüğünüzde, farkına varırsınız. Harici hayatta kardeşlerinizi de böyle tanırsınız.

BİLİNÇ DIŞI KARARLARIMIZ

Bencil misiniz? Hayır. Peki ya beyniniz?

Psikologlar örtülü bir öz sevgiden bahsederler; son zamanlarda bilim adamları ise buna örtülü benlikçilik (implicitegotism) adını veriyorlar.

İki hayali çay markasını (Tomovera ve Lauler) katılımcılara tattırdığımız ve bizim için bir tercihte bulunmalarını istediğimizde, ilginç sonuçlarla karşılaşıyoruz. Ancak ufak bir hile de yapıyoruz bu deneyde. Öncelikle

belirtelim ki, deneyimizde iki farklı çay türü yok. Her iki marka da, aynı çay ve aynı demliktendir. Katılımcılar Tomy ve Laura ve bu iki çay markasının isimleri arasındaki ilintinin farkında değiller. Sonucu tahmin edebileceğinizi düşünüyorum. Tomy, Tomovera adlı markayı, Laura Lauler adlı çay markasını beğeniyor. Nedense? Örtülü benlikçilik sizinle ilgili birçok özelliğe ulaşır ve bilinçdışı sevginin manyetik gücü, kimi ya da neyi tercih ettiğinizi belirler. İstatistikler ve deneyler göz önüne sermiştir ki, fark edemeyeceğimiz bazı güdülerimizin etkisindeyiz.

ÖNSEZİLER

Karar verme süreçlerimizde, bir tercihin bize daha yakın ya da uzak gelmesinin, bir olay ya da kişi karşısında beynimizin bize verdiği ön tepkinin ÖNSEZİ olduğunu söyleyebiliriz. Savaş ya da kaç tekniği ile tanıdığımız, otonom sinir sistemi, herhangi bir karar alma sırasında, ölçülebilir düzeyde harekete geçer. Sinirsel bir etkinlik artışı sergiler ve bize bir uyarı işareti verir. Ayrıca deneylerde, bu uyarı işaretinin, yani önsezinin, dikkate alınmadığı durumlarda alınan kararların, genellikle doğru kararlar olmadığı da tespit edilmiştir. Bilinçdışı bilinçten önce davranarak durumu kavrar.

Peki, bilinç dışından dolaysız bir yanıt alamıyorsak ne yapmalı? Bir durum karşısında kararsızsanız, yazı tura atın. Sonra gelen sonuca değil de, sonuçlara verdiğiniz tepkiyi ölçmeye çalışın. Gelen yazı veya tura sonucunu beğendiyseniz, tercihinizi o yönde kullanabilirsiniz. Ancak gelen sonucu beğenmedi ve hatta bu işi yazı-turaya bırakmanın saçma olduğunu düşünüyorsanız, beyniniz sizi diğer seçeneğe yönlendiriyor olabilir. Ne dersiniz?

İÇGÜDÜLER

Bilinçsizce yaptığımız pek çok şey içgüdülerimiz tarafından yönlendirilmektedir. Sonuçta kendi içgüdülerimizden oluşan derin bir havuzda yaşarız ve onlarla ilgili çok az şey algılarız. Bir balık içinde yüzdüğü suyu ne kadar algılıyorsa, biz de bu havuzu o kadar algılarız. Güzellik kavramı, bir kurbağanın bizde şehvet duyguları uyandırmaması, farklı ülkelerdeki bebeklerin, hatta sağır doğan bebeklerin aynı sesleri çıkarmaları, çekicilik, bebekleri şirin yaratıklar olarak görmek, içgüdülerimizdir.

Elbette tüm kararlarımız önsezi veya içgüdülerimiz ile alınmıyor. Pek çoğu için enine boyuna düşünüyor ve kendimizle bir tartışmaya giriyoruz. O halde beynin bir kademe daha derinine girmeye ve sanki tek bir varlıkmışız gibi, kaygısızca BEN olarak bahsettiğimiz şeyin, nasıl bir rakipler takımı olduğuna bakmalıyız.

BEYİNDE DEMOKRASİ

Beynimiz demokrasilere benzer dediğimde, bu fikri dışlamayacağınızı biliyorum. İçimizde çokluklar barındırırız ve bu çokluklar birbirleriyle sonu gelmez bir savaş içindedir. Her biri davranışınızı belirleyecek son kararımızı etkilemek için çalışırlar. Kendinizle sürekli bir konuşma halindesiniz. Kendinize kızmak, kendinizi bir şey yapmaya ikna etmek gibi kararlar alıp durursunuz.

Davetli olduğunuz bir partide ev sahibi size çikolatalı pasta ikram ettiğinde, kendinizi bir çıkmazın içinde bulursunuz. Beyninizin bazı bölümleri zengin enerji kaynağı şekere karşı büyük bir istek duyacak biçimde davranırken, diğer bölümler de olumsuz sonuçlara odaklanmıştır. Kalbinize gelebilecek zarar ya da göbek yağları gibi. Bir tarafınız pasta için yanıp tutuşurken, diğer bir tarafınız da sizi ondan vaz geçirecek gücü toplamaya çalışmaktadır. Hareketlerinize yani elinizin pastaya uzanıp uzanmamasına hükmedecek olan kararı ise parlamentonun nihai oylaması belirleyecektir.

Rakip gruplar hangileridir? Birbirleriyle nasıl rekabet ediyorlar? Pek çok farklı grubun, değişik mekanizmanın varlığını biliyor olsak da, temelde iki ana gruptan bahsedebiliriz.

Akılcı ve Duygusal sistemler. Bunlar (her ne kadar eksik ve kusurlu olsalar da) beyindeki rekabetin ana kollarını oluştururlar. Kabaca, akılcı sistem sayesinde bir matematik problemi çözebilir, ancak kendimize tatlı seçemez ya da o anda ne yapmak istediğimizle ilgili bir öncelik sırası yapamayız. Her iki nöral sistemde sonuçta tek olacak davranışı denetim altına almak için, birbirleriyle mücadele etmektedirler. Araştırmacılar, insanoğlunun kararını duygusal olarak verdiğini ve sonrasında bu kararları akıl yoluyla gerekçelendirdiğini kanıtladı. Ve hatta bu duygusal kararlarına akılcı senaryolar ürettiğini.

Duygular karar verme sürecindeki dengeyi bir tarafa kaydırabilir. Beyin için ise en iyisi bir denge durumudur. Başka bir ifadeyle iki parçalı bir demokrasi belki de tam ihtiyacımız olan şeydir.

Yunanlı filozoflar yaşamla ilgili bu bakış açısını yakalayan bir benzetme yapmışlardır. Bir arabacısınız ve iki tekerlekli at arabanız, güçlü kuvvetli iki at tarafından çekiliyor. Beyaz at aklın, siyah at ise duygunun temsilcisi. Her iki at da sizi yolun, kendi tarafına çekiyor. Sizin işiniz dizginleri sıkıp ikisini de kontrol altında tutmak. Yolda ilerlemenin, tek koşulu budur. Burada kenarda duran bilinç biraz işe mi karıştı acaba?

TARTIŞMA

Antik çağlardan beri, değişmeyen yasalar ve değişmeyen bir düzen beklentisi ile insan zihninin, ilahi bir kesinlikle (mutlak hakikat) bilginin kaynağı olduğuna inanılmakta idi. Her olgu akıl yürütme yolu ile keşfedilmeye çalışılırdı. Oysa son iki yüzyılda bilim, bilgiye sadece deney yolu ile ulaşılacağını ve bilginin kesin değil, ancak olasılığı en yüksek doğrular bütünü olduğu sonucunu üretmiştir.

"Evde tek başınıza otururken, kapının bir anahtarla açılma sesi, ardından eve giren biri" şeklindeki bir dış uyaran, beyninizde "eve eşim geldi" sonucunu doğurur. Beynimiz bunu pek çok kez deneyimlemiş ve sonunda, muhtemel en doğru bilgi olarak, bilincimizin hizmetine sunmuştur. Modern bilim bize gösteriyor ki, insan zihni, deneyleme yöntemini en etkili biçimde kullanan insan beyninden başka bir şey değildir.

İnsan beyni, bugünkü bilimsel araştırma yöntemlerini, milyonlarca yıldır kullanıyordu. Doğa yıllarca oluşturduğu bu harika makinenin kontrolünü, kolay kolay elden bırakmaz. Yani insanın milyonlarca yıllık zihinsel evrimi sonucunda oluşturduğu düzen, insan bilincine, dünyayı özgürce yargılama ve şekillendirme izni vermemiştir.

Bir başka deyişle, geçici doğrularla oluşmuş bir bilincin, milyonlarca yıllık evrimle oluşan varlığı riske atması önlenmiştir. Einstein'ın: "Tanrı zar atmaz" dediği gibi, doğa da işi şansa bırakmıyor. Ancak bilinç dışı beyin, yargılar arasındaki tercihini, bilinçli farkındalığın muhakemesine bırakmaktadır.

Bilinç bir şirketin başkanı gibidir. Burada başkanın görevi bir vizyon tanımlayıp, şirket teknolojisini, politikalarını planlamaktır. Ayrıca elinden geldiğince işleyişin denetlenmesini üstlenir. İşte bilincin tam olarak da yaptığı budur. Hedefleri belirler, sistemin geri kalanı da bunları gerçekleştirmenin yollarını arar.

Bizler, bilinç ve bilinç dışının bütünselliğini algılayarak, kendini bilme yolunda yeni ufuklar keşfedebiliriz. Ancak biz, kendimiz dediğimiz beynimizi ve onun muhteşemliğini fark eder ve anlamlandırmaya başlayacak olursak, kendini bilmek fiilinin tanımını değiştirmiş ve önümüze yepyeni ufuklar açmış oluruz. Evren düşlemiş olduğumuzdan nasıl daha büyükse, bizler de hissettiğimizden daha büyük birer varlığız.

İç uzayın enginliğine bakışlar attık. En ilginç keşfimizin (BEYNİMİZ) kendimiz olduğunu düşünüyorum. Fakat bir açmazımız var, **"Eğer beyinlerimiz anlaşılabilecek kadar basit olsaydı, bizler onu anlayacak kadar akıllı olmazdık"**.

Yüzyıllar boyu insanoğlu bunun cevabını aradı, hâlâ da arıyor. Anadolu'da bunun güzel örneklerinden biri ile sözlerime son vermek isterim. Muhyiddin Abdal'ın dizeleri ile. (Fazıl Say bestesi ile.)

İnsan, insan derler idi
İnsan nedir şimdi bildim
Can can deyu söylerlerdi
Ben can nedir şimdi bildim.

Muhyiddin eder Hak kadir
Görünür her şeyde hazir
Ayan nedir, pinhan (sır) nedir
Nişan nedir, şimdi bildim.

Kendisinde buldu bulan
Bulmadı taşrada kalan
Canların kalbinde olan
İnanç nedir şimdi bildim.

KAYNAKLAR

- PSY-Q, Ben Ambridge
- Incognito - Beynin Gizli Hayatı, David Eagleman
- Rüyalar Masallar Mitler, (Sembol Dilinin Çözümlenmesi), Erich Fromm

MEŞRUTİYET SONRASI OSMANLI BASININDA MASONLUK-2 MECMUA-İ EBUZZİYA SAYI 102

Yavuz Selim AĞAOĞLU

The founding of Grand Lodge in Istanbul in 1909 could not be isolated from the social and political developments within the Ottoman Era. It is a known fact that the process of founding of the Grand Lodge has created certain results in the view of politics. Therefore, after the 1908 revolution, the subject of Freemasonry has appeared in Ottoman Press from time to time. Some of the mentioned newspaper articles partly kept in the archives and only the parts of few articles have been published upto now. We intend to draw the attention by this article about Freemasonry as whole for the first time, which was published on the 102nd issue of Mecmua-i Ebuzziya.

Osmanlı Masonluğunun kuruluşunun Osmanlı Coğrafyasındaki sosyal ve politik gelişmelerden ayrı değerlendirilemeyeceği muhakkaktır. Özellikle 31 Mart Hadisesi ve 2. Abdülhamit'in tahttan indirilmesinin ardından İttihat ve Terakki'nin Osmanlı yönetimine hâkim olması, bu önemli gelişmeler arasında yer alır. Bu dönemde İttihat ve Terakki, Osmanlı'da müstakil bir milli büyük loca kuruluşunda önemli rol oynamıştır. Böylelikle, eskiden beri çeşitli obediyanslar tarafından yürütülmekte olan Masonik faaliyetlerin 1909 sonrasında tek bir milli büyük loca çatısı altında toplanması hedeflenmiştir. Öte yandan, İttihat ve Terakki'nin temellerini atan Jön Türklerin Osmanlı yönetimindeki girişimlerinin herkesi mutlu etmeyeceği kolaylıkla tahmin edilebilir. Örneğin, Osmanlı'daki bu hareketin, Hindistan gibi Doğu sömürgelerinde, Mısır gibi önemli bir etkinlik sahasında ve özellikle Müslüman ülkelerde sempati ile takip edilişi İngiltere tarafından tedirgin edici bir gelişme olarak görülmüştür. Bu çerçevede, Osmanlı Dünyasında yaşanan şartların, iç ve dış politika ile Masonluk arasındaki etkileşimi arttırdığı söylenebilir.

Masonluğun Osmanlı toplumunda nasıl bir karşılık bulduğu, üzerinde durulması gereken bir başka önemli meseledir. Masonluğun bir mezhep,

bir tarikat olarak topluma takdim edilmesi dikkat çekicidir, bunun yanı sıra ilke itibarı ile kapalı bir kurum olarak faaliyet göstermesinin de Masonlukla ilgili halk arasında bilgi karışıklığını arttırdığı ileri sürülebilir. Bu itibarla, Masonların devlet yönetimini ele geçirmiş Selanik kökenli din değiştirmiş Yahudilerden oluştuğu şeklinde bir kurgu da 1910 yılından itibaren gündemde yer bulabilmiştir. Hatta Masonların hedeflerinin Siyonist emellere uygun olarak Kudüs ve Filistin'i ele geçirmek olduğu ya da asıl amaçlarını saklayan din ve millet düşmanlarını korudukları şeklinde de değerlendirmeler yapılmıştır. Bu tablo günlük siyaset tartışmalarına da yansımıştır.

Sözü edilen tartışmaların, İttihat ve Terakki içinde yer alan farklı grupların zamanla ayrışmasına ve Hürriyet ve İtilaf Partisi'nin kurulmasına götüren süreçte bir yeri vardır. Dinsizlik, Siyonistlik, kökü dışarıda bir kurumun siyasete hâkimiyeti gibi gündemde sıkça yer bulan suçlamalar söz konusu grupların ayrışmasında belli ölçüde etkili olmuştur. Bir örnek olarak, Hürriyet ve İtilaf Partisi'nin ilk nüvesini oluşturan Hizb-i Cedid akımının tanınmış siması Miralay Sadık Bey'in, Talat Paşa ve Cavit Bey'in çekilmelerini sağlayacak girişimleri bu suçlamalar üzerinden yürüttüğü hatırlanabilir.

Bu tartışmaların yansımaları Osmanlı basınında da yer almıştır. Örneğin, Mecmua-i Ebuzziya'da[1] yayınlanan yazılar, Masonlukla ilgili o dönemde yapılan tartışmaları yansıtan önemli belgeler arasında değerlendirilebilir. Mecmua-i Ebuzziya'nin 16 Haziran 1911 tarihli 100. sayısında yayınlanan ve Ebuzziya Tevfik Bey[2] tarafından kaleme alınmış olan "Farmasonluk" başlıklı yazı, bir seri yazının ilki olarak kayda geçmiştir.[3] Bu yazıda Ebuzziya Tevfik, Masonluk aleyhindeki yayınlara karşı çıkarak hem Mason sadrazamların isimlerini sıralamakta hem de meşrutiyetin ilanında rol alan Osmanlı Mason aydınlarına işaret etmektedir. Aynı yazıda

1 *Mecmua-i Ebuzziya, 1880 ile 1912 yılları arasında toplam on beş günlük ve haftalık olarak toplam 159 sayı yayınlanan bir siyaset ve edebiyat dergisidir. Yayın yaşamı boyunca sekiz kere ara verilmek zorunda kalınmıştır. Dönemin edebiyat ve siyaset dünyasının önemli isimlerinin yazılarına da yer verilen dergi hem içerik zenginliği hem de baskı kalitesinin yüksekliği ile tanınmıştır.*

2 *Ebuzziya Mehmet Tevfik Bey (1849-1913) Genç Osmanlılar hareketinin önemli simalarındandı. Lakabını, sürgündeyken oğlunun isminden yola çıkarak kullandığı "Ziya'nın babası" anlamında "Ebuzziya"dan almıştır. Matbaacılığının ve yayıncılığının yanı sıra hem edebiyat hem de güzel sanatlarda özellikle hattat olarak bilinen tanınmış bir kültür ve siyaset adamıdır.*

3 *16 Haziran 1911 tarihli bu makale Mimar Sinan Dergisi'nin 170. Sayısında yayınlanmıştır.*

Mason karşıtı Leo Taxil hakkında da hayli sert eleştiriler yöneltilmekte, Masonluğun bir Yahudi teşkilatı veya dinsiz bir müessese olmadığına ilişkin Osmanischer Lloyd Gazetesi'nde çıkan bir makaleden de alıntı yapılmaktadır. Bunlara ilaveten bu yazı aracılığı ile Osmanlı'da kurulan ilk Mason locaları hakkında da bilgi edinmek mümkündür.

Ebuzziya Tevfik'in bu yazısına cevap olarak, İttihat ve Terakki karşıtı yayın politikası ile tanınan Şehrah Gazetesinin[4] 56. sayısında S.Ş. imzası ile bir yazı yayınlanır. Söz konusu yazıda hem Ebuzziya Tevfik'in fikirlerine, hem de aynı dönemde Şehrah'ta Masonluk hakkında bir yazısı yayınlanan Rıza Tevfik'in öne sürdüğü değerlendirmelerine karşılık verilmektedir. İsmi belli olmayan S.Ş. rumuzlu bu yazar özetle, Masonluğun sadece kendi menfaatlerini düşünen uluslar arası, gizli ve siyaset içinde bir kurum olduğunu ileri sürmektedir. Ebuzziya Tevfik buna, Mecmua-i Ebuzziya'nın 30 Haziran 1911 tarihini taşıyan 102. sayısında bir yazı ile cevap verir.

Söz konusu yazıda Ebuzziya Tevfik, S.Ş. rumuzlu yazarın makalesinden alıntılar yaparak iddialarını ele almaktadır. Masonluğun Orta Çağ'dan başlayarak mesleki kökenlerine değinen bu yazıda Ebuzziya Tevfik, kurumun üyelerine özel yapısının nereden kaynaklanmış olabileceğine ilişkin değerlendirmeler de yapmaktadır. Yazıda ayrıca Masonluğun zamanla Orta Çağ engizisyonuna, ruhban sınıfına ve despotizme reaksiyon göstererek hür düşüncenin savunuculuğunu nasıl üstlendiği üzerinde de durulmaktadır. Ahilik teşkilatı ile, Avrupa'daki Masonik yapının benzerliklerine de değinen bu yazıda haksızlığa ne olursa olsun karşı çıkmanın bir meziyet olduğu hatırlatılmaktadır. Buradan yola çıkarak Ebuzziya Tevfik, Osmanlı Dünyasında İslami değerlere aykırı olarak yapılan despotik uygulamalara tepki göstermeyen, ses çıkarmayan İslam ulemasına da sert eleştiriler yöneltmektedir. İttihat ve Terakki'nin kuruluşunda Masonluğun ne şekilde örnek alındığı üzerinde de duran Ebuzziya Tevfik'in bu makalesi Masonlukla ilgili çok çeşitli yönlere birden değinmesi açısından dikkate değerdir.

Söz konusu tarihi dönemde Masonlukla ilgili olarak yapılan yayınlar hakkında genel bir fikir sahibi olunsa da bu yazıların önemli bir kısmı Eski Yazı arşivlerinde kalmış, ilk bakışta dikkate değer bulunan kısımları dışında yeniden yayınlanma fırsatı bulamamıştır. Orijinal metin ve

4 *Şehrah Gazetesi, 1911 yılında İstanbul'da yayınlanmaya başlamış ve 158 sayı sonunda sahipleri Mehmed Hayreddin ve Tahir Hayreddin Bey'lerin tutuklanıp sürgüne gönderilmeleri ile yayın hayatına son vermiş, günlük, İttihat ve Terakki karşıtı siyasi bir gazetedir.*

transkripsiyonu ile birlikte günümüz Türkçesine de çevirerek okurların dikkatine sunduğumuz bu yazının bu sahada bir eksikliği gidererek araştırmacıların dikkatini çekmesini ümit etmekteyiz.

Bugünkü Dile Çevrimi:

Mecmûa-i Ebûzziyâ
Haftalık Edebi ve Siyasi Dergi
30uncu sene
30 Haziran 1911 * Perşembe * Sayı: 102

Farmasonluk hakkında tamamlayıcı açıklama
Şehrah Gazetesinin 56. Sayısında
Ebûzziyâ Tevfik ve Feylesof Rıza Tevfik Bey Efendilere
Açık Mektup

başlıklı ve S.Ş. imzasıyla yayınlanan makaleyi okudum.

Tartışma, bir nevi çarpışma gibidir. Bu itibarla tartışanlar da çarpışıyor, cenk yapıyor demektir. İki savaşçıdan biri er meydanında gerçek kimliği ile hazır bulunduğunda karşılık verecek savaşçının da yüzünün örtülü olmamasını ister. Çünkü kiminle dövüştüğünü bilmelidir. Silahlar gibi şahıslar da belli olmalıdır. Ben yayın dünyasına 18 yaşında dahil olmuştum -aradaki fasılalarla beraber- 45 seneye yakın bir süreden beri her ne yazdıysam altına imzamı attım. Her ne üzerine kiminle tartışmaya girdiysem kendimi saklamadım; ne bir takma isme sığındım, ne belirsiz bir surete büründüm. Fakat bizde garip bir cenk usulü vardır. Orta yerdeki bir adama karşı, perde arkasından sataşmak ve kendini gizleyerek hücum etmek, eskilerden beri bilinen bir çarpışma usulüdür. Halbuki ben karşımdaki rakibimin, tartıştığım kişinin kim olduğunu bilmek isterim. Öyle zannediyorum ki her tartışmacı ve savaşçı da bunu bilmek ister. Belki o zât benim pek sevimli bir dostumdur veya pek korkunç bir düşmanımdır. İnsan hayatında, dostlukla düşmanlığın yani samimiyet ve husumetin yönlendirmesine tabi olmak zorundadır.

Bizde ise böyle olmuyor. Açık olana karşı çok kere gizli kalmak gerekli görülüyor. Madem ki öyle! Ben de meçhul rakibimle, bir başka tabir ile sahibini bilmediğim sözlerle tartışacağım:

Mektup sahibi söze şöyle başlıyor:

"Milletin tüm düşünürlerinden halk kesimine kadar herkes [farmasonluk] hakkında en tarafsız ve kesin, en ilmi ve tarihi bilgiyi edip aydınlanmak üzere göz dikmiş beklerken, Allah her ikinizden razı olsun; biriniz kendi siyasi mecmuasında, diğeriniz de bir cevap münasebeti ile [Şehrah] isimli itibarlı bir gazetede bu konu üzerine mümkün olan açıklamaları yaptınız. Ancak bu açıklamalar herkes gibi bendenizde de sözü edilen mezhep hakkında esaslı ve mantıki bir fikir edinip karar vermeye yetmedi."

Mektup sahibi lütfen tasdik ediyor ki gerek ben, gerek Rıza Tevfik Bey [Bu konu üzerine mümkün olan açıklamaları] yapmışız, eğer daha fazla bir açıklamaya ihtiyaç veya imkan olsaydı elbette kusur etmezdik.

Zaten ben kendi hesabıma, yazdığım makalede: sıradan insanlardan toplumun tanınmış ileri gelenlerine kadar herkesin farmasonluk hakkındaki görüş ve değerlendirmelerine değinmiş ve bu görüş ve değerlendirmelerin, farmasonluğu kendi amaçlarına muhalif gören papazların yaptığı yayın ve fesat dolu telkinlerinin ürünü olduğunu bildirmiştim. Çünkü farmasonluk, aslında sanat erbabının kendi sanatlarının sırlarını saklamak amacıyla kurdukları bir cemiyetten ibaret iken, bazı fikir ve basiret sahibi insanların baskı dönemlerinde hatta daha ötesi şeytani bir fikir ve hainlik ile ikinci bir baskı dönemi teşkil eden engizisyonun eziyetinden kendilerini korumak için, gerekirse her fedakârlığı göze alarak şerre şer ile karşılık vermek üzere kanla, canla onları ürkütmek için, söz konusu cemiyetin gizli kanunlarından yararlandıklarını, yani mimarlık cemiyetinden zamanla bir koruma cemiyetine ve sonra Şinâsi'nin tabiri ile: [insanı daha önce dile getirilmemiş hikmetlere sevk eden hür düşüncenin] yayılmasına hizmet etmek üzere bir siyasi cemiyet şekline dönüştürdüklerini de anlatmış idim.

Şimdi bunda mantıki bir fikir var mıdır, yok mudur. Onu mektup sahibi bulup çıkarmalıdır.

Ansiklopedinin: "Farmasonlar yekdiğerini kardeş gibi görerek, hangi millete, hangi sınıfa mensup olurlarsa olsunlar, her yerde cemiyet üyelerine yardım ederler...." fıkrasından mektup sahibi: [Mantıki bir yolda tahlil edilirse çıkacak hükümler şunlardan ibaret olur] diyerek aşağıdaki şu neticeyi çıkarıyor:

"Farmasonluk uluslar arası, gizli bir cemiyettir. [Hakkı ve hakikati değil] ancak sadece kendi menfaatlerini kollarlar. Yardım ve gayretlerini ancak kendilerine, kendi aralarına tahsis ederler."

İşte mektup sahibinin, yukarıdaki cümleden çıkardığı mantık hükmü bu, fakat [hak ve hakikati] kollamadıklarını nereden çıkardığını anlasak! Çünkü ister uluslar arası olsun, ister tek milletten ibaret bulunsun, her cemiyet, bir maksat üzerine kurulacağından, o maksadın temin ettiği menfaatin de o cemiyetin fertlerine mahsus olması doğal değil midir? Çünkü bu bir yardımlaşma ortaklığıdır.

Bu da doğal olarak [cemiyet dışında] olanları kapsayamaz. Fakat yardıma muhtaç gördüğü bireyleri cemiyet koşularına uyarsa kendi aralarına kabul eder. Mektup sahibi:

"Şimdi anlama kudreti ve vicdanınıza olabildiğince başvurunuz. Bu esaslarda ne gibi yücelikler görürsünüz? Bundan olsa olsa muhtelif milletlere mensup bireyleri birbirine tanıtmak ve belki de sevdirebilmek gibi bir fayda düşünülebilir. Lâkin esas kapıyı açacak kişi gizli olunca bu tek faydanın rengi de değişecektir" cümlesiyle irfanımıza ve samimiyetimize başvuruyorlar. İrfanımızın derecesini bilmeyiz; fakat insanı ve sosyolojiyi ilgilendiren meselelerde çok şükür iyi niyetimizden başka göz diktiğimiz bir şey olmadığını övünerek iddia eder ve deriz ki: Kullandığınız ifadeye göre [Muhtelif milletlere mensup bireyleri birbirine tanıtmak ve belki de sevdirebilmek gibi bir faydası göz önüne getirilebilen] bir cemiyetin maksadında yücelik göremez misiniz? Sizi şüpheye düşüren şey esasın, gizli bir perde ile örtülmesi ise onu yine sizin irfan ve anlayışınız kolayca halledebilir. Çünkü bu cemiyetin zalimlere karşı koymak maksadıyla kurulduğunu haber vermiştik. Ve yine söylemiştik ki mimarlık sanatına mensup olanlardan ibaret olan bir cemiyetin [tüzüğü] buna esas olarak kabul edilmiştir. Ondaki [Parola] yani birbirini tanıma kelimeleri her neden ibaret ise bunda da aynı şekilde kabul olunmuştur. Doğal olarak yemin, hatta tehdit ve korkutma dahi temel şartlara dahildir. Zira zulüm görmüşleri, insanlar arasından bazı güçsüzleri yine zalim ve cahil insanların saldırgan ellerinden ve tahakkümünden kurtarmak için kurulmuş bir cemiyet, gizli bir perde ile kimliğini saklamaya elbette mecburdur. Çünkü zulüm ve saldırı silahı ile silahlanmış kuvvetli bir gruba dayanmayı maksat edinen bir cemiyet eğer üyelerini gizlemez, ve birbirlerini tanımak için başkalarının bilemeyeceği ama kendilerince bilinen bazı işaret ve kelimeleri kullanmazlarsa nasıl bir araya gelip faydalı olabilir?

Şimdi böyle bir cemiyetin kendi mensuplarına özgü ama başkalarına saklı bazı sırlarının olması amaçlarının da aynı şekilde sırlara bulaşmış veya garezle sakatlanmış olduğunu mu gösterir? Her gizli şey kötülüğün ta

kendisi midir? Gerçi insanlığın hayrı ile ilgili işlerin gizli olması gerekmez. Belki ifşası gerekir. Halbuki zulme karşı birlik, en yüce ve hayırlı amaç olmakla beraber gizliliğe de ihtiyaç göstermez mi?

İşte farmasonlar da cemiyetlerini gerek papazların kötülüğüne mukavemet etmek amacıyla kurmuş olsunlar, gerek daha sonra devrin zalimlerine hadlerini bildirmek üzere hazırlanmaya tahsis etmiş olsunlar; her iki halde de kendilerinden olmayanlardan kendilerini ve amaçlarını gizlemek hakkına sahiptirler.

Mektup sahibi bazı tarih uzmanlarına göre esası hurafelere dayandığı ve (Hiram) ismindeki İsrailli bir mimarın, cemiyetin kurucusu olarak tanındığı hakkında ansiklopedi açıklamalarını –ki bir kanaate dayanmamakta, sadece hikayelerden oluşmaktadır- naklettikten ve Orta Çağ duvarcılarının (Gotik) tarz mimarinin korunması için kurdukları bir cemiyet olduğu görüşünü kabul ettikten sonra diyor ki: Bu iki söylentiden "Herhangi biri veya her ikisi de birbiri ile az çok bağlantılı olmak üzere bir hakikat kabul edilse: bu asırdaki, bügünkü bir mezheb ve meslek, bir cemiyet ve tarikat için takdir edilecek ve yüceltilecek bir şeref ve ulviyet bahşedebilir mi?....."

Bilmem nasıl olur da kurucusu bir (Hiram) veya bir (Peter) veya bir (Şarl) ile, yardımcıları ve koruyucuları olan bir cemiyet bütün din ve felsefelerin üzerinde bir dünya dirliği sağlayabileceğine hüküm ve kanaat hasıl etsin?"

Osmanlı Devleti'nin bir İslam devleti olduğu ve saltanatımızın esasının Muhammedi şeriata dayandığı elbette inkar edilecek bir şey değildir. Ve yine bilindiği üzere, mübarek Muhammedi şeriat, yapılması istenenleri emredip, istenmeyenleri yasaklayarak Müslümanları selamete ulaştıracak yüce hükümleri içermektedir. İslam uleması da şeriata göre taşıdıkları yüksek unvanlar ile saygı görmüş ve şereflendirilmişlerdir. Hâl böyle iken –mazinin uzak devirlerine gitme külfetine katlanmaksızın- şu geçirdiğimiz 33 senede çektiğimiz belâları, tüm Müslüman halk ve diğer muhtelif Osmanlılar ile beraber kendileri de çeken ulemamız, acaba müstebit padişaha karşı şeriat hükümlerini ileri sürerek onun sebep olduğu kötülük ve zararı halkın üzerinden kaldırmaya, hiç olmazsa sınırlamaya ve yükünü hafifletmeye neden girişmediler?

İmam Rabbânî şerhinden aktarılan bir söz olduğunu hatırlıyorum. Bu mübârek zât demiştir ki– Zâlimi yaptıklarından dolayı eleştirerek men etmeli. Eğer dinleyip kabul ederek yaptığı zulümden çekilmezse üzerine huruç edilmelidir, sonunda yapılacak şey budur. –

Bu şerh câmilerde okunur ve okutulurdu. Okutanlar da müderrisler yani şeriat hükümlerini bilmesi lazım gelen fazilet sahibi ulema idi. Elbette İmam Rabbânî'nin bu sözünü de okumuş ve okutmuşlardı. Bu bir masal değil temel siyasi hükümlerimizde örnek alınması zorunlu bir emirdir ve bunu yalnızca bahsedip geçmek için de kitaba yazmamışlardır. Hatta hatırladığım kadarıyla [İmamlığın yetkileri]bahsinde de görmüştüm. Yazık ki şu anda bu önemli kitaba sahip değilim; fakat bu kitaba sahip olanlar benim unuttuğum daha bir çok önemli hükmü orada görebilir.

Demek isterim ki bu kitabı ve ona gelinceye kadar daha bir çok şeriat hükümlerini toplayan kitapları okumuş ve okutmuş bulunan seçkin ulemamız niçin zâlimin taşkınlık ve azgınlıklarını engelleme kudretini bulamadılar? Niçin içlerinden biri çıkıp da hatta geçen yüzyıldaki –Sadık Hoca– kadar olsun bu görevi yerine getirmeye girişmedi? Çünkü zâlim, ezici kuvvet ve şiddetin sebeplerini tamamlamıştı. Onun kötülüklerini ve zalimliklerini söz ile engellemeye imkan yoktu. O halde ne yapmak lazım gelirdi? Kurtuluş için ittifâk ve ittihâd! İşte onu [İttihâd ve Terakki] Cemiyeti yaptı. Çünkü temiz ve iffetli bir yaratılışa sahip olan ve hemen tamamının onurlu yüzlerinde nûr-ı irfân damgalanmış bir şekilde parıldayan genç subaylarımızı uyarmayı İttihâd ve Terakki Cemiyeti yaptı.

Ya bu İttihâd Terakki Cemiyeti nasıl kuruldu? Bugün siyasi cemiyetlere, ta [Karbonari]ye kadar yüzlerle gizli cemiyete tatbik olunan [franmasonluk] esasını taklit sayesinde başardı! Zira bir gizli amaç hakkında toplanıp görüş alışverişinde bulunmak ancak itimat edilen kişilerin varlığına bağlıdır. İtimat edilenler ise sözüne değer verilen tecrübeli kimseler demektir ki onlar da zannedildiği kadar çok değildir.

Gizli cemiyetler, ister farmasonluk ünvanı altında bulunsun, ister başka isimlerle anılsın, bu yüzyılın özelliklerinden değildir. Vaktiyle Osmanlının ortaya çıktığı devirde dahi Müslümanlar arasında biliniyor ve tatbik ediliyordu ki Selçukluların son döneminde kurulmuştu. Hatta (Genç Ahiler Cemiyeti) adıyla bilinirdi. Meşhur gezgin İbn-i Batuta'nın kitabı incelenecek olursa görülür ki bunlar kendilerini, birbirlerine ve aralarına katılan herkese yardım vazifesiyle mükellef tutarlardı. Ve dervişler arasında kendilerini gizler ve birbirlerini aralarındaki (İşaret) ile tanırlardı. İbn-i Batuta bu (Ahi)ler cemiyetine uğradığını ve onlardan ikram ile yardım gördüğünü yazıyor. Bu genç Ahiler daha sonra Yozgat ve Sivas taraflarında küçük küçük hükümetler kurdularsa da devamlı olamadılar.

Şu açıklama dahi ispat eder ki (Franmasonluk] zamanımızda yardımlaşma esasını korumakla beraber, gerektikçe siyasi amaçlarını da değerlendirme dışı tutmamakta ve vatan sevgisi ile yüreği tutuşmuş bir halde, vatan evlatlarının onurlu girişimlerine yardım etmektedir. Bu yardım ne suretle beliriyor? Denecek olursa ona da, cemiyet mensupları arasında geçerli olan karşılıklı güven ve kalıcı barışla cevap veririz. O cemiyete dahil olanlar arasında şimdiye kadar ihanet etmiş bir adam görülmemiştir. Çünkü cemiyet üyelerini seçmede gösterdiği ciddi itina ile ünlüdür.

Mektup sahibi diyor ki: "Pek güzel anlaşılıyor ki başlangıçta masonluk kısmen vaktine göre felsefî, fakat tam anlamıyla mezhebî bir şekilde kurulmuş. Ve sonra siyasete alet edilerek ve menfaat temin etmek üzere tarihî bir çok rollerde bulunmuş."

Ansiklopedinin açıklamasından farmasonluğun [Tam anlamıyla mezhebî bir şekilde kurulmuş] olduğu nasıl çıkarılıyor? Ansiklopedi: [Farmasonluk kuruluşundan sonra hayır ve hasenâtı kendine iş edinerek bir yardım cemiyeti şeklini almıştır.] diyor Kuruluşu mezhebe değil, mesleğe ait idi. Yani milattan sonra sekizinci yüzyılda [Gotik] mimari üslubunu bir takım, ehil olmayan duvarcıların kaba ellerine düşürüp de bu sanatı heder etmemek, diğer bir deyişle sanatın sıralarını yetkin insanların daimi koruması altında bulundurmak amacıyla kurulmuş bir cemiyet idi. Hatta cemiyetin hâlâ taşıdığı isim de bunu doğrulamaktadır. Bunda mezhebten ve imandan hâsılı vicdan ve inançtan bir [parça] bulunduğuna nasıl ihtimâl veriliyor?

Bizde atasözlerinde geçen bir tabir vardır: [Kemânkeş[5] sırrı gibi] derler ki bu keşfedilip anlaşılması mümkün olmayan meseleler için söylenir.

Bugün bu sır hâlâ geçerlidir ve bu işin ustalarında başka kimse tarafından bilinemez. Kemânkeşlik yani tîrendâzlık ile mezhep, din, iman arasında bir ilişki akla gelebilir mi?

Demek ki kemânkeşler dahi, sanatları hakkındaki bilgileri, okçular arasına katılmış olan kabiliyetli kişilere özel kılarak; ok atmağa mahsus bazı usul ve sırları koruyup saklamaya lüzum görmüşler. Loncaları demek olan tekkelerine çerâğ suretiyle katılan hevesli kişilere yetenekleri anlaşılıncaya kadar bu sırrı söylememişler. Ancak yetenekleri ortaya çıkınca kendilerine sırdaş yapmışlardır. Şimdi bir kemânkeşten bu sırrı öğrenmek acaba mümkün müdür?

Bunlardan birinin: -Sırrım dilimin altındadır, boyunumu kesiniz de öğreniniz; sözü ve boynu vurulunca da dilinin altında bulunan kâğıtta: "Ser verir ehl-i sadâkat, sırrını fâş eylemez" mısrasının yazılı bulunması meşhurdur.

---

5 Kemânkeşlik: Okçuluk

Bunu biz hiçbir zaman masal diye değerlendiremeyiz. Çünkü insan, mesleğinin her türlü sırrını gerekirse canını feda edecek kadar koruması gerektiğini bilir. Yeter ki o [Sır] [Al şu hiçi sıkı tut!] gibi anlamsız bir oyun olmasın.

Zamanımızda [Poligon] denilen atış talimlerinin yapıldığı yerler vardır. Orada askeriyenin seçkin silahları denenir. Orada bulunanlar da o talimgâhda geçerli olan [sırlara] esirdirler. Çünkü vatanın hayır ve şerri o [sırra] bağlıdır. Onu çözenler vatan haini mi olmuş olur? İşte insanlık âleminde en mukaddes kanunu sır saklamaktır ki bu en önemli ahlak kurallarından da önce gelir.

Ehil olmayan ellerde sürünecek bir mecmuâda yer alarak şân-ı kudsiyyetini ihlâl edeceğini düşünmeseydik, sır saklama üzerine ayet ve hadislerle de iddiamızı aydınlatırdık.

Huz mâ safâ ve da'mâ keder.[6]

Ebuzziyâ

Transkripsiyon:

Mecmûa-i Ebû**zziy**â
Edebî ve Siyâsî Risâle-i Üsbûiyye
30 ncu sene
3 Receb-i şerîf 1329 (30 Haziran 1911) * Pencşenbih * Cüz' Aded: 102

Farmasonluk hakkında tetimme-i îzâhât
56 numerolu Şehrah Gazetesinde
Ebûzziyâ Tevfik ve Feylesof Rıza Tevfik Bey Efendilere
Açık Mektûb

ünvânlı ve imzâ makamında S.Ş. harflerini hâvî neşr edilen makaleyi okudum.

Mübâhese, bir nevi mübârezedir. Bu itibarla mübâhisler de mübârizler demektir. İki mübârizden biri meydân-ı cidâlde hüviyyet-i asliyyesiyle

6 *Kederi bırak ve mutluluğu al, olayların iyi tarafına bak*

isbât-i vücûd ettiği halde mukabelede bulunacak mübarizin nikabsız bulunmasını ister. Çünkü kiminle mübareze ettiğini bilmelidir. Silâhlar gibi şahıslar da belli olmalıdır. Ben âlem-i neşriyyâta 18 yaşında dâhil olmuştum.

-Aradaki fâsılalarla beraber- 45 seneye karîbdir ki her ne yazdımsa imzam altında yazdım. Her ne üzerine kiminle mübâheseye girdimse kendimi saklamadım, ne nâm-ı müsteâra ilticâ eyledim, ne de nekre bir sıfat aldım. Fakat bizde garîb usûl-i cidâl vardır. Meydândaki bir adama karşı pes-i perdeden bahse karışmak ve kendini gizleyerek hücûmlarda bulunmak ekseriya bahâdırân-ı bahs-ü münâzaranın kadîmden beri tevârüs ettiği turuk-ı müteamile-i cidâldendir. Halbuki ben karşımdaki muârız ve mübâhisin kim olduğunu bilmek isterim. Öyle zann ediyorum ki her mübâhis ve mübâriz de bunu bilmek ister. Belki o zât benim pek sevimli bir dostumdur. Yâhud pek korkunc bir düşmanımdır. İnsan infiâlâtında dostlukla düşmanlığın, yani samimiyet ve husûmetin sevâikine tâbi olmakda muztarrdır.

Bizde ise böyle olmuyor. Mekşûfe karşı çok kere mestûr bulunmak iltizâm olunuyor. Mâdâm ki öyle! Ben de muârız-ı mechûlümle, tâbir-i diğerle kaili bilmeyerek makul ile, münâzara da bulunacağım:

Sâhib-i mektûb merâma şöyle başlıyor:

“Bütün mütefekkirîn-i millet, avâm-i ümmet birbirlerinden pek de farklı olmıyarak [farmasonluk] hakkında en bîtaraf ve kat’î, en ilmî ve târihî ma’lûmât ve tenvîrâta dide-i dûz intizâr iken; Allah her ikinizden râzı olsun; biriniz kendisine hâss mecmûa-i üsbûiyyesinde, diğeriniz de bir cevâb münâsebeti ile [Şehrah] cerîde-i mu’teberesinde bu bâbda îzâhât-ı mümkinede bulundunuz. Şu kadar ki bu îzâhâtda herkes gibi bendenizde de mezheb-i mezkûr hakkında esâslı ve mantıkî bir fikir ve karar hâsıl etmekten pek uzak kaldı.”

Sâhib-i mektûbda lütfen tasdîk ediyor ki gerek ben, gerek Rıza Tevfik Bey [Bu bâbdaki îzâhât-ı mümkinede] bulunmuşuz, eğer ondan ziyâdesini îzâha ihtiyâc veya imkân olsa idi bittabi kusûr etmezdik.

Zaten ben kendi hesâbıma olarak yazdığım makalede: Efrâd-ı avâmımızdan havâss-ı benâmımıza kadar her ferdin farmasonluk hakkındaki zehâb ve telâkkisini göstermiş; ve bu zehâb ve telâkkinin, farmasonluğu kendi maksadlarına muhâlif gören ruhbân tâifesinin neşriyyât ve ilkaât –ı fâsidelerinden tahassul ettiğini bildirmiş idim, çünki farmasonluk,

esâsen bir san'at erbâbının muhâfaza-i hafâyây-ı san'at maksadıyla akd ettikleri bir cem'iyyetten ibâret iken, bâzı erbâb-ı fikret ve basîret , edvâr-ı müdhişe-i istibdâdiyyede, fakat daha müdhiş, hattâ azâzîlpesend bir fikir, dûz-i hıyânâ ile bir ikinci istibdâd vücûda getirmiş olan engizisyon zulmesinin tasallut ve teâddîsinden muhâfaza-i nefs edebilmek lâzım gelirse her fedâkârlığı göze alarak şerre şer ile mukabele kabilinden kanla, canla onları ürkütmek için, o cem'iyyetin kavânîn-i hafiyyesinden istifâde eylediklerini, yani bir zamanki cem'iyyet-i mi'mâriyyeyi bir cem'iyyet-i tahaffuziyye ve biraz sonra da Şinâsi'nin ta'bîri vechile: [ebkâr-ı hikmet bâliğe olan efkâr-ı serbestînin] mütefekkirin arasında intişârına hizmet etmek üzere bir cem'iyyet–i siyâsiyye şekline koyduklarını da anlatmış idim.

Şimdi bunda mantıkî bir fikir var mıdır, yok mudur. Onu sâhib-i mektûb te'mîn etmelidir.

Ansiklopedinin: "Farmasonlar yekdiğerini kardaş gibi telâki ederek, hangi millete, hangi sınıfa mensûb olurlarsa olsunlar, her yerde cem'iyyetlerinin efrâdına ibrâz-ı muâvenet ederler..." fıkrasından sâhib-i mektûb: [Mantıkî bir yolda tahlîl edilirse çıkacak ahkâm şundan ibâret olur.] diyerek netîce-i âtiyeyi çıkarıyor:

"Farmasonluk beynelmilel hafî bir cem'iyyettir. [Hakkı ve hakikati değil] ancak sırf kendi menfaatlerini kollarlar. Muâvenet ve himmetlerini ancak kendilerine, kendi aralarına tahsîs ederler."

İşte sâhib-i mektûbun, yukarıki cümleden çıkardığı hükm-i mantıkî bu, fakat [hak ve hakikati] kollamadıklarını nereden çıkardığını anlasak. Çünkü ister beynelmilel olsun, ister millet-i vâhideden ibâret bulunsun her cem'iyyet, bir maksad üzerine teşekkül edeceğinden, o maksadın te'mîn ettiği menfaat de efrâd-ı cem'iyyete münhasır kalmak tabii değil midir? Bu bir şirket-i tenâsurdür, teâvün onun lâzımıdır.

Bu da bittabi [hâric ez cem'iyyet] olanlara şâmil olamaz. Fakat muhtâc-ı nusret ve muâvenet gördüğü efrâdı şerâit-i cem'iyyete riâyet edince dâire-i ittihâdına kabûl eder. Sâhib-i mektûb:

"Şimdi olanca kudret-i irfâniyye ve muhâlasat-ı vicdâniyyenize mürâcaat buyurunuz. Bu esâslarda ne gibi ulviyyetler görürsünüz? Bundan olsa olsa muhtelif milletlere mensûb efrâdı birbirine tanıtmak ve belki de sevdirebilmek gibi bir fâide tasavvur olunabilir. Lâkin esâs perdedâr hafâ olunca bu yegâne fâidenin reng-i diğer alacağı şübhesizdir." Cümlesiyle

irfân ve ihlâsımıza mürâcaât buyuruyorlar. İrfânımızın derecesini bilmeyiz; fakat mesâil-i ictimâiyye ve insâniyye de le elhamd ihlâskârlıkdan başka matmah-ı nazarımız olmadığını fahhârâne iddiâ eder ve deriz ki: Ta'bîriniz vechile [Muhtelif milletlere mensûb efrâdı birbirine tanıtmak ve belki de sevdirebilmek gibi bir fâidesi tasavvur olunabilen] bir cem'iyyetin maksadında ulviyyet göremez misiniz? Sizi şübheye düşüren şey esâsın perde-i hafâ ile mestûr oluşu ise onu yine sizin irfan ve iz'ânınız âsân sûretde hall edebilir. Çünkü bu cem'iyyetin esâs-ı teşekkülü, zâlimeye karşı tahaffuz ve tedâfü' maksadına mübtenî olduğunu haber vermiştik. Ve yine söylemiş idik ki efrâdı san'at-ı mi'mâriyye mensûbîninden ibâret olan bir cem'iyyetin [İstatü]sü buna esâs ittihâz edilmiştir. Ondaki [Parol] yâni kelime-i teârüf her neden ibaret ise bunda da kabûl olunmuştur. Tabiî, tahlîf, hattâ tehdîd ve tahvîf dahi şurût-ı esâsiyyesinde dâhildir. Zîra efrâd-ı mazlûmeyi, yâni cem'iyyet-i beşeriyyeden bazı acizeyi, yine zalûm ve cehûl sıfatıyle muttasıf efrâd-ı beşerin eydî-i taaddî ve tahakkümünden kurtarmak için müteşekkil bir cem'iyyet elbette perde-i hafâ ile setr-i hüviyyet etmeğe mecbûrdur. Çünkü silah-ı zulm ve taaddî ile müsellâh olan bir hey'et-i musallata-i şedîdüşşekîmeye mukavemeti maksad edinen bir cem'iyyet eğer efrâdını gizlemez, ve birbirlerini tanımak için kendilerince ma'lûm ve bîgânelerce mechûl bazı alâmât ve kelimât izhâr ve teâtîsine hâcet görmez ise nasıl te'mîn-i menfaat ve nasıl ta'yîn-i hüviyyet edebilir?

Şimdi böyle bir cem'iyyetin mensûbîninine hâss ve agyârdan mektûm bazı esrârı bulunmuş olması mücerred maksadlarının dahi esrâr âlûd veyâhud muallelünbilgaraz olmasına mı delâlet eder? Her gizli şey mahz-i şer midir? Vâkıâ cem'iyyet-i beşeriyyenin hayrına taalluk edebilen ef'âlin ihfâ'sı lâzım gelmez. Belki ifşâsı iktizâ eder. Halbuki zulme karşı ittifâk en ulvî bir maksad-ı hayr olmakla beraber ihfâ'ya ihtiyâc göstermez mi?

İşte farmasonlar da cem'iyyetlerini gerek şerâret-i ruhbâna mukavemet maksadıyla teşkîl etmiş olsunlar, gerek muahharen zaleme-i devrâna hadlerini bildirecek esbâbı istihzâra tahsîs eylemiş bulunsunlar; her iki halde dahi kendilerinden olmayan tâifeden kendilerini ve maksadlarını gizlemek hakkını hâizdirler.

Sâhib-i mektûb bazı mütehassısîn-i târih indinde esâsı hurâfâta dayandığı ve (Hiram) nâmındaki mi'mâr-ı İsraeli, müessis-i cem'iyyet tanındığı hakkında ansiklopedinin mesrûdâtını –ki müstenid-i kanâat değil, hikâyâttan ibârettir- naklettikten ve kurûn-ı vustâ duvarcılarının (Gotik) tarz-ı mi'mârisinin muhâfaza esâsı üzerine teşkîl etmiş oldukları

bir cem'iyyet bulunduğu zannını kabûl eyledikten sonra diyor ki: Bu iki rivâyetten "Herhangi biri veya her ikisi de yekdiğeri ile az çok mürtebit olmak üzere bir hakikat telâkki olunsa: bu asırdaki, bügünkü bir mezheb ve meslek, bir cem'iyyet ve tarîkat için lâzımültakdîr ve vâcibültebcîl bir şeref ve ulviyyet bahş edebilir mi?...

Bilmem nasıl olur da müessis bir (Hiram) yâhud bir (Peter) yâhud bir (Şarl) a'vân ve ensârı olan bir cem'iyyet bütün din ve felsefelerin fevkinde bir salâh-ı cihân husûle getirebileceğine hüküm ve kânaat hâsıl etsin?"

Devlet-i Osmânî; bir devlet-i İslâmiyye olduğu ve şer'iyyet-i Muhammediyye mebnây-i saltanatımıza esâs bulunduğu elbette kabil-i inkâr değildir. Ve yine ma'lûmdur ki şer'iyyet mutahhara-i Muhammediyye, ma'rûfâtı emir ve münkirâtı nehy etmekle efrâd-ı Müslimîni selâmet dârına mazhar edecek ahkâm-ı celîleyi câmi'dir. Ulemây-ı İslâmiyye ise hamele-i şer'iyyet unvân-ı âlîsiyle mübeccel ve müşerreftir. Hâl böyle iken –mâzînin edvâr-ı baîdesine gitmek külfetini ihtiyâr etmeksizin- şu geçirdiğimiz 33 senede çektiğimiz belâları, umûm efrâd-ı İslâmiyye ve efrâd-ı muhtelife-i Osmâniyye ile beraber kendileri de çeken ulemây-i kirâm hazreti, acaba pâdişâh-ı müstebite karşı ahkâm-ı şer'iyyeyi beyân ile şer ve mazarratını efrâd-ı memleket üzerinden ref'e, hiç olmazsa tahdîd ve tahfîfe neden mübâşeret buyurmadılar?

Şerh-i makasid İmam Rabbânî'den rivâyeten bir kavl bulunduğunu tahattur ediyorum. Bu mübârek zât demiştir ki – Zâlimi ef'âlinden dolayı muaheze ve tahzîr etmeli. Eğer vâki olan ihzârat-ı mükerrereyi istimâ' ve kabûl ile zulümden ibâ etmezse üzerine hurûc lâzımdır nihâyet yapılacak şey budur. –

Şerh-i makasid câmilerde okunur. Ve okutulurdu. Okutanlar müderrisîn-i kirâm yani hamele-i şer'iyyet olmak lâzım gelen ulemây-ı fazâil-i ittisâm idi. Elbette İmam Rabbânî'nin bu kavlini de okumuş ve okutmuşlardı. Bu bir masal değil, ahkâm-ı esâsiyye-i siyâsimizden bir emr-ü vâcibülimtisâldir; bunu yalnız mânâ verip de geçmek için de kitaba yazmamışlardır. Hatta tahattur ediyorum ki [Salâhiyyet-i İmâmet]bahsinde görmüştüm. Vâ esefâ ki şu anda o kitâb-ı mühimme mâlik değilim; fakat mâlik olan zevât benim zühül ettiğim daha bir çok ahkâm-ı celîleyi o mebhasda görebilir.

Demek isterim ki bu kitâbı, ve ona gelinceye kadar daha bir çok ahkâm-ı sarîhe-i şer'iyyeyi câmi' olan kitâb-ı celîleyi okumuş ve okutmuş bulunan ulemây-ı kirâmımız niçün zâlimi, dalmış olduğu bagy ve tuğyândan menea-i kudretyâb olamadılar? Niçün içlerinden biri çıkıp da hattâ

asr-ı sâbıkdaki –Sadık Hoca– kadar olsun bu vazîfeyi îfâya mübâderet edemedi? Çünkü zâlim, esbâb-ı satvet ve şiddeti istikmâl etmişidi. Onun şürûr ve mezâlimini akvâl ile menea imkân yoktu. O halde ne yapmak lazım gelirdi? Vetîre-i necâta sülûk için ittifâk ve ittihâd! İşte onu [İttihâd ve Terakki] cem'iyyeti yaptı. Çünkü pâk ve musaffa bir fıtrat-ı âsımayı hâiz olan ve hemân cümlesinin nâsıye-i hamiyyetinde nûr-ı irfân ile âyet-i nusret muntabı' ve müncelî bulunan genç, zâbitlerimizi ikâza İttihad ve Terakki Cemiyeti delâlet eyledi.

Ya bu İttihâd Terakki Cem'iyyeti nasıl vücûda gelebildi? Bugün siyâsi cem'iyyetlere, ta [Karbonari]ye kadar yüzlerle cem'iyyet-i hafiyyeye mabihittatbîk olan [fran masoneri]esâsını taklîd sâyesinde! Zirâ bir maksad-ı hafî hakkında ictimâ' ve istişara mü'temen müşâvirlerin vücûduna mütevakkıftır. Mü'temen müşâvirler ise müzekki ve mücerreb zevât demektir ki onlar da zann olduğu kadar mebzûl değildir.

Hafî cem'iyyetler, ister farmasonluk ünvânı altında bulunsun, ister başka nâmlarla yâd olunsun. Bu asrın mahsûsâtından değildir. Vaktiyle zuhûr-ı Osmâniyânda dahi efrâd-ı Müslime arasında ma'lûm ve hattâ mün'akid idi ki Selçukluların zevâli sıralarında teşekkül etmişti. Hattâ (Genç Ahiler Cem'iyyeti) nâmıyla yâd olunurdu. Seyyâh-ı meşhûr İbn-i Batuta'nın kitâbı tetebbu' olunacak olursa görülür ki bunlar kendilerini, birbirlerine ve ce'miyyetlerine dâhil olan her ferde muâvenet vazîfesiyle mükellef tutarlardı. Ve ziyy-i dervişânda gizler ve birbirlerini aralarındaki (İşâret) ile tanırlardı. İbn-i Batuta bu (Ahi)ler cem'iyyetine uğradığını ve onlardan ikrâm ve in'âm gördüğünü yazıyor. Bu genç ahiler muahharan Yozgat ve Sivas taraflarında küçük küçük hükûmetler teşkîl ettiler ise de pâydâr olamadılar.

Şu îzâhât dahi isbât eder ki (Fran masonluk] zamanımızda teâvün esâsını muhâfaza ile beraber iktizâ ettikçe makasid-i siyâsiyyeyi dahi nazar-ı takdîrden ayırmamakta ve muhabbet-i vataniyye ile mahrurülfuâd olan mütefekkirîn evlâd-ı vatanın teşebbüsât-ı hamiyyetkârânelerine muavenet etmektedir. Bu muavenet ne suretle müncelî oluyor? Denecek olursa ona da, mensûbîn-i cem'iyyet arasında hükümfermâ olan emniyyet-i mütekabile ve tevâd-ü zevâlnapezîr ile cevâbını veririz. O cem'iyyete dâhil olanlar arasında şimdiye kadar maksada ihânet etmiş bir adam görülmemiştir. Çünkü cemiyet efrâdını hüsn-ü intihâbda cidden i'tinâ ile ma'rûftur.

Sâhib-i mektûb diyor ki: "Pek güzel anlaşılıyor ki masonluk ibtidâ kısmen vaktine göre felsefî, fakat bütün mânâsıyla mezhebî bir şekilde te'sîs etmiş. Ve sonra bu mezheb–i garîbi âlet-i siyâset ve menfaat ittihâzıyla târihî bir çok rollerde bulunmuş."

Ansiklopedinin îzâhâtından farmasonluğun [Bütün mânâsıyla mezhebî bir şekilde te'sîs etmiş] olduğu nasıl istihrâc olunuyor anlayamadık? Ansiklopedi: [Farmasonluk vaz'-ı esâsîsinden çıktıktan sonra hayır ve hasenâtı kendine meşgale edinerek bir teâvün cem'iyyeti şeklini iktisab etmiştir.] diyor Vaz'-ı esâsîsi ise mezhebe değil, mesleğe âid idi. Yani sekizinci asr-ı milâdide [Gotik]üslûb-ı mi'mârisini bir takım, nâ ehil olan duvarcıların eydî-i nâdânîsine düşürüb de muktezayât-ı san'atı heder etmemek, ta'bîr-i diğerle esrâr-ı san'atı erbâb-ı kemâlden olan ehl-i san'atın himâyet-ı dâimesinde bulundurmak maksadıyla teşekkül etmiş bir cem'iyyet idi. Hattâ cem'iyyetin hâlâ taşıdığı nâm dahi bunu müeyyiddir. Bunda mezhebden, akîdeden, hâsılı vicdâniyyât ve i'tikadiyyâttan bir [şemme] bulunduğuna nasıl ihtimâl veriliyor?

Bizde durûb-u emsâl sırasında geçmiş bir ta'bîr vardır: [Kemânkeş sırrı gibi] derler ki gayr-ı kabil-i keşf ve idrâk husûsâtda darb olunur.

Bugün bu sır hâlâ cârîdir, ve erbâbından mâadâ kimseye mekşûf değildir. Kemânkeşlik, yani tîrendâzlık, ile mezheb, din, akîde arasında bir münâsebet mutasavver midir?

Demek ki kemânkeşler dahi muktezayât-ı san'atı, dâhil-i dâire-i tîrendâzî olan erbâb-ı isti'dâda hasr için ok atmağa mahsûs bazı usûl ve havâss [sır] sûretinde muhâfazaya lüzûm görmüşler. Loncaları demek olan tekyelerine çerâğ suretiyle dâhil olan erbab-ı hevesi, isti'dâdı anlaşılıncaya kadar bu sırra âgâh etmemişler. Kabiliyyeti taayyün edince mahrem-i esrâr etmişler. Şimdi bir kemânkeşten bu sırrı öğrenmek acaba kabil midir?

Bunlardan birinin: -Sırrım dilimin altındadır. Boyunumu kesiniz de muttali' olunuz. Kavli ve boynu urulunca da dilinin altında zuhûr eden kâğıtta: "Ser verir ehl-i sadâkat sırrını fâş eylemez" mısrâ'nın mürtesim bulunmuş olduğu meşhûrdur.

Bunu biz hiçbir vakit masal diye telâkki etmeyiz. Çünkü insan olan dâhil olduğu bir mesleğin her türlü hafâyâsını lüzûm hâlinde canını fedâ edecek kadar muhâfaza ile nefsini mükellef bilir. Velev, o [Sır] [Al şu hiçi sıkı tut!] kabilinden bir lâğv-ü lu'b olsun.

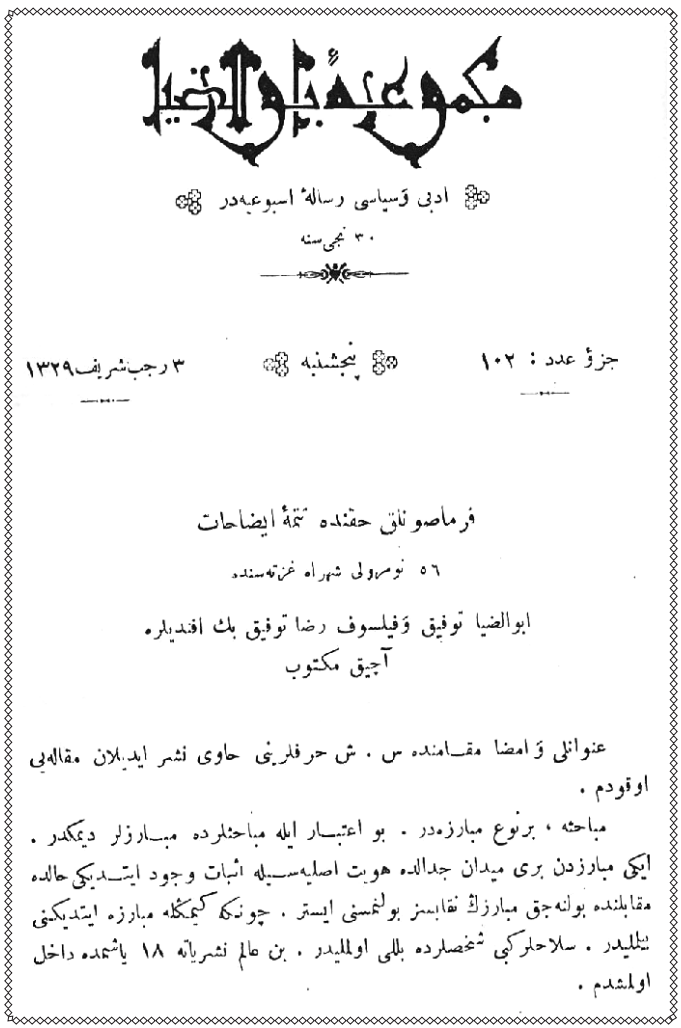
Zamanımızda [Poligon] ta'bîr olunur. Nişân ta'lîmhâneleri vardır. Orada her hükûmet-i askeriyyenin esliha-i müntehabesi tecrübe olunur. Dâhil olanlar o ta'lîmgâhda mer'î ve mütaâmül olan[esrâr]a esirdirler. Çünkü vatanın hayır ve şerri o [sırra] bağlıdır. Onu çözenler bîşübhe mühî-ü vatan olmuş olur? İşte âlemde, âlem-i âdemiyyet ta'bîrine ahakk olan [Cihân-ı

ahlâk]da en mukaddes kanûn hıfz-ı esrârdır ki mekârim-i ahlâkın dahi merâtib-i evveliyesindendir.

Eydî-i nâehlânda sürünecek bir mecmuâya kaydile şân-ı kudsiyyetini ihlâl fikri mâni' olmasa idi, ketm-i sır hakkındaki âyât ve ahâdis ile dahi tenvîr-i müddeâ ederdik.

Huz mâ safâ ve da'mâ keder.

Ebuzziyâ



مجموعهٔ ابو الضيا

ادبی وسیاسی رسالهٔ اسبوعیه‌در

۳۰ نجی سنه

جزؤ عدد : ۱۰۲ پنجشنبه ۳ رجب شریف ۱۳۲۹

فرماصو نلق حقنده تتمهٔ ایضاحات

٥٦ نومرولی شهراه غزته‌سنده

ابوالضیا توفیق وفیلسوف رضا توفیق بك افندیلره
آجیق مکتوب

عنوانلی وامضا مقامنده س . ش حرفلرینی حاوی نشر ایدیلان مقاله‌یی اوقودم .

مباحثه ، برنوع مبارزه‌در . بو اعتبار ایله مباحثلرده مبارزلر دیمکدر . ایکی مبارزدن بری میدان جدالده هویت اصلیه‌سیله اثبات وجود ایتدیکی حالده مقابلنده بولنه‌جق مبارزك نقابسز بولنمسنی ایستر . چونکه کیمکله مبارزه ایتدیکنی بیلمیدر . سلاحلرکبی شخصلرده بللی اولمیدر . بن علم نشریاته ۱۸ یاشمده داخل اولمشدم .

Mecmûa-i Ebûzziyâ, 3 Receb-i şerîf 1329 (30 Haziran 1911), Perşembe, sayı: 102, ilk sayfa.

ATAMIZDAN ANILAR[1]

Mim Kemal ÖKE

After the loss of Kemal Atatürk, founder of modern Turkey in November 1938, newspapers and magazines have published special issues. Weekly Yedigün published an interview with Mim Kemal Öke who was a comrade-in-arms and later one of the personal doctors of Kemal Atatürk. Mim Kemal Öke was also the Grand Master of the Grand Lodge of Turkey between1930-1932. Mim Kemal Öke, in this interview recounts a conversation with Kemal Atatürk on Freemasonry.

Kemal Atatürk'ün ebediyete intikalinin ardından birçok gazete ve dergi özel sayılar yayınlamıştır. Haftalık Yedigün dergisi de bu konuya ayırdığı sayılarının üçünde Mim Kemal Öke'nin anılarına yer vermiştir. Asker hekim olan Mim Kemal Öke[2], 1911 yılında Trablusgarp [bugünkü Libya] cephesinde o tarihte binbaşı olan Mustafa Kemal ile birlikte görev yapmıştı. Aynı zamanda Atatürk'ün özel doktorlarından biriydi. Mim Kemal Öke'nin, Atatürk'ün Masonluk hakkındaki görüşlerini de aktardığı bu sohbetine ilişkin anıları daha sonra çok sayıda yayında çoğu kez kaynak belirtilmeden, bazen farklılaştırılarak ve anlamı değiştirilerek yayınlanmıştır.[3] Söz konusu anılar ilk yayınlandığı biçimde aşağıda yer almaktadır.

Sert, keskin bakışları, mavi gözlerinde o kadar tatlı bir hüzün halesine bürünmüştü ki... Çok çetin ameliyatlarında hareketlerini saniyelere sığdırma kudretini yakından görmüş olduğum Profesör Mim Kemal'in bu durgun hali, onun sonsuz teessürünü haykırıyor gibiydi.

---

1 *Mim Kemal Öke'nin 27 Aralık 1938 tarihli YEDİGÜN dergisinin 9. ve 10 sayfalarında aktardığı Atatürk ile ilgili anıları.*

2 *Mim Kemal Öke, 31 Ekim 1930 tarihinde Büyük Loca'nın Büyük Üstatlığına seçilmiş ve bu görevi 22 Nisan 1932 tarihine kadar yürütmüştür.*

3 *Yukarıdaki anıların farklı aktarılışına örnek olarak bakınız: Tarihi Hakikatler (İbrahim Arvas'ın Hatıratı), Ankara, Yargıçoğlu Matbaası, 1964, s: 68-71.*

Söylüyordu, fakat anlattığı hatıralar, hafıza mahfazasından diline dökülmüyor, ruhunun antenlerinde titreşiyordu.

Muazzam bir varlığın günden güne eriyerek sönüşünü, baktığı yere ruh veren derin bakışların ebediyen kapanışını görmek ıstırabı, bir Türk için, bir kumandan için, eserine, dehasına iman eden bir insan için dimağı durduracak, hisleri körletecek bir hâdise değil midir?

Mim Kemal, Atanın hatıralarını anlatırken sık sık onun son günlerinden de bahsediyordu.

"Size dedi, edebi bir kelime söylemiyorum, yirminci asır tıbbının kudretini bilen bir insan sıfatı ile söylüyorum, ölüm ondan korktu..."

Sustu. Birkaç dakika bir daha o müthiş günlerin dekoruna dalmış gibiydi. Bir rüya âleminde imiş gibi yavaş yavaş ayılan bir hasta gibi:

"Evet, size önceki hatıralarımı anlatacaktım. Bir gün öğleden sonra muayenehanemde meşgul olduğum bir sırada hemen Ankara'ya hareket emrini aldım. Bu ani davet, beni epey heyecanlandırdı.

- Kim ve ne için?

Ankara'da beni seryaver Rusuhi karşıladı. Doğruca Çankaya'ya gittik. Atatürk, heyecanla beni kabul buyurdular.

Hastaya o gün derhal ameliyat yapılmak icap etti. Ankara Numune hastanesinde bu ameliyatı iradeleri ile yaptım. Bu vesile ile Köşkte iki ay kaldım. Çölde tanıdığım Mustafa Kemal'in hususi hayatını orada görebildim. Onun hususiyetlerini bütün azameti ile etüt etmek bahtiyarlığına mazhar olmuştum. Kendine mahsus olan âlemde Ata, hiçbir gece olmadı ki, memleket, işi ile meşgul olmasın. Bazı zamanlar sabahlara kadar Etimesut'ta yapılacak asri köyün kurulması ile hatta her köylünün ihtiyacını nazarı dikkate alarak bizzat evlerin plânları ile meşgul oldu ve bir gün hepimizi alarak köyün kuruluş tarzını, Oryantasyonunu arazi üzerinde bizzat tetkik etti.

Atatürk, bu işlerin bir kısmını kendi âlemine hasrettiği neşe anında intaç ederdi. Bu anlarda bile memleket işi mevzuu bahs olunca başkalaşır, başka bir Mustafa Kemal oluverirdi."

Mim Kemal, anlatırken hep uzaklara bakıyor, arada bir derin derin nefes alarak sözlerine devam ediyordu. Nutkunu okuyan bir hatip talâkati ile söylüyordu.

“Bu hususi âleminde birçok defa ve bilhassa son zamanlarda ilmi mevzulara da temas ediyordu. Bir gün Ağaoğlu Ahmet, Köprülü Fuat, İsmail Hakkı ve eski Maarif Vekili Hikmet’in bulundukları bir gece sofrasında Atatürk buyurdu.

- Bu akşam Akademik konuşacağız. Söz verilen ayağa kalkarak söyleyecektir.

Herkes gibi ben de heyecan duydum.

Acaba bana da söz düşecek mi?

İlk mevzu şu idi: Efkârı umumiye değiştirilebilir mi? Değiştirilirse ne vasıtalarla değiştirilebilir?

Söz, Köprülü Fuad’a verildi. Ondan sonra Ağaoğlu Ahmet, İsmail Hakkı söylediler. Aşağı yukarı mektep ve matbuat vasıtası ile efkârı umumiyenin değiştirilebileceği tarzında fikirlerini hulâsa etmişlerdi. Bu cevapların hiç biri Atatürk’ü tatmin etmedi. Gayri memnun olduğunu hissettiren bir tarzda sıra ile sözlerini kestiler. Yan yana oturduğu B. Hikmet’e işaret ederek onun da fikrini sordular. O da diğer zevatın fikirlerine bir de masonluğu karıştırdı, işte o vakit Atatürk:

- Kemal bey, işittiniz ya, şimdi sıra size geldi, buyurdular.

Ben heyecandan titremeye başladım. Ne diyecektim? Söyleyeceğim sözün nasıl karşılanacağını takdir edemeyenler gibi derin bir tereddüt ve telâş içinde idim.

- Kemal bey, masonluğun umdeleri nelerdir?

Artık cevap vermeliydim. Bilebildiğim, anlayabildiğim kadarını söyledim. Hazır bulunanlardan iki zat:

- Madem ki masonluk milliyetçidir. Halkçıdır, Cumhuriyetçidir, Halk Fırkasının umdeleri de bunlardan başka bir şey olmadığına göre masonluğun hikmeti vücudu yoktur, dediler.

Atatürk tekrar:

- Kemal bey, ne dersiniz.

Buyurdular.

Cevap verdim:

- Evet, memleket dahilinde realize etmek istediğiniz yüksek ideal ile masonluğun tahayyül ve realize etmek istediği ideal ayni olabilir. Halk Fırkasının umdeleri memleket hudutları dahilinde caridir, işte masonluk bu idealin memleket hudutları haricine intişarına vasıta olan rasyonal, hissi bir teşekküldür. Bu bakımdan hikmeti vücudu reddedilemez.

Atatürk sükût buyurdular. Biraz sonra

- Pek iyi Kemal bey, hangi memleket masonları masonların en bahtiyarıdır?

- Diktatör memleketlerinde mason locaları yıkılır, yakılırken, masonlar nefi ve imha edilirken Türk milli masonları Ulu önderinin ve onun hükümetinin itimat ve müzaheretine mazhar olmakla daima bahtiyarlık duymuştur. Dünyada en bahtiyar ve mesut masonların Türk masonları olduğunda şüphe edilemez. Masonların bu vaziyetine yakından vakıf olan ecnebi masonlar memleketimizdeki masonların haline gıpta ettiklerini defaatle söylemişlerdir.

- Reisiniz kimdir?

- Memleket dahilinde sulh ve selâmet tavsiye eden ve bütün cihana hitap ederek bu idealinin tahakkuk ettirilmesini temenni eden zatı devletleridir. Tarzındaki maruzatıma şu tarzda mukabele buyurmuşlardı:

- Ben bu cemiyete girmem. Ben başkalarının yaptığı prensiplere değil, ancak kendi prensiplerime uyarım...

Evet, Atatürk, prensip yaratan ve yarattığı o prensibe sadıkane bağlanan bir şahsiyetti. Bu, Atatürk'ü temeyyüz ettiren bir karakterdi. Doğruluğuna şüphe etmediği fikri daima müdafaa ederdi.

Muterizlerime ilâve etmiştim;

- Masonluğun temsil ettiği yüksek idealin kolayca tahakkuk ettirileceğini kabul etmek istemiyorum. Fakat bu, her memlekette insanlık idealinin tahakkukuna çalışan Entelektüellerin bir araya gelmesine, yaklaşmasına hizmet etmesi bakımından faydalı olabilir.

Atatürk, bu sözüme hararetli bir ihtarla:

- Hayır Kemal bey, sen bunu söylemeye mezun değilsin. Günün birinde insanlık idealinin tahakkuk ettirilemeyeceğini kabul etmek doğru değildir. Beşeriyetin günün birinde bu mesut neticeye erişmesi gayri varit değildir.

Bana, yanlış düşündüğümü ihtar eden bu, hitap, beşeriyet için refah ve saadet düşünen Atatürk'ün insanlık hakkındaki yüksek ve asil bir düşünüşünün ifadesi idi. Atatürk, beşeriyet için daima bizim fevkalbeşer telâkki ettiğimiz ideallerin tahakkuk ettirilebileceğine iman eden asil bir insandı. Ölünceye kadar da öyle düşündü, öyle kaldı. Atatürk, Türk milletinin kalkınmasını hazırlayan içtimai reformları her şeyin üstünde tuttu. Bu mevzulara temas edildiği geceler, sofrada birbirinden çok farklı iki âlem birlikte yaşatırdı."

Mim Kemal, o geceki Akademik konuşmanın Ağaoğlu'nun gazetelerde çıkan «Fertçilik, Devletçilik» adlı bir makalesi dolayısı ile olduğunu ilâve ettikten sonra, Atamızın bir hatırasını daha anlattılar:

"Son zamanlarda Dil inkılâbı da onu çok meşgul ediyordu. Israrla en çok üzerinde durduğu bu inkılâp hepsinden fazla onu yormuştu. Bir taraftan tetkik ederek öğretiyor, diğer taraftan da büsbütün yeni bir Türk tarihinin esaslarını bulmaya uğraşıyordu."

(Yazının orijinal üslubu ve imlası aynen aktarılmıştır.)

ULU ATAMIZIN SON GÜNLERİ

ANLATAN: PR. M. KEMAL ÖKE

Yazan: NİYAZİ AHMET OKAN

— 2 —

SERT, keskin bakışları, mavi gözlerinde okadar tatlı bir hüzün hâlesine bürünmüştü ki... Çok çetin ameliyatlarımda hareketlerini saniyelere sığdırma kudretini yakından görmüş olduğum Profesör Mim Kemal'in bu durgun hali, onun sonsuz teessürünü haykırıyor gibiydi.

Söylüyordu, fakat anlattığı hatıralar, hafıza mahfazasından diline dökülmüyor, ruhunun antenlerinde titreşiyordu.

Muazzam bir varlığın günden güne eriyerek sönüşünü, baktığı yere ruh veren derin bakışların ebediyen kapanışını görmek ıztırabı, bir Türk için, bir kumandan için, eserine, dehasına iman eden bir insan için dimağı durduracak, hisleri körletecek bir hâdise değil midir?

Mim Kemal, Atanın hatıralarını anlatırken sık sık onun son günlerinden de bahsediyordu.

— Size dedi, edebî bir kelime söylemiyorum, yirminci asır tıbbının kudretini bilen bir insan sıfatile söylüyorum, ölüm ondan korktu...

Sustu. Birkaç dakika bir daha o müthiş günlerin dekoruna dalmış gibiydi. Bir ruya âleminde imiş gibi yavaş yavaş ayılan bir hasta gibi:

— Evet, size önceki hatıralarımı anlatacaktım. Bir gün öğleden sonra muayenehanemde meşgul olduğum bir sırada hemen Ankaraya hareket emrini aldım. Bu âni davet, beni epey heyecanlandırdı.

— Kim ve ne için?

Ankarada beni seryaver Rusuhi karşıladı. Doğruca Çankayaya gittik. Atatürk, heyecanla beni kabul buyurdular. Hastaya o gün derhal ameliyat yapılmak icap etti. Ankara Nümune hastanesinde bu ameliyatı iradelerile yaptım. Bu vesile ile Köşkte iki ay kaldım. Çölde tanıdığım Mustafa Kemal'in hususî hayatını orada görebildim. Onun hususiyetlerini bütün azameti ile etüt etmek bahtiyarlığına mazhar olmuştum. Kendine mahsus olan âlemde Ata, hiç bir gece olmadı ki, memleket işile meşgul olmasın. Bazı zamanlar sabahlara kadar Etimesut'da yapılacak asri köyün kurulması ile, hattâ her köylünün ihtiyacını nazarı dikkate alarak bizzat evlerin plânlarile meşgul oldu ve bir gün hepimizi alarak köyün kuruluş tarzını, Oryantasyonunu arazi üzerinde bizzat tetkik etti.

Atatürk, bu işlerin bir kısmını kendi âlemine hasrettiği neşe anında intaç ederdi. Bu anlarda bile memleket işi

YEDİGÜN Haftalık Resimli Mecmua, Yıl: 6, Cilt: 12, No: 303, 27 Aralık 1938, sayfa: 9.

mevzuu bahs olunca başkalaşır, başka bir Mustafa Kemal oluverirdi.»

Mim Kemal, anlatırken hep uzaklara bakıyor, arada bir derin derin nefes alarak sözlerine devam ediyordu. Nutkunu okuyan bir hatip talâkatile söylüyordu.

— Bu hususî âleminde birçok defa ve bilhassa son zamanlarda ilmî mevzulara da temas ediyordu. Bir gün Ağaoğlu Ahmet, Köprülü Fuat, İsmail Hakkı ve eski Maarif Vekili Hikmet'in bulundukları bir gece sofrasında Atatürk buyurdular ki:

— Bu akşam Akademik konuşacağız. Söz verilen ayağa kalkarak söyliyecektir.

Herkes gibi ben de heyecan duydum.

Acaba bana da söz düşecek mi?..

İlk mevzu şu idi: Efkârı umumiye değiştirilebilir mi? Değiştirilirse ne vasıtalarla değiştirilebilir?

Söz, Köprülü Fuad'a verildi. Ondan sonra Ağaoğlu Ahmet, İsmail Hakkı söylediler. Aşağı yukarı mektep ve matbuat vasıtasile efkârı umumiyenin değiştirilebileceği tarzında fikirlerini hulâsa etmişlerdi. Bu cevapların hiç biri Atatürk'ü tatmin etmedi. Gayri memnun olduğunu hissettiren bir tarzda sıra ile sözlerini kestiler. Yanyana oturduğu B. Hikmet'e işaret ederek onun da fikrini sordular. O da diğer zevatın fikirlerine bir de masonluğu karıştırdı. İşte o vakit Atatürk:

— Kemal bey, işittiniz ya, şimdi sıra size geldi.. buyurdular.

Ben heyecandan titremiye başladım. Ne diyecektim? Söyliyeceğim sözün nasıl karşılanacağını takdir edemiyenler gibi derin bir tereddüt ve telâş içinde idim.

— Kemal bey, masonluğun umdeleri nelerdir?

Artık cevap vermeliydim. Bilebildiğim, anlıyabildiğim kadarını söyledim. Hazır bulunanlardan iki zat:

— Mademki masonluk milliyetçidir, Halkçıdır, Cümhuriyetçidir, Halk Fırkasının umdeleri de bunlardan başka bir şey olmadığına göre masonluğun hikmeti vücudü yoktur, dediler.

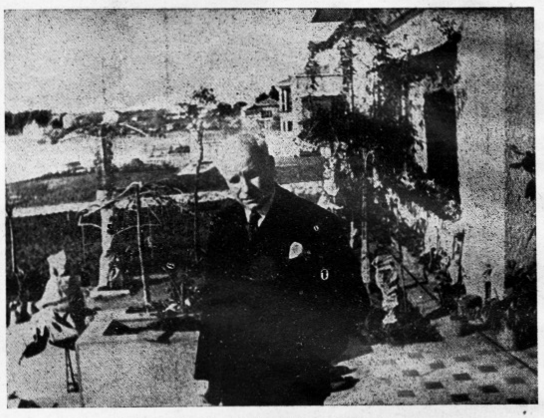
Atatürk tekrar:

— Kemal bey, ne dersiniz.

Buyurdular.

Cevap verdim:

— Evet, memleket dahilinde realize etmek istediğiniz yüksek ideal ile masonluğun tahayyül ve realize etmek istediği ideal ayni olabilir. Halk Fırkasının umdeleri memleket hudutları dahilinde caridir. İşte masonluk bu idealin memleket hudutları haricine intişarına vasıta olan rasyonal, hissî bir teşekküldür. Bu bakımdan hikmeti vücudü reddedilemez.



Profesör Mim Kemal Öke villâsının bahçesinde...

Atatürk sükût buyurdular. Biraz sonra:

— Pek iyi Kemal bey, hangi memleket masonları masonların en bahtiyarıdır?

— Diktatör memleketlerinde mason locaları yıkılır, yakılırken, masonlar nefi ve imha edilirken Türk milli masonları Ulu Önderinin ve onun hükûmetinin itimat ve müzaheretine mazhar olmakla daima bahtiyarlık duymuştur. Dünyada en bahtiyar ve mesut masonların Türk masonları olduğunda şüphe edilemez. Masonların bu vaziyetine yakından vakıf olan ecnebi masonlar memleketimizdeki masonların haline gıpta ettiklerini defaatle söylemişlerdir.

— Reisiniz kimdir?

— Memleket dahilinde sulh ve selâmet tavsiye eden ve bütün cihana hitap ederek bu idealinin tahakkuk ettirilmesini temenni eden zatı devletleridir. Tarzındaki maruzatıma şu tarzda mukabele buyurmuşlardı:

— Ben bu cemiyete girmem. Ben başkalarının yaptığı prensiplere değil, ancak kendi prensiplerime uyarım...

Evet, Atatürk, prensip yaratan ve yarattığı o prensibe sadıkane bağlanan bir şahsiyetti. Bu, Atatürk'ü temeyyüz etiren bir karakterdi. Doğruluğuna şüphe etmediği fikri daima müdafaa ederdi.

Muterizlerime ilâve etmiştim;

— Masonluğun temsil ettiği yüksek idealin kolayca tahakkuk ettirileceğini kabul etmek istemiyorum. Fakat bu, her memlekette insanlık idealinin tahakkukuna çalışan Entelektüel'lerin bir araya gelmesine, yaklaşmasına hizmet etmesi bakımından faydalı olabilir.

Atatürk, bu sözüme hararetli bir ihtarla:

— Hayır Kemal bey, sen bunu söylemiye mezun değilsin. Günün birinde insanlık idealinin tahakkuk ettirilemiyeceğini kabul etmek doğru değildir. Beşeriyetin günün birinde bu mesut neticeye erişmesi gayri varit değildir.

Bana, yanlış düşündüğümü ihtar eden bu hitap, beşeriyet için refah ve saadet düşünen Atatürk'ün insanlık hakkındaki yüksek ve asil bir düşünüşünün ifadesi idi. **Atatürk, beşeriyet için daima bizim fevkalbeşer telâkki ettiğimiz ideallerin tahakkuk ettirilebileceğine iman eden asil bir insandı.** Ölünceye kadar da öyle düşündü, öyle kaldı. Atatürk, Türk milletinin kalkınmasını hazırlıyan içtimaî reformları her şeyin üstünde tuttu. Bu mevzulara temas edildiği geceler, sofrada biribirinden çok farklı iki âlem birlikte yaşatırdı.»

Mim Kemal, o geceki Akademik konuşmanın Ağaoğlu'nun gazetelerde çıkan «Fertçilik, Devletçilik» adlı bir makalesi dolayısile olduğunu ilâve ettikten sonra, Atamızın bir hatırasını daha anlattılar:

— Son zamanlarda Dil inkılâbı da onu çok meşgul ediyordu. Israrla en çok üzerinde durduğu bu inkılâp hepsinden fazla onu yormuştu. Bir taraftan tetkik ederek öğretiyor, diğer taraftan da büsbütün yeni bir Türk tarihinin esaslarını bulmıya uğraşıyordu. Bir gün sarayda:

GELECEK SAYIDA

Atatürk'ün son nefesine kadar başucunda bulunan Mim Kemal ebedî Şefimizin hastalığının takip ettiği seyri, yapılan tedaviyi ve Atanın son hatıralarını anlatmaktadır.

YEDİGÜN Haftalık Resimli Mecmua, Yıl: 6, Cilt: 12, No: 303, 27 Aralık 1938, sayfa: 10.



Büyük Maşrık albümündeki fotoğraf: "Operatör M. Kemal"



SENE: 6 No. 303 CİLT: 12 FİATI 10 KURUŞTUR 27 BİRİNCİKÂNUN 1938

MÜESSİSİ: SEDAT SİMAVİ

İdarehanesi: İstanbul Ankara caddesi İkdam yurdu ikinci kat Telefon: 23031, Telgraf: İstanbul: YEDİGÜN

YEDİGÜN

ABONE ŞARTLARI

Türkiyenin her tarafı için seneliği 500 — altı aylığı 250 — 3 aylığı 130 kuruştur.

Hariç için seneliği 800 6 aylığı 400 kuruştur.

SALI GÜNLERİ ÇIKAR HER ŞEYDEN BAHSEDER HAFTALIK RESİMLİ MECMUADIR

YEDİGÜN DERGİSİ ve SEDAT SİMAVİ

Yedigün, yayın hayatı 1933-1950 yılları arasında sürmüş olan haftalık bir dergidir. Yedigün'ün ilk sayısı, 15 Mart 1933'de yayınlanmıştır. İlk sayılarında sahibi olarak Sadri Etem[4] adının yer aldığı derginin 1938'den başlayarak imtiyaz sahibi Sedat Simavi'dir. Döneminin önemli yazarlarının imzaları görünen Yedigün'de daha sonra ünlenecek edebiyatçıların ilk yazıları da çıkmıştır. Dergide yurt ve dünya ile ilgili yazılar, röportajlar, anı, hikaye ve şiirler yayınlanmasının yanı sıra romanlar da tefrika edilmiştir. Derginin tirajı elli bini geçmiş, bazı sayıları yüz bine yaklaşmış, bazı sayıları ikinci baskı yapmıştır. 1 Mayıs 1948'de Hürriyet gazetesinin günlük olarak yayın hayatına başlamasından sonra Yedigün iki yıl kadar yayınlanmaya devam etmiş, 1950 yılında satışı yüksek olmasına rağmen iki yayının birlikte sürdürülmesinin zorluğu nedeniyle yayın hayatına son verilmiştir.

4 *Sadri Etem Ertem için bakınız: Mimar Sinan, Sayı: 170, sayfa: 91-92.*

Yedigün dergisi yayıncısı Sedat Simavi, 1896'da İstanbul'da doğmuştur. Saint Joseph ve Galatasaray liselerinde okuyan Sedat Simavi, 1912'de bitirdiği Galatasaray Lisesi'nde bir süre öğretmenlik yaptıktan sonra yayın hayatına girmiştir. Sedat Simavi, karikatürler çizmiş, Kurtuluş Savaşı sırasında İstanbul'da çıkardığı Güleryüz dergisinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti'ni desteklemiştir. Daha sonra İnci, Diken, Karikatür gibi mizah dergileri yayınlamıştır. 1933'de yayın hayatına giren Yedigün ve 1935'de devraldığı Karagöz dergileri ile dergiciliği geliştirmiş ve başarı kazanmıştır. 1946 yılında Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin kurucuları arasında yer almış, 1 Mayıs 1948'de yayın hayatına başlayan Hürriyet gazetesinin başyazarlığını da yapmıştır. Sedat Simavi 11 Aralık 1953'de İstanbul'da ebediyete intikal etmiştir.

Mason olduğu bilinen Sedat Simavi'nin matrikül kaydına ulaşılamamış olmakla birlikte, 1935 öncesi Büyük Maşrık üyelerinin fotoğraflarının yer aldığı fotoğraf albümünde bulunan fotoğrafını yayınlıyoruz.



Sedat Simavi'nin Türkiye Büyük Maşrıkı üyelerinin fotoğraflarının yer aldığı albümdeki fotoğrafı.

MİM KEMAL[1]

Nurettin ARTAM

After the loss of Mim Kemal Öke news were broadcasted in radios, published in the dailies and magazines. Many articles were also published. Here we re-publish an article by Nurettin Artam who was an outstanding writer and journalist.

Mim Kemal Öke'nin aniden ebediyete intikalinin ardından çeşitli yayın organlarında haberler ve yazılar yayınlanmıştır. Bu yazılardan, zamanın ünlü bir yazarı, gazetecisi ve radyo programcısı olan Nurettin Artam'ın Mim Kemal Öke'nin ardından yazdığı yazıyı tekrar yayınlıyoruz.

Evvelki akşam güneş battıktan iki saat kadar sonra Ankara Radyosunda haberler bültenini okuyan bir spiker, beni ve benimle beraber birçoklarını yaslandıran bir haber verdi: Doktor Mim Kemal Öke, İstanbul'da gözlerini fani ışıklarına yummuştu. Böylece yetmiş bir yıl önce İstanbul meşrikinde doğan bir nur, ebedi meşrîka göçmüştü; fazilet dünyasının Doğusunda nur ve ziya saçan bir kaynak eksilmiş, bir gedik açılmıştı.

Onun profesör bir operatör olarak gösterdiği başarıları, ne kadar canlar kurtardığını her halde meslekdaşları daha iyi bilirler. Kendi ebediyete göçtükten sonra millî kütüphaneye miras bıraktığı eserler de bundan sonraki nesillere ve onun bilgi, yetki ve kemalinden örnekler verecektir.

Büyük üstad Mim Kemal, babadan da, anadan da pek çabuk yoksun ve öksüz kalmış ve dul kadın evladı idi. Onun içindir ki beşer ıstıraplarının ne olduğunu hayatının son günlerine kadar unutmadı. Yaptığı ve yaptırdığı iyilikler, yardımlar ne vereni mağrur, ne de alanı mahcup etmiştir.

---

1 *Mim Kemal Öke'nin ebediyete intikali dolayısıyla Nurettin Artam'ın yazdığı yazı: Halkçı gazetesi, 3 Şubat 1955.*

Görüyordu ki fazilet mâbedinin duvarlarında sık sık yıkıklar, çatlaklar olur. Ham taş yontarak onları onarmak istiyenlere yıllarca ustabaşlık etti.

Görüyordu ki Batıdan Doğuya ve Güneyden Kuzeye kadar yer yüzünde mustarip insanların gözlerinde yaş, göğüslerinde yara eksik olmuyor, onları dindirmek için çalıştı ve kardeşlerini çalıştırdı. Bugün onun yeni açılan mezarını yakından, uzaktan ziyaret edenler hatırlayacaklar ki topraktan gelen her şey toprağa döner, fakat inanan ruhlar ölümsüzdür.

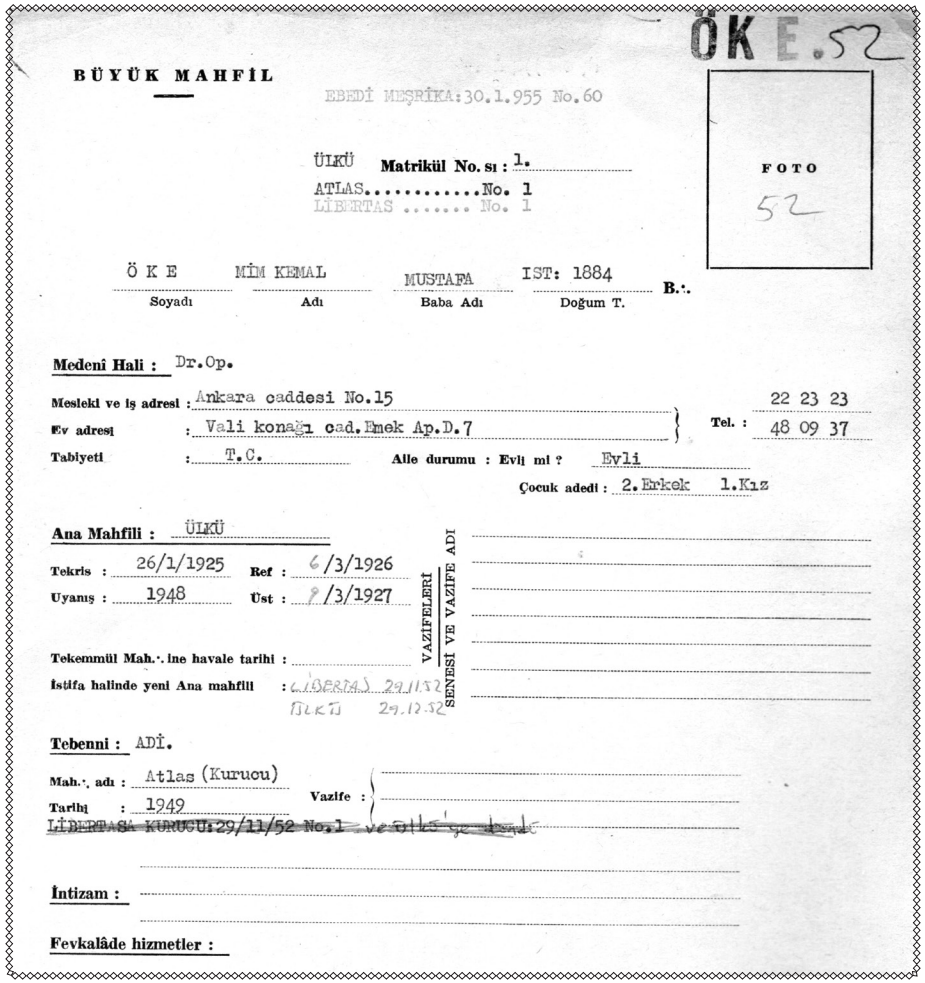
Büyük üstad, insanlığının da, vatanseverliğinin de ilk büyük örneğini, Trablus harbinde Derne'ye gönüllü olarak gitmekle göstermişti. Orada portatif röntgen cihazını bir çadır içinde işletmeye muvaffak olan rahmetli, Afrika topraklarında da şifa ve sağlık havariliği yaptıktan sonra bir sözde barış ardından Türkiye'ye dönünce Hükümetin takdirine değil cezasına uğramıştı; onu Çanakkale'ye adeta sürmüşlerdi.

Onun bu harekete karşı gösterdiği tepki şudur: Büyük bir şevk ve zevk ile oradaki yaralılara bakmış, bir müddet sonra kendisine 1200 yataklı Gümüşsuyu Hastahanesinde ödev verilmişti. O tarihte Mim Kemal'in neler yapabildiğini o sıralarda "3500 ağır mecruh üzerindeki tetkikleri" hakkında yazdığı eserden anlayabilirsiniz. Daha sonra Beşinci Ordu Menzil Başhekimliğine geçince orayı kasıp kavuran bulaşık hastalıkları nasıl yendiğini unutmaya imkan var mıdır?

Bu dul kadın evladının hayır cemiyetlerinin hemen hepsinde ödev aldığını söylemek kendisini gereği gibi tanımamış olanları da fatiha okumağa çağırmak olur.

Onun ebedî meşrıka göçmesiyle duyduğumuz acı büyüktür. Fani vücudunu vatan toprağına verdik. Lâkin faziletli ruhu kâinatın Büyük Yaratıcı ve Yapıcısının dergâhında ölümsüzlüğe kavuşmuştur.

(Yazının orijinal üslubu ve imlası aynen aktarılmıştır.)



ÖKE.52

BÜYÜK MAHFİL

EBEDİ MEŞRİKA:30.1.955 No.60

ÜLKÜ **Matrikül No. sı :** 1.
ATLAS.....No. 1
LİBERTAS ..... No. 1

FOTO
52

Ö K E | MİM KEMAL | MUSTAFA | IST: 1884 | B.·.
Soyadı | Adı | Baba Adı | Doğum T.

Medeni Hali : Dr.Op.

Mesleki ve iş adresi : Ankara caddesi No.15 — **Tel. :** 22 23 23
Ev adresi : Vali konağı cad.Emek Ap.D.7 — 48 09 37
Tabiyeti : T.C. **Aile durumu : Evli mi ?** Evli
Çocuk adedi : 2.Erkek 1.Kız

Ana Mahfili : ÜLKÜ

Tekris : 26/1/1925 **Ref :** 6/3/1926
Uyanış : 1948 **Üst :** 9/3/1927

VAZİFELERİ SENESİ VE VAZİFE ADI

Tekemmül Mah.·.ine havale tarihi :
İstifa halinde yeni Ana mahfili : (LİBERTAS) 29/11/52
ÜLKÜ 29.12.52

Tebenni : ADİ.

Mah.·. adı : Atlas (Kurucu)
Tarihi : 1949 **Vazife :**
LİBERTAS KURUCU:29/11/52 No.1 ve Ülkü'ye devri

İntizam :

Fevkalâde hizmetler :

Mim Kemal Öke'nin Büyük Loca üye sicil kartı

MİM KEMAL ÖKE'NİN[1] AZİZ HATIRASINA

Following the loss of Mim Kemal Öke, Grand Lodge has published a book as a tribute. Here the editorial in this book is re-published. In this article a brief curriculum vitae of Brother Öke is given. Also his Masonic background is summarized. And the sorrow of his Brethren is expressed.



Türk Masonları, pek derin bir acı içerisinde, Başkanları Prof. Dr. Mim Kemal Öke'nin gaybubetine yanmaktadırlar. Yüksek bir şirürji mütehassısı, çok değerli bir ilim adamı, faziletli ve dürüst huylu bir insanlıksever olan bu pek şerefli Mason üstadı, 30 Ocak 1955, Pazar günü -binlerce ve binlerce muztarip insanı ölümden kurtardığı- ameliyat masasında, fanî hayata gözlerini sâkince yumdu ve ebediyete ıztırapsız göçtü. Onun şahsı için dünyada artık bir beklediği ve umduğu kalmamıştı: ilim, irfan, şöhret, saygı, şeref, saadet, servet, başarı…insanlar için mukadder olabilen her iyilik ve güzellik onun başını hâlelendirmiş, onun engin denizler bakışlı gözleri içinde ışıldamıştı. Fakat, şahsı hesabına bu kadar zengin ve bahıtlı tecellilerle dik tavırlı ve titiz arzulu olan büyük üstadın, başta milleti ve memleketi gelmek üzere, bütün insanlar hakkında beslediği yardım, şefkat duyguları, tekemmül ve refah iştiyakı o derecelerde hararetli, o derecede semihâne idi ki, bu sahadaki mazhariyetlere ve muvaffakiyetlere kanamaz, beşeriyeti bir mertebe daha kâmil ve mes'ut görebilmek, umumî hayatı ve vicdan hürriyetini kemiren her türlü karanlıklarla karalıkların biraz daha nura kavuşabilmesi

1 *Mim Kemal Öke'nin ebediyete intikali dolayısıyla Büyük Loca tarafından yayınlanan anma kitabındaki yazı: Mim Kemal Öke'nin Aziz Hatırasına, Becid Basımevi, 1955, sayfa: 3-5.*

için bütün kudretlerini, maddî ve ma'nevi bütün vasıtalarını -yerine ve lüzumuna göre- kullanmayı vazife bilirdi; bu onun biricik zevki ve aşkıydı. Bu bakıma, onun dünyaya gözlerini kapaması, kendisi için değil, arkada bıraktığı dostları, kardeşleri, meslekdaşları, hastaları... bir tek ifade ile memleketi ve uğurunda her fedakârlığa katlanmaktan çekinmediği beşeriyet için bir mahrumiyet teşkil etmiştir; çok acınıyoruz ve acımızı dindirebilmenin, ancak, onun açtığı feyizli yollarda ve onun izinde daha hızlı bir gayret ve daha sıkı bir tesanüdle çalışmakla mümkün olacağına inanmış bulunuyoruz.

Mim Kemal Oke, 1884'de İstanbul'da doğmuş, ilk tahsîle Samsun'da başlatıp İstanbul Askerî Rüşdiyesinde tamamlamıştır. Bu sırada anasını ve babasını kaybettiğinden hem hayatını kazanmak, hem tahsilini ikmal etmek için çok sıkıntılar çekmiştir. Nihayet, müsabaka imtihanını kazanarak girdiği Askerî Tıbbiye Mektebinden 1910'da, yüzbaşı rütbesile tabib diploması alarak orduya katılmıştı. Garp Trablus'taki Türk - İtalyan Harbine, Balkan Harbine ve İstiklâl Harbine iştirak ve bir operatör olarak binlerce yaralının ameliyatını ve tedavisini muvaffakiyetle icra etmiştir. Harbden sonra Gümüsuyu Askerî Hastanesi cerrahî şefliğinde, Gülhane Tatbikat Mektebi şirürji profesörlüğünde bulunmuş ve 1941 de Albay rütbesinde iken askerlikten ayrılmıştır. Memlekette pek seyrek bulunduğu sırada bir radioloji laboratuarını bizzat idare ederken -sakınma vasıtaları henüz bilinmediğinden- ellerinde husule gelen dermit müzminleşmiş, birkaç; parmağını düşürmüştü. Muztarip insanlara karşı fedakârlığının nişanesi olan bu noksan parmaklı elin son günlerde yeniden iltihaplanması üzerine bir parmağının daha ampüte edilmesi lüzumuna karar veren üstad Şişli Sıhhat Yurdunda ameliyata hazırlanmış ve ameliyeyi yapacak olan -kendi yetiştirdiği- mütehassıs profesör, kalbinin zayıflığı dolayısıyla lokal anesteziyi israrla tavsiye etmiş olduğu halde kendisi, belki de acıya dayanamıyacağı düşüncesile, narkozu tercih etmiştir; ameliyat muvaffakiyetle sona ererek hasta odasına götürülürken birdenbire şiryan tansiyonu sıfıra düşmüş, bütün tedbirlere ve hatta göğüs açılarak kalbe yapılan masajlara rağmen deveranı ve teneffüsü tesis kabil olamamış ve muhterem üstad hiç bir elem duymaksızın derin bir sükûn ve huzur içinde fanî hayattan ayrılmıştır.

Rahmetli üstad tıbbî ve ilmî hayatında olduğu kadar siyasî hayatında da başarılarla çalışmış, 1946'dan 1950'ye kadar Büyük Millet Meclisinde âzalıkta bulunmuştur.

Bir çok tıp ve hayır cemiyetlerinde başkanlığı, Türkçe ve Almanca bir çok eserleri bulunan Mim Kemal Öke, Masonluğa (Selamet) locasında girmiş, (Gençlik) ve (İnkılâp) localarını kurmuştu. Localar kapanıncaya kadar remzî mahfillerde hararetli ve önemli çalışmalarıyla mesleğin ilerilemesine büyük hizmetler etmiştir. (Türk Mason Derneği) nin 1948'de yeniden faaliyete geçmesinde ve şimdiki lokalin satın alınmasında en yüksek şeref hissesi de onundur.



Mim Kemal Öke, Albümdeki fotoğrafı

Rahmetli büyük üstadımız, Masonluğun felsefî kısmında durmadan çalışır, locaların toplantılarıyla yakından ilgilenir, teker teker her Türk masonuyla dertleşir ve sevişirdi. Gerek konferansları, gerek (Türk Mason Dergisi)nde çıkan yazıları kardeşlerimizin ahlâkî ve felsefî tekamüllerinde en semereli, en feyizli eserlerindendir.

Hasılı, mesleke olan bağlılığı ve yararlıkları sayesinde Masonluğun en yüksek mevkiini hakkile elde etmiş bulunan Dr. Mim Kemal Öke her anlamda yüksek ve kâmil bir insandı. Cenazesini göz yaşlarıyla uğurluyan binlerce kişilik cemaat arasında her sınıftan, her meslekten halk bulunması, aziz hatırasına, başta sayın Reisicumhurumuz olmak üzere, bir çok zevat ve teşekküllerden yüzlerce çelenk gönderilmiş olması büyük üstadımızın memleket evlâdı tarafından ne kadar sevildiğini gösterir. Günlük gazetelerimizin "muhteşem ve muazzam" diye vasıflandırdıkları cenaze merasimi iyiliğin ve doğruluğun kalblerde uyandırdığı şükran ve hürmet duygularının pek beliğ bir ifadesi ve tecellisi olmuştur. Onun yolunda ve izinde ilerilemeğe devam edecek olan Türk Masonları'nın rahmetli

üstadları hakkındaki saygılarını, (Türk Mason Derneği) başkanlığında kendisini istihlâf etmiş olan pek muhterem Fuat Hulûsi Demirelli'nin, onun kabri başında irâd ettikleri hitâbe veciz bir üslûbla izhar etmektedir.

Edirnekapı şehitliğindeki mezarında sükûna dalan rahmetli ve faziletli büyük üstadımıza Tanrı'dan rahmetler ve kederdîde âilesi efradıyla Dernek üyelerine sabırlar ve başsağlıkları dileriz.

(Yazının orijinal üslubu ve imlası aynen aktarılmıştır.)

ARŞİVDEN ÜNLÜ MASONLAR - III

Mimar SİNAN

In the early issues of Mimar Sinan- issues from 19 to 36, some well-known Freemasons were introduced with their brief biographies. Mimar Sinan started again in the previous issues introducing famous Freemasons with their brief masonic biographies and with the documents found in the archives.

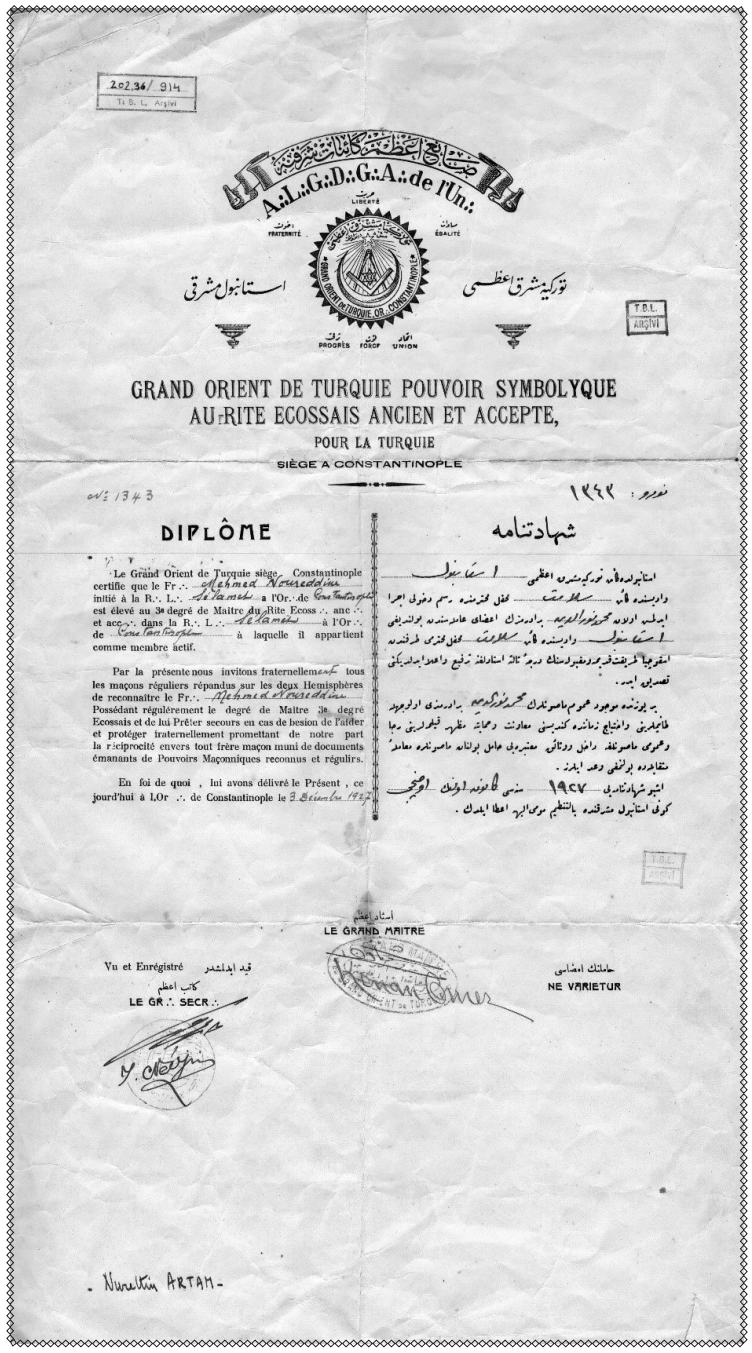
Mimar Sinan dergisinin 19. ve 36. sayıları arasında "Ünlü Masonlar" başlığı altında Sahir Erman-Suha Umur Kardeşlerin hazırladığı bölümler yer almıştı. Bu yazılarda, Türkiye'den ve dünyadan tanınmış Masonların kısa hayat hikayelerine yer verilmişti. Geçen iki sayımızda bu bölüm bu kez arşiv belgelerine de yer verilecek yeniden başlatılmıştır. Bu bölümlerde meslek hayatlarında ve toplumda ün kazanmış ebediyete intikal etmiş kardeşler kısa hayat hikayeleri, Masonik özgeçmişleri ve arşivde kendilerine ait belgelerle anılacaktır.[1]



Nurettin Artam

Gazeteci, şair, çevirmen. 1900 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. Beylerbeyi Rüştiyesi ve İstanbul Sultanisinde (lisesi) okudu. Birinci Dünya Savaşı'na katıldı, esir düştü. 20 ay Şam'da esir kaldı. 1920'de İstanbul'a döndü. Liselerde Türkçe ve İngilizce öğretmenliği yaptı. 1933'de Ankara'da Cumhuriyet Halk Fırkası'nın köylü gazetesi olan Yurt'u çıkardı. Devlet Demiryolları dergisinin müdürlüğünü yaptı.

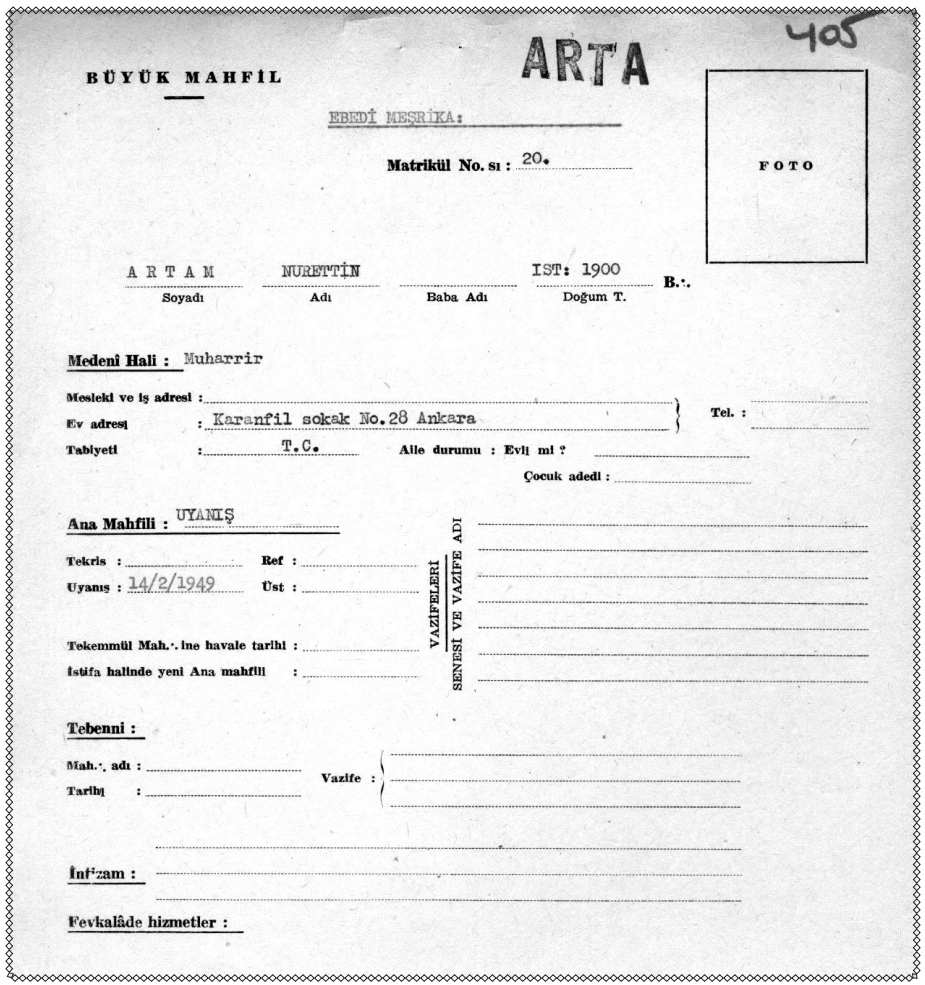
1 *Hayat hikayeleri için yararlanılan kaynaklar: HKEMBL Tarihi Arşivi, Meydan Larousse Büyük Lûgat ve Ansiklopedi (1969); AnaBritannica Genel Kültür Ansiklopedisi (1986).*



Mehmet Nureddin Biradere Selamet mahfelinde verilen üstat diploması

Vakit ve Hakimiyeti Milliye/Ulus gazetelerinde "Toplu İğne" imzasıyla günlük küçük yazılar yazdı. Yazılarında Ar-Tam ve Mehmet Nurettin imzalarını da kullandı. Basın, Yayın Genel Müdürlüğü'nde çalıştı. Ankara Radyosu'nda on yıl süreyle "Radyo Gazetesi'ni sundu. Yapıtları: Eski Yazıdan Yeni Yazıya (1928), Boş Saatlerde (1933), Varım Yopum (şiirler 1933, Öz Dilimizde Sınangılar (1934) ile çeşitli çevirileri vardır.

Mehmet Nureddin [Artam] Birader 3 Aralık 1927'de Selamet locasında üstat oldu. 14 Şubat 1949'da Uyanış locasına katıldı. 26 Ekim 1958'de Ebediyete intikal etti.



BÜYÜK MAHFİL

ARTA

405

EBEDİ MEŞRİKA:

Matrikül No. sı : 20.

FOTO

ARTAM	NURETTİN		İST: 1900	B.·.
Soyadı	Adı	Baba Adı	Doğum T.	

Medeni Hali : Muharrir

Meslekî ve iş adresi :

Ev adresi : Karanfil sokak No.28 Ankara Tel. :

Tabiyeti : T.C. Aile durumu : Evli mi ?

Çocuk adedi :

Ana Mahfili : UYANIŞ

Tekris : Ref :

Uyanış : 14/2/1949 Üst :

Tekemmül Mah.·.ine havale tarihi :

İstifa halinde yeni Ana mahfili :

VAZİFELERİ SENESİ VE VAZİFE ADI

Tebenni :

Mah.·. adı :

Tarihi :

Vazife :

İnt·.zam :

Fevkalâde hizmetler :

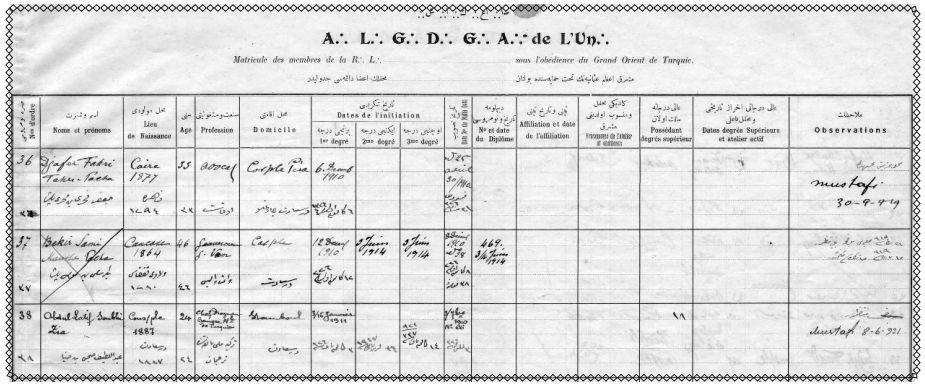
Nurettin Artam Kardeşin Büyük Loca sicil kartı



Suphi Ziya Özbekkan

25 Şubat 1887'de İstanbul'da dünyaya geldi. Besteci, Darülelhan'ın kurucularından, vezir Ziya Paşa'nın (1849-1929) oğludur. Orta öğrenimini İstanbul, Roma ve İsviçre'de yaptı. İstanbul Hukuk Fakültesi'ni (1911) bitirdi. Ünlü kemençeci Vasil'den ders aldı. Daha sonra, Tanburi Cemil, Rauf Yekta, Ali Rıfat Çağatay, Nevres Bey gibi musiki ustalarından ders gördü. Hacı Kirami Efendi ve Levon Hancıyan'dan klasik Türk müziği meşk etti. Bir süre bankacı olarak çalıştı. Hariciye nezaretinde görev alarak Azerbaycan'a gitti. 1930-1943 arasında Türkiye'nin Kahire, Roma ve Londra büyükelçiliklerinde ticaret müşavirliği görevinde bulundu. Ankara'ya dönünce devlet memurluğunu sürdürdü. 1943-1945 arasında Ankara Radyosu müdürlüğünü yaptı. 1952'de emekliye ayrıldıktan sonra 1961'e kadar Ankara Radyosu'nda sanat danışmanlığı yaptı ve stajyer sanatçılara üslup dersleri verdi. Gelenekle bağlarını koparmadan kişisel bir üslup yaratmıştır. Altmış eserinden 40'ı şarkıdır. Ağır semai, yürük semai, köçekçe, divan, koşma, ilahi, gülbank gibi formlarda eser vermiştir.

Suphi Ziya Birader, 16 Ocak 1911'de Muhibbanı Hürriyet locasında 38 matrikül numarasıyla tekris oldu. 17 Kasım 1917'de kalfa, 14 Ocak 1921'de üstat oldu. Muhibbanı Hürriyet defterinde annesinin babasının adıyla "Abdüllatif Suphi Ziya" olarak kayıtlı. O tarihlerde Türkiye Milli Bankası [İtibar-ı Milli Bankası] tercümanı. Murat locasına 1922 yılında 17 matrikül numarasıyla katıldı, 1925'de ayrıldı. Muhibbanı Hürriyet matrikül defterine göre Kadim ve Makbul İskoç Riti'nde 18. derecede. 8 Haziran 1931'de Muhibbanı Hürriyet locasından ayrıldı. Uyanıştan sonra 1951'de Ankara'da Doğuş locasına 130 matrikül numarasıyla girdi, 1960'da fahri üyeliğe hak kazandı. Bu locanın üyesiyken 19 Temmuz 1966'da Ankara'da ebediyete intikal etti.

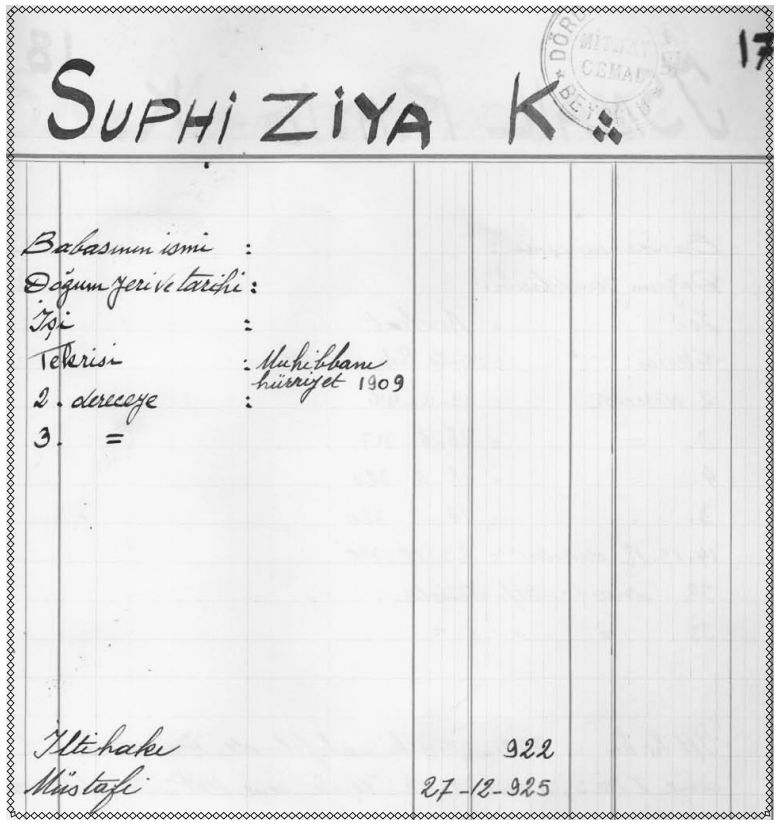


A.·. L.·. G.·. D.·. G.·. A.·. de L'Un.·.

Matricule des membres de la R.·. L.·. — *sous l'obédience du Grand Orient de Turquie.*

N° d'ordre	Nom et prénoms	Lieu de Naissance	Age	Profession	Domicile	Dates de l'initiation 1er degré	2me degré	3me degré	Affiliation et date du Diplôme	Observations
36	Djafer Fehmi Tahsin Taha	Caire 1877	33	avocat	Constantinople	6 Janvier 1910				mustafi 30-9-929
37	Bekir Sami	Caucase 1864	46	Commerçant	Constantinople	18 Janvier 1910	9 Juin 1914	3 Juin 1914	467. 3 Juin 1914	
38	Abdul Kadir Suphi Zia	Constantinople 1887	23	Officier	Constantinople	7 Janvier 1911				mustafi 9-6-931

Suphi Ziya Birader, Muhibbanı Hürriyet matrikül defteri 38. sırada



Suphi Ziya Birader, Murat matrikül defteri 17. sırada



Matrikül No. 130

S. Ziya ÖZBEKKAN
İstanbul - 1887

BABA ADI	:	Yusuf Ziya
MESLEĞİ	:	Eski Hariciyeci
İŞ ADRESİ	:	
EV ADRESİ	:	Kavaklıdere Güneş sok. No. 7 12 41 47

Suphi Ziya Özbekkan Kardeş Doğuş Yıllığında

ÖZBE 936

BÜYÜK MAHFİL

EBEDİ NESRİKA:19/7/66 No.348/132

Matrikül No. sı : I30/

FOTO

ÖZBEKKAN (Soyadı) SUPHI ZIYA (Adı) YUSUF ZIYA (Baba Adı) IST.I887 (Doğum T.) B.·.

Medeni Hali :

Mesleki ve iş adresi : Bestekâr, Radyo Müdürü (Eski Hariciyeci) Tel. : 124 147

Ev adresi : Kavaklı dere güneş sokak No.7 Ankara

Tabiyeti : T.C. Aile durumu : Evli mi ?

Çocuk adedi :

Ana Mahfili : DOGUŞ

Tekris : Ref :

Uyanış : I6/I0/I95I Üst : .1912

Tekemmül Mah.·.ine havale tarihi :

İstifa halinde yeni Ana mahfili :

VAZİFELERİ SENESİ VE VAZİFE ADI

Tebenni :

Mah.·. adı :

Tarihi :

Vazife :

Fahri azadır. 1.1.1960

İntizam :

Fevkalâde hizmetler :

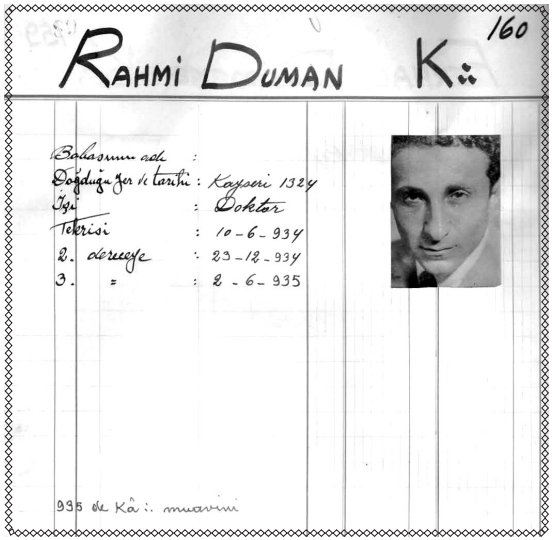
Suphi Ziya Kardeşin Büyük Loca sicil kartı



Rahmi Duman

1908'de Kayseri'de dünyaya geldi. İstanbul Erkek Lisesi ve Tıp Fakültesi'ni bitirdi. Mazhar Osman Beyin Nöropsikiyatri asistanı oldu. İhtisasını tamamladı (1938) Fransa ve İsviçre'de ihtisasını ilerletti. (1938-1940) Doçent oldu (1942). Yurtdışında gördüğü örnekler gibi nöroloji konusunda ilk olarak özel bir klinik açmak için girişimde bulundu ve Rahmi Duman Akıl ve Sinir Hastalıkları Kliniği'ni kurdu (1951). Aynı zamanda şiir yazardı ve bulunduğu meclislerde güzel konuşması ve şiir okumasıyla tanınırdı. Şiirlerinden Dr. Alaattin Yavaşça tarafından bestelenen "Ne günah etse açılmaz iki gönül arası/Ne günah etse kanar dildeki firkat yarası" ve "Kimseyi böyle perişan etme Allahım yeter/Uyku tutmaz bir ümid yok gelmiyor hiçbir haber" ünlüdür. Can Veren Sultan ve Manzum Efsaneler adlı bir kitabı da bulunmaktadır.

Rahmi Duman Birader 10 Haziran 1934'te tekris edildi, 23 Aralık 1934'te Kalfa oldu, 2 Haziran 1835'te Üstatlığa yükseldi. Murat locasında kâtip muavini [sekreter yardımcısı] olarak görev yaptı. Uyanıştan sonra 6 Haziran 1952'de Kültür locasına 128 matrikül numarasıyla giren Rahmi Duman Kardeş, 1964 yılında Devrim locasına 51 matrikül numarasıyla katıldı. 1977'de Fahri Üyeliğe hak kazanan Rahmi Duman Kardeş 20 Eylül 1985'de Ebediyete intikal etti.


160

RAHMİ DUMAN K.:

Babasının adı :
Doğduğu yer ve tarihi : Kayseri 1324
İşi : Doktor
Tekrisi : 10-6-934
2. derecede : 23-12-934
3. = : 2-6-935

935 de Kâ:. muavini

BÜYÜK MAHFİL

DUMA 1088

FAHRİ AZA: 1.1.1977



KÜLTÜR Matrikül No. sı : 128/
DEVRİM..... : 51.
EB:. MAS:. 20 Eylül 1985
1084/868

DUMAN	RAHMİ	Mustafa	KAYSERİ:1908 B.:.
Soyadı	Adı	Baba Adı	Doğum T.

Medenî Hali : Dr.Asab.

Meslekî ve iş adresi : Duman kliniği Bakırköy
Ev adresi : Bakırköy İncirli asfaltı No.51
Tel. : 71 69 84 / 71 63 57

Tabiyeti : T.C. Aile durumu : Evli mi ? Evli
Çocuk adedi : 2

Ana Mahfili : KÜLTÜR
Murat:
Tekris : /1932 Ref : 1933
Uyanış : 6/6/1952 Üst : /1953

VAZİFELERİ SENESİ VE VAZİFE ADI

Tekemmül Mah.·.ine havale tarihi :
İstifa halinde yeni Ana mahfili DEVRİME: 1/1/65 Hatip

Tebenni : adi
Mah.·. adı : Devrim'e No.51
Tarihi : 7.2.64
Vazife :

İntizam :

Fevkalâde hizmetler :

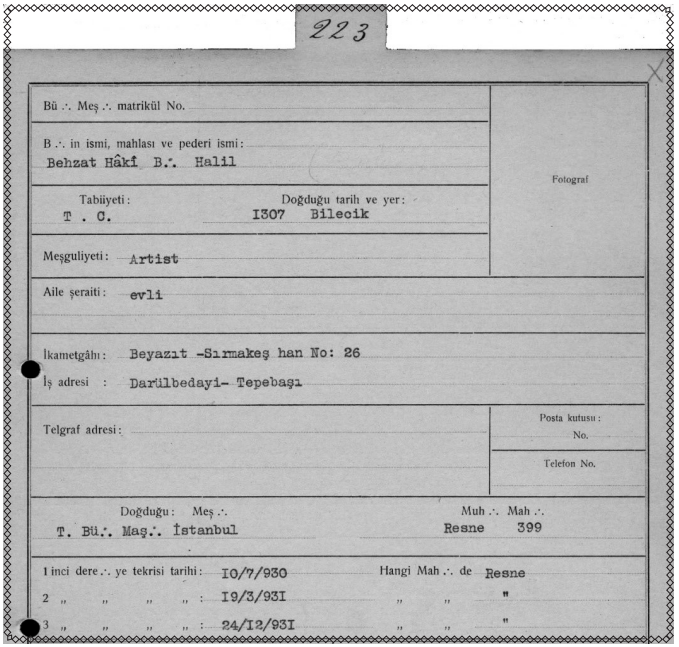
Rahmi Duman Kardeşin Büyük Loca sicil kartı



Behzat Butak

Behzat Hâki Butak 16 Ekim 1891'de gazeteci olan babası Halil Hâki'nin sürgüne gönderildiği Bursa'da dünyaya geldi. (Resne locası defteri ve Büyük Maşrık kayıtlarında doğum yeri Bilecik, 1950 sonrası Büyük Loca kayıtlarında Bursa görünmektedir.) Babasının ölümü üzerine 1906'da İstanbul'a döndü. Mercan idadisine yazıldı. Okula Namık Kemal'in eserlerini getirdiği için kovuldu. Ticaret Mektebi'ne girip ayrıldı. Sanayi-i Nefise Mektebi'nde (Güzel Sanatlar Akademisi) resim eğitimi gördü. Ressam Muazzez'in oğlunun sünnet düğünü için düzenlediği orta oyununda Kavuklu Arkası'nı oynadı. Ressam Muazzez Bey'in kurduğu Sahne-i Heves topluluğunda yer aldı. Sanayii Nefise Tiyatro heyetini kurdu. İtalya'ya öğrenime gönderildi ancak öğrenim yapılamadı. Dönüşünde Mürebbi-i Hissiyat topluluğuna katıldı. Birçok eserde oynadı. Mürebbi-i Hissiyat'ın kurucuları Şark Dram kumpanyasını meydana getirince Behzat da bu topluluğa girdi. 1910'da Otello Kamil ve Komik Ali Rıza Efendi'nin de olduğu bir toplulukla Karadeniz turnesine çıktı. 1914'de sınavla Darülbedayi tiyatro okuluna girdi. I. Dünya Savaşı'na gitti, Çanakkale'de kolundan yaralandı. Savaştan sonra Darülbedayi'ye girdi. Bir süre sonra Darülbedayi'den ayrıldı, Yeni Sahne'de, Türk Tiyatrosu'nda sahneye çıktı. Muhsin Ertuğrul ve arkadaşlarıyla Ferah tiyatrosunda oynadı. 1927'de Muhsin Ertuğrul'la birlikte Darülbedayi'ye döndü. Ölümüne kadar burada (Şehir Tiyatroları) sahneye çıktı. 1962'de en başarılı erkek oyuncu seçildi. Türk sinemasının da ilk oyuncularındandır.

Behzat Hâki kardeş 10 Temmuz 1930'da Resne mahfelinde tekris edildi. 19 Mart 1931'de kalfa, 24 Aralık 1931'de üstat oldu. Behzat Butak, 7 Ocak 1949'da Kültür locasında uyandı. 19 Haziran 1954'de Fazilet locası kurucuları arasında yer aldı. 25 Ekim 1963^de ebediyete intikal etti.



223

Bü ∴ Meş ∴ matrikül No.

B ∴ in ismi, mahlası ve pederi ismi:
Behzat Hâkî B∴ Halil

Fotograf

Tabiiyeti: T . C.

Doğduğu tarih ve yer: 1307 Bilecik

Meşguliyeti: Artist

Aile şeraiti: evli

İkametgâhı: Beyazıt -Sırmakeş han No: 26

İş adresi : Darülbedayi- Tepebaşı

Telgraf adresi:

Posta kutusu: No.

Telefon No.

Doğduğu: Meş ∴ T. Bü∴ Maş∴ İstanbul

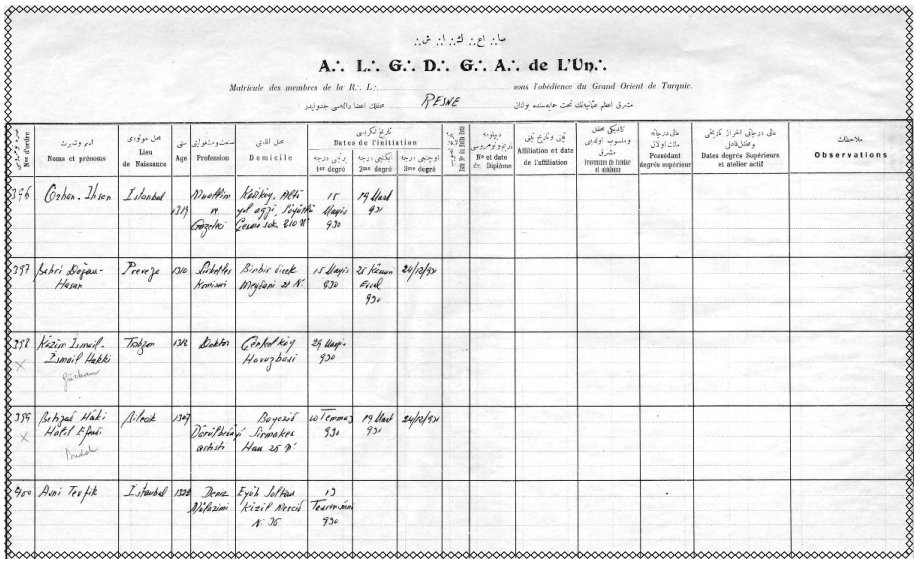
Muh ∴ Mah ∴ Resne 399

1 inci dere ∴ ye tekrisi tarihi: 10/7/930 Hangi Mah ∴ de Resne

2 „ „ „ „ : 19/3/931 „ „ "

3 „ „ „ „ : 24/12/931 „ „ "

Behzat Hâki Biraderin Resne matrikül defteri 399. sıradaki kaydı



صانع ∴ لژ ∴ ا ∴ ش ∴

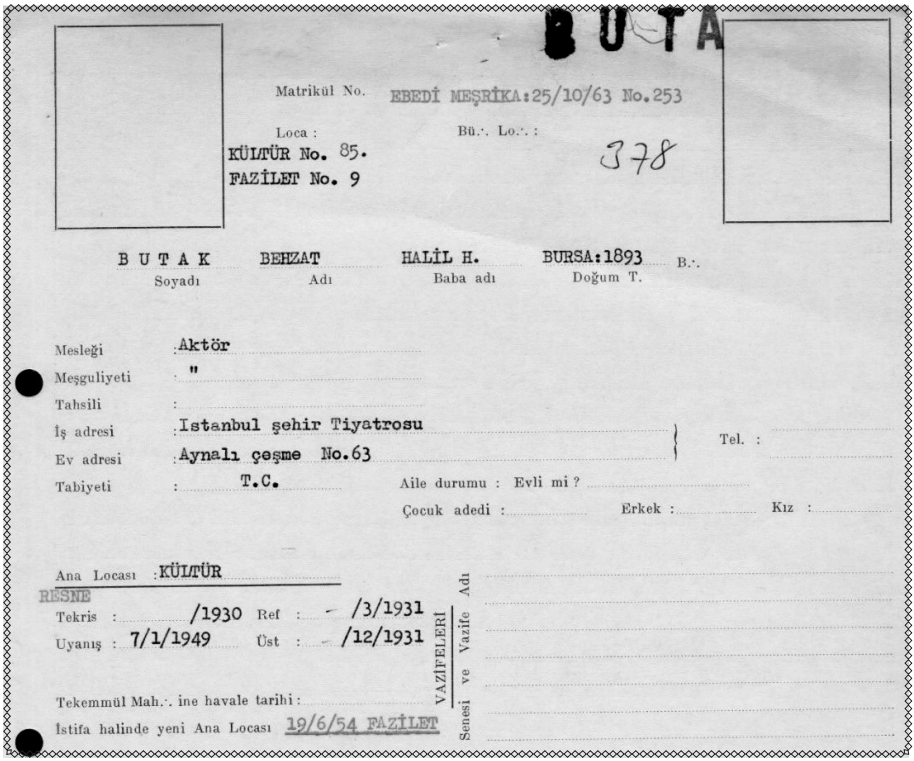
A∴ L∴ G∴ D∴ G∴ A∴ de L'Up∴

Matricule des membres de la R∴ L∴ RESNE sous l'obédience du Grand Orient de Turquie.

مشرق اعظم حکمیتی تحت جاریسنده بولنان محفلی اعضا دفتری جلوبدر

No d'ordre	Noms et prénoms	Lieu de Naissance	Age	Profession	Domicile	Dates de l'Initiation 1er degré	Dates de l'Initiation 2me degré	Dates de l'Initiation 3me degré	Date de la Démission	No et date du Diplôme	Affiliation et date de l'affiliation	Fonctions maçonniques	Fonctions Supérieures	Dates degrés Supérieurs et atelier actif	Observations
396	Corbacı. Hasan	Istanbul	29	Menteşe m Gazetesi	Kadıköy, Hâlâ yol aşırı Şişhâne Çeşme sok. 210 N°	15 Mayıs 930	19 Haziran 931								
397	Şakir Doğan- Hasan	Prevneje	1310	Şoförler Komiseri	Birbir dıcak Mağazası 28 N°	15 Mayıs 930	28 Kânun evvel 930	24/12/931							
398	Kâzım Ismail- Ismail Hakkı	Trabzon	1312	Doktor	Cenkelköy Havuzbaşı	29 Mayıs 930									
399	Behzad Hâki Halil Efendi	Bilecik	1307	Dörtlükçü artisti	Beyazıd Sirmakeş Han 25 N°	10 Temmuz 930	19 Haziran 931	24/12/931							
400	Avni Tevfik	Istanbul	1328	Deniz Mülâzımı	Eyüb Sultan Kızıl Mescid N° 35	13 Teşrin-i sâni 930									

Behzat Hâki Biraderin Büyük Maşrık sicil kartı



BUTA

Matrikül No. EBEDİ MEŞRİKA:25/10/63 No.253

Loca : KÜLTÜR No. 85. FAZİLET No. 9

Bü.·. Lo.·. : 378

BUTAK	BEHZAT	HALİL H.	BURSA:1893 B.·.
Soyadı	Adı	Baba adı	Doğum T.

Mesleği : Aktör

Meşguliyeti : "

Tahsili :

İş adresi : Istanbul şehir Tiyatrosu

Ev adresi : Aynalı çeşme No.63 Tel. :

Tabiyeti : T.C. Aile durumu : Evli mi ?

Çocuk adedi : Erkek : Kız :

Ana Locası : KÜLTÜR

RESNE

Tekris : /1930 Ref : /3/1931

Uyanış : 7/1/1949 Üst : /12/1931

Tekemmül Mah.·. ine havale tarihi :

İstifa halinde yeni Ana Locası 19/6/54 FAZİLET

VAZİFELERİ | Adı ve Vazife Senesi

Behzat Butak Kardeşin Büyük Loca sicil kartı

KUTSAL TAŞ, ANA TANRIÇA, DUL KADIN

Timur GUDA

The Stone is a sign of fragility and an appearing of a supreme power on human being's mortality, absolute way of existence. Mankind; in dimensions, resistance, shape or in color of the stone, find a reality belonging to a different world than the ordinary world in which they live.

Identification of the Mother Goddess and her knowing as the Mother Earth is caused by mankind's willing of encharging female sides of first existence who has fed and protected them to the ground where they live on and to the universe where they exist in.

The reason why the Mother Goddess, the Mother Earth is a widow is that she's the owner of the earth, the source of every being and uterus where the dead get rest, renovated and recreated with her holiness after buried.

KUTSAL TAŞ

Taşın, Meydan Larouse ansiklopedisindeki kelime anlamı; kimyasal bileşimi ve fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan, sert ve sağlam cisim olarak verilmektedir.

Bununla beraber Türkçede taş ile ilgili birçok deyim bulunmaktadır: taş atmak, taş atıp ta kolu yorulmak, taş çatlasa, ona buna taş çıkartmak, taş kalpli, taş kesilmek, taş üstünde taş bırakmamak, taşa tutmak, taşı gediğine koymak, taşı sıksa suyunu çıkarmak, taşı toprağı altın olmak, pirincin taşını ayıklamak, bağrına taş basmak, başına taş yağmak, başını taştan taşa vurmak, bir taş atımı, bir taşla iki kuş vurmak, ekmeğini taştan çıkarmak, her taşın altından çıkmak gibi.

Tarihsel süreçte incelendiğinde ise değerli, yarı değerli veya olağandışı görünümlü bazı taşların, az bulunur ve çok güzel oldukları için tılsımlı

güçler taşıdıklarına inanılmıştır. Bu tür taşlar; uğur getirsinler, kem göze ve uğursuzluklara karşı korusunlar diye nazarlık olarak da kullanılmışlardır.

Tüm mücevherlerde insan bedenini koruma özellikleri vardır. Kuyumculuk sanatının en eski örnekleri incelendiğinde; yüzükler, bilezikler, küpeler, halhallar, taçlar ve diğer takılar uğur getirmeleri, kötü ruhları kovmaları için takılmışlardır insan bedenine. Statü olarak alt sınıflara ait kişiler taşlar ve mücevherler yerine vücutlarına dövmeler yaptırmayı tercih etmişlerdir.

Eski çağlarda, bir hükümdarın tacını süsleyen pırıltılı değerli taşların varlık nedeni, yalnızca o hükümdarın yüceliğini ve görkemini yansıtmak değil, aynı zamanda onu, kötülük taşıyan her türlü doğaüstü güçten, bilinmez, anlaşılmaz belalardan korumak olmuştur. Taşların koruyucu ve büyülü güçlerine inancın yanına, zamanla, özellikle mücevher kullanımı konusunda güzellik, statü kaygıları da eklenmiştir.

Kuyumcu ustalarının becerileri geliştikçe, kullandıkları teknikler ilerledikçe, yarattıkları mücevherler de zaman içerisinde birer sanat eserine dönüşmüş, böylece tılsımlı güçlerinden dolayı değil, salt çok güzel göründükleri için arzulanır ve kullanılır olmuşlardır. Estetik; boş inancı kovmuş, bedeni süslemenin, takı ve mücevherlerin başlıca itici gücü haline gelmiştir. Zaman içerisinde de çok pahalı oldukları için seçkinliğin ve saygınlığın simgesi olmuşlardır.

Taşların fonksiyonlarına göre de isimleri vardır; mezar taşı, göktaşı, kilometre taşı, binlik taşı, temel taşı, domino taşı, bereket taşı, felsefe taşı, vb...

*

Yukarıda açıklananlar taşın; insan tarafından hayatın içindeki ana öğelerden biri olarak kabul gördüğünü ifade etmektedir. Çünkü bir maddenin sertliği, sağlamlığı ve dayanıklılığı ilkel çağlardan beri insanın dinsel anlayışında Tanrı veya Tanrıların göründüğü şekildir. Her şeyden önce, taş vardır. Taş; her zaman olduğu gibi kalır ve varlığını sürdürür, daha önemlisi taş çarpar, yukarıdaki deyimlerde belirtildi. Taş, insan için kendi kırılgan ve geçici yapısını aşan bir gücün temsilidir, varlığın mutlak şeklidir. İnsan; taşın büyüklüğünde, sağlamlığında, biçim veya renginde, içinde yaşadığı kutsal olmayan (sıradan) dünyadan farklı bir dünyaya ait gerçeği bulur.

Taşta bulunan farklı dünyaya ait gerçekliği, insanlık tarihinde en fazla araştıranlar simyacılar olmuştur.

*

Simyacı, simgesel olarak altın üretmeye çalışan kimsedir. Fakat amaçlanan sonuç altın elde etmek değil, "Felsefe Taşı"nın keşfedilmesi idi. Simya sanatının tüm sırrını kapsayan bu gizemli "taş" simyacıların çalışmalarının bir ürünü ve varlığı olmaksızın simyanın da var olamayacağı, Tanrı'nın bir armağanıydı. Hem bir ruhu vardı hem de ruhun kendisi olarak kabul ediliyordu. Onu araştırırken simyacı, maddenin içinde gizlenmiş olduğuna inandığı ruhu özgürleştirmek çabasındaydı. Böylece ruh ile fiziksel gerçeklik arasındaki köprüyü kurmayı arzuluyordu.

15. yüzyılda bir yazar şöyle diyor: "Sadece felsefe taşını yapmayı bilen kişi onunla ilgili sözlerin anlamını bilir".

Simya sanatında felsefe taşı maddeyi altına çevirebilmekte ve bundan elde edilen iksir ile insanın ölümsüzlüğe ulaşabileceği düşünülmekteydi. Simyada ulaşılan bu son noktaya giden yol "Ars Magna " olarak adlandırılmaktaydı. Metallerdeki hastalığın, kirin yok edilip altının ortaya çıkarılması gibi, uzun ve zorlu bir süreçten sonra insandaki tanrısal töz de açığa çıkabilir ve kişi iyi için çalışabilirdi. Ars Magna, bu özelliği ile insan için de kullanılabilirdi, bu anlamı ile inisiyasyonu da temsil etmekteydi. Ars Magna ile insan Tanrı ile birleşebilmekte, kendini maddeye bağlayan bağlardan kurtulabilmekteydi.

Bu bağlamda "Felsefe Taşı" mutlak olana, tanrısal töze kavuşturan bilinç anlamını kazanmaktadır. Aynı şekilde iksiri içip ölümsüzlüğe kavuşmak da ruhun ölümsüz olduğunu anlamak anlamına gelmektedir. Öyleyse kendi içindeki Tanrısal özü bulmak isteyen kişi, tıpkı maddenin saflaştırılması gibi, kendi içine dönerek kendini saflaştırmalı ve gizli olan, içindeki "Felsefe Taşı"na ulaşmalıdır. Simyada kullanılan yöntemler ezoterik olarak inisiyasyonu da bu anlamı ile temsil etmektedir.

Simyacılar bu düşünce aşamasına bir anda ulaşmamışlardır. Geleneksel insan diye adlandırılan modern zamanlar öncesi insan, homo faber (üreten insan) olarak aletler yapıp kullanmasıyla kutsal olanın içine dahil olmuştur. Homo Faber'in ilkel, ama temel deneyimleri, meslek sırları olarak kuşaklar boyunca aktarılıp korunmuştur ve kutsal sayılmıştır.

İnsanlığın dünyaya ilişkin deneyimi (kendi çağına ait uygarlığın teknik ve kültürel yenilikleri) ve tarih içinde atalardan gelen kutsal evrene bağlı ilk deneyimler; erginlenmeler ve meslek ayinleri yoluyla yeniden canlandırılmıştır (madenciler, dökümcüler, demirciler, duvarcılar gibi…).

Bu demektir ki; daha simyacılar öncesi dönemlerde, taş; farklı kültür ve inanışlarda dinsel saygı görmüştür, çünkü bir şeyi temsil eder veya canlandırır. Taş dünya dışı bir yerlerden gelmektedir. Kutsal oluşu özellikle bu "bir şeye" veya "bir yere" bağlıdır, varlığıyla ilgili değildir. Fakat kökenlerine veya biçimlerine bağlı olarak bazı kutsal değerler kazanmış olmalarına rağmen taşlar, dini tapımın nesnesi değil aracı olmuşlardır.

Taş, somut varlığıyla bir tapıma sahip değildir, ona bağlı tapımlar; onda canlanan ruha ve onu kutsayan simgeye yöneliktir.

*

Maurice Leenhardt "Taşlar, ataların taşlaşmış ruhlarıdır" diye yazmıştır. Burada anlatılmak istenen taşlaşmış bir ruh değil, bu ruhun simgesel bir ikametinin somutlaştırılmasıdır. Bu nedenle birçok kültürde, içinde ataların bulunduğuna inanılan taşlar kadının ve toprağın bereketini arttırmaya, topluma uygarlığı getiren kahramanlara atfedilirlerdi.

İçinde ruhları barındırma özellikleri nedeniyle taşlar mezarlarda da kullanılmıştır. Antik çağda, mezar taşları dikildikleri mezara dokunulmazlık kazandırırlardı. Taş, hayvanlara, hırsızlara ama özellikle de ölüme karşı koruma sağlardı. Çünkü taş nasıl bozulmadan kalabiliyorsa, ölünün ruhu da dağılmadan sonsuza kadar varlığını sürdürebilirdi.

Böylece mezar taşı, ölüme karşı yaşamı koruyan bir araç halini almıştır. Ruh taşa yerleşir, bir ölünün evi olarak mezara yerleştiği gibi. Mezar taşı, yaşayanları ölünün neden olabileceği zararlı eylemlere karşı korur. Ölüm, bir belirsizlik hali olduğundan iyi veya zararlı bazı etkileri olabilir. Bu şekilde taşa hapsedilen ruh, yalnızca olumlu bir yönde hareket etmek zorunda bırakılır: üretkenlik.

*

Pausanias'a göre: "Zamanda çok geriye gittiğimizde, Yunanlıların, heykellere değil işlenmemiş taşlara taptıkları görülmüştür". Çünkü Tanrıların ham taşlardan insan biçimine bürünüşü; insanların, zaman içerisinde Tanrıları ve kutsal güçleri kişileştirme eğiliminin bir sonucudur.

Bu bir spritüel evrimdir ve yalnızca insanoğlunun dinsel inanışı ve Tanrı kavramını ifade eden formüllerin şekil değiştirmesidir. Çünkü algılayabilen zihinler için; Tanrılar ve Tanrıçalar her tür yaratıcı eylemde, biçim ve işarette bulunan ilahi bir varlıkta tezahür etmiştir. Böylece Tanrı ve Tanrıçalar taşla bir olmaktan kurtularak insan şekline bürünmüş, varlıkları mitleşmiştir.

İnsanlık tarihinde buna en iyi örnek göktaşlarıdır. Kâbe'deki hacer'ül- esved ve Friglerin ulu anası Kybele'nin Kartaca savaşları sırasında Pessinus'tan Roma'ya getirilen figüratif olmayan imgesi en tanınan göktaşlarıdır. Kutsallıkları öncelikle gökten gelmelerinden kaynaklanmaktadır.

İslam düşüncesinde bulunan önemli metaforlardan birinde Kâbe dünyanın merkezi (omphalos) olarak kabul edilmektedir. Üzerinde de göğün merkezinde "göğün kapısı" bulunmaktadır. Bu kapı, hacer'ül-esved'in gökten düşerken açtığı deliktir ve bu delikten yer, gökle temas kurmaktadır. Buradan dünyanın ekseni (axis mundi), evren ağacı veya hayat ağacı geçmektedir.

Antik inanışlara göre dünyanın merkezine ve dünyanın eksenine birçok yerde rastlanabilir; bir dağ, bir kaya, bir taş merkez olarak kabul edilebilir. Önemli olan Tanrısal gücün tezahür etmiş olduğu yer olmasıdır. Bu nedenle; ezoterik çalışmalar sırasında, kişinin kendi özüne dönerek felsefe taşını bulması ve Tanrısal gücün onun varlığında tezahür etmesi, alegorik olarak evrende kendisinin bulunduğu herhangi bir noktanın da merkez (omphalos) olması anlamına gelir.

ANA TANRIÇA

Tarih öncesinde, Akdeniz çevresinde, kuzey ülkelerinde, Asya içlerinde bulunan tüm kültür ve uygarlıklarda çeşitli isimlerle anılan ancak hep aynı öze indirgenebilen bir Ana Tanrıça ile karşılaşılır. Uzun zamandır yapılmakta olan arkeolojik çalışmalar sonucu ana tanrıça dininin kaynağının Anadolu olduğu kesinlik kazanmıştır.

Hacılar ve Çatalhöyük'te yapılan çalışmalar ana tanrıça motifinin MÖ. 6500-7000'lere kadar uzandığını ortaya koymaktadır. İlk Ana Tanrıça, Kral Midas'ın ülkesi Frigya'da, Ankara'nın kuzeyinde kalan bölgede, bir göktaşı olarak, insanlık tarihinin ilk tarım toplumlarının hayatında yerini almıştır.

Takip eden süreçte, mitleşen imge olarak Ana Tanrıça; ayakta, oturmuş veya uzanmış olarak tasvir edilmiştir. Geniş kalçalı, karınlı, iri göğüslü ve daima çıplaktır. Kalça, göğüs ve vurgulanan üreme organı; analığı, üremeyi, dişiliği, hayatın sürmesini ve bereketi simgeler. Ana Tanrıçanın bu özellikleri Kybele'den Artemis'e kadar bütün Ana Tanrıça imgelerinde vardır. Heykellerin bir bölümünde doğum yaparken gösterilir. Bazen göğsünün üzerinde, kollarında bir erkek çocuğu taşır. Erkek bebek Tanrıçanın hem çocuğu, hem de sevgilisi olan Attis'tir. Ana Tanrıça oturmuş veya doğum anındaki pozisyonlarında iki yanında leoparla gösterilir. Leopar, Ana Tanrıçanın kutsal hayvanıdır ve onun hayvanların kraliçesi olmasını ve doğa üzerindeki sınırsız egemenliğini simgeler.

Frig yazıtlarında, karşımıza Matar ya da Mother adıyla anılan bir Ana Tanrıça çıkar. İki kez de Kubileya adıyla anılır. Kubileya,"dağların" demektir. Bu isim tanrıçanın doğaya ait olduğunu gösterir. Batı dillerine, Mater ve Mother (ana, anne) olarak girmiştir. Roma dünyasında Magna Mater, büyük ana anlamındadır. Buna ek olarak, Grekler ve Romalılar onu Frigce Kubileya adından veya sıfatından dolayı Kybele (Cybele) biçiminde isimlendirdiler. Ancak dualarda Ana-Anne biçiminde anıldı. Klasik dönemde adı Kybebe olarak kayıtlara geçmiştir.

Kybele'nin Prehistorik dönemlerden gelen Ana Tanrıçayla ilişkisi olduğu düşünülmektedir. Bronz ve Erken Demir Çağı'nda Ana Tanrıça geleneğinin devam ettiği belirtilir. Ancak esas tartışma Geç Hititlerdeki Kubaba adlı tanrıçanın Friglerin tanrıçası ile aynı olup olmadığı üzerinedir. Friglerin Mother olarak adlandırdıkları ana ile özellikle Kargamış'ta Kutsanan Kubaba'nın ilişkisi henüz kesinlik kazanmış değildir.

Anadolu'da fazla tanınmamış çok sayıda Kybele anıtı vardır. Bunlar özellikle Afyon-Eskişehir civarında yer alan açık hava tapınaklarıdır. Tapınaklarda nişin içinde, ortada Ana Tanrıça, iki yanında arka ayakları üzerinde duran birer aslan kabartması bulunur. Ana Tanrıçaya tapınmaya gelen hacıların, Kybele'nin simgelediği bereket ve doğurganlıktan pay almak için Kybele'nin ve aslanların üreme organlarına dokunarak aşındırdıkları bir çok örnekte görülmektedir.

Ana Tanrıçanın çok iyi bilinen bir efsanesi vardır. Bu efsane de hem analık niteliği hem de kültünün özellikleri anlatılmaktadır. Tanrıça, Attis (ateş) adlı erkeğe aşık olur. Attis, Kral Midas'ın kızıyla evlenmek üzereyken, Tanrıça karşısına çıkarak çıldırtır ve kendi kendisini hadım etmesine neden olur. Akan kanda bit ve çiçekler, menekşeler biter ve Attis bir

çam ağacına dönüşür. Bir başka efsaneye göre Attis, Ana Tanrıçanın tek başına yarattığı oğludur, büyüdükten sonra da onun sevgilisi olmuştur. Attis efsanesinde simgelediği gibi akan kan yitirilen erkeklik gücü daha evrensel bir nitelik kazanarak bereket ve canlılığın daha geniş bir alana, bütün doğaya geçmesini sağlamaktadır.

Kybele, şiir ve düzyazıda adından en çok söz edilen tanrıçalardan biridir. Özellikle Romalı yazarlar Kybele'den sık sık bahsetmişlerdir. Dilimizde Türkiye topraklarına Anadolu denmesinin en önemli nedenlerinden biri; Ana Tanrıça kültünün burada doğmuş olmasıdır, aynı nedenle birçok Türk ailesi, kız çocuklarına Kybele'den türemiş olan Sibel adını da koymaktadır.

*

Kybele'nin toprak ile özdeşleşmesi ve toprak ana olarak bilinmesi, insanoğlunun üzerinde yaşadığı toprak ve içinde bulunduğu evrene, kendisini besleyen ve koruyan ilk varlığın dişil yanlarını yükleme isteğinden kaynaklanır. Bu istek kendiliğindendir; çünkü küçük bir çocuğun annesine yaklaşımıyla, bir yetişkinin çevresindeki nesnel dünyaya yaklaşımı arasında açık benzerlikler bulunmaktadır.

Ekili bir tarlanın verimiyle kadının üretkenliği arasındaki dayanışma, tarım toplumlarının belli başlı özelliklerinden biridir. Yüzyıllar boyunca Yunanlılar ve Romalılar ekili tarla ile rahmi, tarım ile doğumu özdeşleştirmişlerdir. Kadınla ekilebilir toprak, erkeklik organıyla saban, ekin hasadıyla doğum aynıdır.

İnsanlık tarihinde tarımın, kadınların bir buluşu olduğu kabul görür. Av peşindeki, sürülerin gözcülüğündeki veya savaştaki erkek, her zaman evinden ayrı kalmıştır. Kadın, sınırlı ama keskin gözlem yeteneğiyle doğa olaylarını, tohumun dökülüşünü, büyümesini, meyve verişini gözlemiş ve aynı süreci yapay olarak tekrarlamayı denemiştir. Ayrıca diğer kozmik üretkenlik merkezleriyle (yer, ay) ilişkide olduğu için kadın bir süre sonra üretkenliğe sahip olma ve onu dağıtma becerisi edinmiştir.

Sürülen toprak yalnızca bir toprak parçası değil yeryüzü ananın da bedeni kabul edilmiştir. Saban yalnızca bir tarım aleti değil bir fallus (erkeklik organı) olarak da kabul görmüştür. Irgatlık yalnızca mekanik bir iş (insanın yaptığı aletler ile icra edilir) değil yeryüzü ananın kutsal evlilik yoluyla döllenmesinin de simgesi olmuştur.

DUL KADIN

Yeryüzü evrenin temelini oluşturur, dinsel olarak pek çok simge, anlam ve boyuta sahiptir. Var olduğu, kendini ve başka varlıkları ifade ettiği, bahşettiği, ürettiği ve her şeyi bağrına bastığı için toprağa tapılır. Toprak insana değil, insan toprağa aittir.

Toprak sembolü tarım ile ortaya çıkmıştır ve özünü insanın üremesinin kökeninde bulur. Üreme eyleminin fizyolojik özelliklerini keşfetmeden önce insanlar gebeliği, çocuğun annenin karnına girmesi olarak açıklarlardı. Kadının karnına girenin bir cenin mi (o güne kadar mağaralarda, yarıklarda, kuyularda ve ağaçlarda yaşayan bir cenin), bir tohum mu veya taşta bulunan bir atanın ruhu mu olduğu hiç önemli değildir. Önemli olan çocukların bir baba tarafından yapılmadığı, gelişimlerinin belli bir döneminde, kadının yaşadığı ortamda bulunan bir güçle temas sonucu karnına girdikleri inancıdır. Erkek yaratılışta bir rol oynamaz. Baba, sadece toplumsal olarak çocukların babasıdır.

Bu bir kutsal evliliktir ve insanlar bunun özünü Tanrı ve Tanrıçalarda bulmuştur. Yaratılışın ilk anından itibaren gerçekleşen her şeyi taklit ettikleri gibi, insanlar yer ile göğün birleşmesini taklit etmiştir. Evren kutsal bir evlilik olduğundan, insan varlığı kutsal olduğundan, insanoğlunun yaptığı çalışmalar da kutsal sayılmıştır.

*

İzmirli Yunan şairi Homeros'un şiirlerinden birinde Ana Tanrıçadan nasıl bahsettiği önemlidir:"…Şimdi bütün ölümsüzlerin temelini, evrenin anasını anacağım, bağrında yetişen her şeyi besleyen saygıdeğer dulu. Ölülere yaşamı sunan da onlardan yaşamı alan da sensin. Senin takdirine layık olan biri ne mutludur! Onun için yer bol hasat verir, tarlalarda sürüleri çoğalır ve evi zenginlikle dolar…"

Burada Ana Tanrıçanın, toprak ananın; yerin sahibi, tüm canlıların kaynağı ve ölülerin gömüldükten sonra dinlendikleri, yenilendikleri, daha sonra onun kutsallığı ile yeniden yaşama döndükleri rahim olduğunu ve aynı zamanda toprak ananın tüm bunları kendi başına yapan, dul bir kadın olduğunu görüyoruz.

*

Kutsal evlilik; zamansız ve mekânsız bir ilahi kattaki yaratıcı gücü ifade eder. Bu yaratıcı gücün sembolü evren ağacı, hayat ağacı veya dünyanın eksenidir (axis mundi).

Dünyanın yaratılması; kutsal evliliği oluşturan iki karşıt gücün kutuplara ayrılması sonucudur, düalizm. Ayrılma hayat ağacını tahrip eder ve böylece dişilik ilkesi (yer, yılan) ile erkeklik ilkesi (gök, kuş) oluşur. Bu geçici bir süreçtir, çünkü her şey hayat ağacının yeniden doğması içindir. Tüm dinlerde bu oluşum yaratılış veya cennetten kovulma olarak verilir.

Alegorik olarak evren ağacı yeniden yaratılacak ise farklı öğeler gerekecektir; dişilik ilkesi (Ana Tanrıça, toprak ana), erkeklik ilkesi (gök, göktaşı, kutsal taş, sperma puros), rahim (omphalos, dünyanın merkezi). Kutsal evlilik bittiği, evren yaratıldığı, yerle gök birbirlerinden ayrıldıkları ve toprak ana dul kaldığı için döllenmeyi kendi başına yapmalı, evlatlarını yaratmalıdır. Çeşitli mitolojiler ve dinlerde farklı alegorik hikâyeler bunun örneklerini sunmaktadır (en tanınmışları İsis, Gaia, Bakire Meryem'dir). Masonik ritüellerde, karşıtların çarpışması ölüm - doğum, ebedi geri dönüş, tekris ile verilmekte ve aynı zamanda "Dul Kadın Evlatları" deyişi ile pekiştirilmektedir.

SONUÇ

Yıllar boyunca bilim çevrelerine göre kabul gören yaygın teori, hayatın Afrika kıtasında başladığıydı. Günümüzde bilim çevreleri hayatın aynı anda birkaç yerde başladığını düşünüyor. Güncel tezler doğrultusunda, birden fazla Âdem ve Havva bulunması durumunda, bilim insanları teologların ve din uzmanlarının zorda kalacağına inanıyor. Yeni araştırmalar ışığında dünyadaki hayatın bir göktaşı sayesinde baş gösterdiği tezini benimseyen bilim adamlarının sayısı da gittikçe artıyor. Göktaşlarının üzerinde, oksijen, hidrojen, magnezyum, demir gibi element ve maddelerin bulunması da bu ihtimali kuvvetlendiriyor.

Bilim adamlarının yeni hedefi ilk Âdem ve Havva'yı veya Âdemler ve Havva'ları bulabilmek.

Aynı şekilde antik çağın mitleri ile dinler tarihinin alegorileri içerisinde kullanılan kavramların günümüzün bilim düşüncesi ile örtüşmemesi de sorunlu görünebilir.

Antik çağ düşüncesi Aristo evren mantığı üzerine inşa edilmişti. Aristo evreni sonlu bir evrendi. Madde ve uzay, yıldızları taşıyan bir gök kubbede aynı anda sona eriyordu ve dünya tüm bu oluşumun merkezindeydi. Fakat 16.yy'dan itibaren yerleşen Kopernik evren anlayışına göre güneş merkezdir, tüm gezegenler ve dünya çevresinde dönerler. Dünya sıradan bir gezegendir.

Kopernik ve yandaşlarının evren modeli açmazların da başlangıcıdır. Çünkü inanç sistemi değişmiştir ve her şey tersine dönerek, doktrinlerini, sistemlerini ve ritüellerini Aristo evrenine göre kurmuş tek tanrılı dinleri dogmatik ve baskıcı olmaya itmiştir.

Günümüzde de dogmatik ve hür düşünce arasında var olan sonsuz mücadelede galibi bulmanın imkânsızlığı aşikârdır. Ama dul kadının evlatları hiç olmazsa bu mücadelede yer almanın önemini bilmektedirler. Çok çalışmak, emek harcamak, güven vermek, sevmek ve paylaşmak bu mücadelenin en güçlü silahlarıdır.

KAYNAKLAR

- *Joseph CAMPBELL, Kahramanın Sonsuz Yolculuğu,*
- *Joseph CAMPBELL, Tanrının Maskeleri,*
- *Mircea ELİADE, Demirciler ve Simyacılar,*
- *Mircea ELİADE, Şamanizm,*
- *Arzu CENGİL, Kabbalah.*

AYDINLANMA VE MASONLUK

Deniz TANSİ

After the medieval ages scientific progress is based on skeptical and inquisitive thought. Enlightenment constituted the basis for the transition from scholastic Philosophy to Rationalism. Investigative and inquisitive approach is the foundation of modern science and "Perfection of Man" as described in our Craft. Freedom, both physically and mentally is a prerequisite of the human development. The transition from Operative to Speculative Freemasonry is the product of free and scientific thinking. During the enlightenment Masonic Lodges were the most convenient places for the people to gather. "The Children of Light" pursue the way of free-thinking and science in order to build the temple of humanity.

Ezoterik anlamda Masonluk, "En büyük Hakikat ölümdür" sözüyle, tarihsel süreç içinde, sonsuz bir arayışı ifade etmiştir. Yaşamın bu çerçevede anlamlandırılması, ölümün bir son olmadığı, insanın ömrü boyunca, erdemleriyle birlikte, olgun bir birey, Tanrı'yla bütünleşen bir mükemmelleşme yolculuğu içinde hayat mücadelesine devam etmesi öngörülmüştür. Modernizm yüzeyindeki aydınlanmadan çok önce, hakikat arayışı, içsel bir aydınlanmanın temellerini içinde taşımıştır. Bununla birlikte, asırlar boyu insanlık, kurumsallaşmış bir takım dogmaların esiri olmuş, korku ve günah kaygısıyla, Hakikat'ı arama çabasına girememiştir. Zaman zaman bazı konulardan, hurafelerden kuşkulansa da, nasıl bir çıkış yolu bulacağını bilememiştir. İnsan aklının özgürleşmesi, ortaçağ karanlığından sonra, sorgulayıcı, kuşkucu, araştırmacı bir mentalitenin ortaya çıkmasını remzeder. Bilimsel metodoloji, kuşkuculuktan hareket ederek, söz ettiğimiz çıkış yolunun, belli bir disiplin içinde uygulanmasını sağlar. Bilimsel anlamda bir yasanın ortaya çıkması için, defalarca bilimsel yollarla ispat edilmesi gerekir. Tüm bu aşamalar, bilimsel metodolojiye uygun olmak durumundadır. Ne var ki, sonraki yüzyıllarda kurumsallaşan sosyal bilimlerde "ispat" söz konusu olmadığından, daha çok "teoriler" ön planda kalmaktadır. Bilimsel yasalar ya da teoriler değişebilir. Zira kuşkuculuk, sorgulayıcılık bilimde temeldir; en önemlisi tartışmaya

açıktır. Bu anlayışın zemininde ise özgür düşünce yatmaktadır. İnsanlık tarihinde değişmeyen bir konu varsa o da "değişim"dir. Değişkenlik, tartışılabilirlik, özgür düşünce ve bilimsel bakış sayesinde mümkün olabilmektedir.

Skolastik zihniyetten, akılcı zihniyete geçişin temelinde Aydınlanma devrimi yatmaktadır. Feodal üretim biçiminden, önce ticari, sonra da sınai üretim tarzına geçerken, yükselen kentsoyluluk, feodalitenin engizisyon yaklaşımını yerinden etmiştir. Rönesans ve Reform süreçlerindeki değişim, aklın kör inancın esaretinden kurtulması bağlamında ortaya çıkmıştır. Sorgulayıcı, araştırıcı bakış açısı, modern bilimin altyapısını oluşturmuştur. Özgür düşünce, aklın özgürleşmesi ve bilimle koşut bir gelişme eğilimi izlemiştir. Bu da insanlık tarihi açısından önemli bir sıçrama fırsatı yaratmıştır. Ezoterik mesleğimizde ifade edilen "insanın tekâmülü" bu bağlamda değerlendirilmelidir. İnsanın en büyük eseri acaba kendisi midir? Bu eserin farkında olması için, temel alacağı yol, özgür düşüncenin ve bilimin aydınlık yolu olmak durumundadır. İfade ettiğimiz üzere, toplumların değişimin temelinde, insanın tekâmülü yatmaktadır. Bilimsel değişimi, özgür düşünceyle anlamanın yolu, insanın kendini tanımasıyla olanaklıdır. "Kendini tanı" mottosu, aklın özgürleşmesi, bilimin yolunun izlenmesi ve Hakikat arayışıyla bir bütün teşkil etmektedir. Mason, Ham taşını yontarken, kendini aşacak, içindeki eseri ortaya çıkaracak, özgür düşünce ve bilimin rehberliğinde geliştikçe, tekâmül edecek ve "Yüce Varlık"la birleşecektir. Hallac-ı Mansur'un dile getirdiği "Enel Hak" felsefesi, altı çizilen yüzeyde daha iyi anlaşılabilir. Hermetik anlayıştaki, "İnsanlar ölümlü tanrılar, tanrılar ölümsüz insanlardır" sözü tam da ortaya koyduğumuz fikri betimlemektedir.

Bu zeminde, insanın ve insanlığın gelişim çizgisinde, hür olmak ön koşulsa, hür olmanın temelinde de, aklın özgürleşmesi ve aklın ürünü olan düşüncenin özgürleşmesi yatmaktadır. Özgür düşünce, modern bilimin olmazsa olmazıdır. Eleştirel bir düşüncenin var olması, dogmaların doğru olmayabileceğinin "ispatı", eleştirel, sorgulayıcı, kalıplara sığdırılmamış, özgür düşüncenin temelleridir. Hakikat'ı ararken, bilimin yolu, kuşaklardan kuşaklara aktardığımız "Işık taşıyan eller değişir, ancak taşınan ışık ölümsüzdür" sözümüzü çağrıştırmaktadır. Her tür karanlığa, cehalete ve taassuba karşı "bilimin yolu"nu temel almak, Hakikat arayışımızda, insanlığa sunduğumuz en önemli bakış açısı olarak gözükmektedir. Atatürk'ün "Yaşamda en gerçek yol gösterici bilimdir"

sözü, aydınlanmacı, özgür düşüncenin, ülkemizin kurucu iradesinde beliren temel bir yansımasıdır. Bilimin yolu "rota" olarak ele alındığında, tartışılmayacak bir konu gündemde kalmayacaktır. Nitekim aydınlanma süreci, özgür düşüncenin temel olduğu, bilimsel devrimle, ortaçağdaki engizisyon anlayışını, zorlu mücadeleler ve bedellerle, ortadan kaldırmıştır. Engizisyon, bilimsel düşünceye karşı tahammülsüzdür. Galileo'ya yapılan baskıda olduğu gibi, gerçekleri yok sayma, dogmayı üstün kılma, insanlığı karanlığa mahkum etme anlayışını asırlarca elinden bırakmamıştır. Oysa ki, Masonların Hakikat yolunda, dogmalar, kör inançlar değil, özgür düşünce ve bilimsel bakış açısı belirleyici olmuştur. Bu yüzden de, her zaman bağnaz çevrelerin hedefi olunmuştur. Bilimsel devrim ve aydınlanmadan söz ederken, inanç ve bilim arasındaki ilişkide, Louis Pasteur'un "Bilimin azı Tanrı'dan uzaklaştırır, ama çoğu O'na götürür"sözü anlamlıdır. Bu çerçevede asırlar boyu süren karanlık aşılırken, insanlık yüce varlıkla bütünleşmekte, uzaklaşmamaktadır.

Operatif Masonluktan Spekülatif Masonluğa dönüşümün temelinde, Aydınlanma süreci, özgür ve bilimsel düşünce devrimi yatmaktadır. Modernizme geçişte, Avrupa'da Kilise'ye kurumsal çerçevede bağlı olmayan "bağımsız aydınlar", Skolastik zihniyeti aşarken, Hümanite kavramı çerçevesinde kendi çıkış noktalarını ifade etmişlerdir. En rahat örgütlendikleri yer de, asırlardan beri süren mesleğimizin, 1717'de Britanya'da kurumsallaşmasıyla ve spekülatif düzeye gelmesiyle, Mason locaları olmuştur. Bu bağlamda tespit edilmesi gereken, Bir Önceki Büyük Üstat Remzi Sanver Kardeşimizin de belirttiği gibi, Spekülatif Masonlukta sadece akıl değil, aynı zamanda sezginin de önemli bir yer tuttuğudur.[1] Bu mesleğimizin Ezoterik boyutunu anlatmakla kalmaz, aynı zamanda zihinsel devrimle, iç dünyanın eşsiz alaşımını da gösterir. Altı çizilen zeminde, Aydınlanma sadece "harici" dünyada değil, Masonik yaşamda, kendi iç evrenimizde "karanlığı aşmak, Işık'a kavuşmak" olarak nitelendirilebilir. Mesleğimizdeki "hür" nitelemesi bir rastlantı değil, bir önkoşul, var olma sorunudur. Özgürlüğün olduğu yerde Masonluk vardır. Ve özgür olma günlük yaşamın içindeki kullanımından ziyade, bir Masonun iç dünyasında ve harici yaşamında, hiçbir baskı ve etki altında kalmadan, insanlığın yüksek idealleri, aydınlık geleceği için, karşılığında bir çıkar beklentisi içinde olmadan, kendini adamasını ortaya koymaktadır. Bu yönüyle bir Mason, kendisini aşmış, "Kamil İnsan" olma mertebesine ulaşmış kişidir.

---

1 Remzi Sanver, Işığı Arayanların Hikâyesi, Anka Yayınları, İstanbul, 2002.

Dünyada büyük devrimleri Mason locaları değil ama Masonlar yapmışlardır. Amerikan Devrimi, Fransız Devrimi, Türk Devrimi bunun en önemli ve göze çarpan örnekleridir. Mesleğimizin çalışmalarında siyaset yoktur. Masonların söz konusu devrimlerde ön planda olması, "düzen kurma, inşa etme" görevleriyle bağlantılıdır. Bu nedenle, konuyu güncel tarihsel değerlendirmelerin dışında, Masonluğun Mutlak Nurunun, insanlığa yansıtılması ve insanlık mabedinin inşa edilmesiyle bağlantılı olarak ele almak gerekir.

Aydınlanma Kant'ın anlatımıyla, "İnsanın kendi suçuyla düşmüş olduğu bir ergin olamama durumundan kurtulmasıdır."[2] Bu noktada, ezoterik mesleğimizin "hür" olma durumunu ön plana çıkarmasını vurgularken, öte yandan Platon'un çok bilinen "mağara alegorisi"ni anımsamak gerekmektedir. İnsanlık karanlık çağda, Platon'un betimlemesini tekrar eden bir çerçevede, sürekli mağarada karanlıkta yaşayanlar gibi, aydınlık kavramını unutmuş, hatta alegoride de ele alındığı anlatımıyla, mağarayı aydınlatan küçücük de olsa bir Işık'tan rahatsız olmuştur. Dolayısıyla aydınlanmanın dünyadaki sancılarının, karanlıkta yaşamanın verdiği alışkanlıktan kolay kolay kurtulamama durumuyla kavranması söz konusudur. Değişim, insanlık için ne kadar gerekliyse, günlük yaşamda, kişilerin kendi düzenlerinden vazgeçmelerinin ne kadar sıkıntılı olduğu ortadadır. Hatta bu düzen kendi aleyhinde olsa bile, her değişim, bir bilinmeyeni ve ister istemez alışkanlıkları terk etmeyi öngörecektir. Masonluk, asırlardan beri var olan bir ezoterik geleneğin, 1717'de kurumsallaşmasıyla dünya kamuoyunun gündemine geldiyse de, aydınlanma ile bağı, organik olmaktan öte, her açıdan özgürlükten yana ve taassuba karşı olma ortak paydasından gelişmiştir. Aydınlanma ilerledikçe, Masonluğun katkısı daha da pekişmiştir. O yüzden bağnaz düşünceler, çeşitli komplo teorileriyle, mesleğimizi hep hedef almışlardır. Platon'un alegorisinde olduğu gibi, karanlıktaki rahatlarını bozmak istemeyenler, Işık'tan rahatsız olmuşlar ve suçlayıcı tavırlar takınmışlardır. Halbuki asırlardan beri süren çabamız, "Post tenebras lux" deyişinde belirtildiği üzere, "karanlıklardan aydınlığa" bir insanlık mücadelesini sergilemektedir.

Gizli olmayan ancak gizleri olan mesleğimizde, ezoterik bağlamda geometri biliminin mabetlerimizdeki merkezi konumu, bilim-ezoteri, akıl-sezgi birlikteliğini sergileyen, en dikkat çeken kavrayışlardır. Tam

---

2 *Immanuel Kant, Seçilmiş Yazılar, Türkçesi: Nejat Bozkurt, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1984.*

da bu zeminde, geometrinin yaşamdaki düzeni ifade etmesi, zıt görünen kavramların, birbiriyle uyumunu ve doğadaki bütünlüğünü açıklaması, geometrinin Masonluktaki önemini ortaya koymaktadır. İçe doğru yolculuğumuzla, harici dünyadaki bilimsel düşüncemiz, anlaşılmamızdaki güç ancak varlığımızdaki ayırt edici özelliğimizi ortaya koymaktadır. Bu yüzden de kendimizi "harici" dünyaya anlatmak gibi bir sorunumuz da yoktur. Işık'ı yansıtmamız yeterlidir. Zira Hermetik anlayışta ifade edildiği üzere, "Her akıl hakikatı kavrayamaz."

Masonluğun yansıttığı Işık, insanlığın ortak geleceği içindir. Mucize ya da olağanüstülüğe atıf yapılmamaktadır. Bilimsel ve özgür düşünce, mabetlerdeki çalışmalarda esas alındığından, her bir mesleki çalışma bu soylu çabanın bir parçasıdır. Bu noktada Mevlana'nın şu güzel sözlerini anımsamak yerindedir. "Mum olmak kolay değildir, Işık saçmak için önce yanmak gerekir." İnsanlık için "Ülkü Mabedi" inşasında çalışmak, kendisini insanlığa adamak, bu yüzden değerli ve anlamlıdır. Değinilen çerçevede, mabedin inşasındaki gayret, insanlığın ortak geleceğindeki birikimin bir parçasıdır, bu yüzden de binlerce yıldan beri oluşagelen insanlığın yüksek idealleriyle bütünleşmeyi anlatmaktadır. Aydınlanma şairi Tevfik Fikret'in, "Haluk'un İnancı"nda dizeleri, insanlık tarihindeki duruşumuz için feyz alınacak bir içeriğe sahiptir. "…Yeryüzü vatanım, insan soyu milletimdir benim, ancak böyle düşünenin insan olacağına inandım…" İnsanlık mabedini inşa etmemizdeki misyonumuz, aynı şiirin içindeki mısralarla bütünleşmektedir: "...Tekmil insanlar kardeşi birbirinin... Bir hayal bu! Olsun, ben o hayale de bin canla inandım... "

Hümanite kavramına dayanan "bağımsız aydınlar"ın, Spekülatif Masonluk çalışmalarının yanı sıra, toplumsal-bilimsel evrimde öncü olarak yer almaları, özgür düşünce sayesinde olmuştur. Özgür düşünce, özgür sanat, bilimsel altyapı ve demokrasinin olduğu yerlerde mesleğimiz icra edilmekte, baskıcı, bağnaz yapılarda ise mesleğimizin icrası mümkün olmamaktadır.

Bu noktada, özgür düşünce ve bilimsel bakış açısının insanlığın yararına kullanılması, Masonik idealler çerçevesinde temeldir. Zira teknolojik değişimin, bilimsel yeniliklerin bir bölümünün, insanların yok olması, çaresiz hastalıklara sürüklenmesi, savaşlar gibi konularda uygulanması, ortada geri döndürülemez felaketleri de beraberinde getirmektedir. İnsanlığın önünü açan bilimsel devrimin, ne yazık ki, başka amaçlara

da hizmet ettiğini görebiliyoruz. İşte söz konusu nedenlerle, bilimin felsefesi, uzun yıllar tozlu kitaplıkların içinde kaybolmuş gibi gözükse de, birbiriyle uzlaşamayacak gözüken iki kavramın, insanlığın geleceği için bağdaştırılması gereğini ifade etmektedir. Sonuçta her şey insan içindir. İnsan toplumsal, tarihsel, ulusal ve küresel yüzeyde en temel öznedir. O yüzden, insanlığın ortak yararları için mücadele etmek, emek sarf etmek, kendi başına bir değeri ortaya koymaktadır.

Dolayısıyla "Işık'ın Çocukları", İnsanlığın Mutlak Nur'a kavuşması için, özgür düşünce ve bilimin yolundan gitmekte, İnsanlığı aydınlatmakta ve İnsanlık Mabedi'nin inşasına devam etmektedir. Kör inançla değil ama sezgi ve akılla, mesleğimizin soylu misyonu ortaya konulmaktadır. Usta şair Fikret'in dile getirdiği gibi, "Karanlıklar sönecek, yanacak hakkın ışığı, patlayan bir volkan gibi bir anda, inandım…"

Taassuba karşı, insanlığın özgür düşünceyi temel alan aydınlık geleceğinde Masonluğun Nur'u her zaman yol gösterici olacaktır. O yüzden üzerimizde yük ağırdır, ağır olduğu kadar anlamlıdır, yüce bir amaca hizmet etmektedir. Sonsuz idealler, Masonların özgür düşünceleri, bilimsel bakış açıları ve kuvvetli iradeleriyle insanlık içinde karşılığını bulacaktır. Çağımız, yaşanan çeşitli kaotik olaylardan sonra, "yeni bir aydınlanma"nın inşa edilmesi tartışmalarına sahne olmaktadır. Kaosun düzene kavuşmasında, mesleğimizin bakışı, ezoterik felsefemizin nitelikleri, insana yönelik anlayışımız, tarihte olduğu gibi, gelecekte de önemli bir rol oynayacaktır.

Ancak daha yapacak çok işimiz vardır…

LOCALARDA YAPILAN KONUŞMALAR

İSTANBUL

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
001 İDEAL	Mete GÜRLER	Mahzun Şövalye	01/02/16
	Haluk ÖZKARAKAŞ	Tapınak Şövalyeleri: Gerçek Amaçları Neydi? Ne Kurdular?	29/02/16
	Remzi TÜRECİ	Gökkubbemiz Ortak	14/03/16
	Nusret ELGİN	Sembol Hakkında Derleme	28/03/16
	Remzi SANVER	Dünya'da ve Türkiye'de Masonluğa Bir Bakış	11/04/16
	M.Kemal İNANÇ	Puşkin'in Eserlerinde Masonik İzler	25/04/16
002 KÜLTÜR	Alaettin SAKINMAZ	Hakikat Yolculuğu	12/02/16
	Güney BELENDİR	Çanakkale Muharebeleri	11/03/16
	Fazıl HORTAÇSU	Hümanizm	22/04/16
003 ÜLKÜ	Selim ÖRS	V.İ.T.R.İ.O.L.	07/04/16
	Selim ÖRS	Süleyman Mabedi	07/04/16
	Serdar DEVRİM	Toplum Mühendisliği ya da Nasıl Manipüle Ediliyoruz?	21/04/16
006 KARDEŞLİK	Celil LAYIKTEZ	19. Yüzyılda Sufizm ile Masonluğun Karşılıklı Etkileşimi	31/03/16
007 HÜRRİYET	Benjamen PİNTO	Sapiens: İnsan Türünün Kısa Bir Tarihi	01/03/16
	Şeref ÖZKAN	İnsanda Hâlâ Umut Var mı	15/03/16
	Ömer KÖKER	İbn Rüşd	29/03/16
008 SEVGİ	Serdar DEVRİM	Toplum Mühendisliği ya da Nasıl Manipüle Ediliyoruz	22/02/16
	Sıddık YARMAN	Yaratıcılık, Girişimcilik ve Türkiye İzdüşümü	04/04/16
	Umur ÇOLGAR	Aktivizm ve Masonluk	18/04/16
009 ATLAS	Hamza BOZADA	Gümrük Birliği: 20 Yıl Sonra Yenileme İhtiyacı Var Mı?	02/03/16
	David KOHEN	2000 Yıllık Fanatizm (Antik Roma'dan günümüze)	30/03/16
011 MUSAVAT	Murat Güney ÖZTÜRK	Ego ve Akıl Oyunları	19/02/16
	Yılmaz YAZICIOĞLU	Adalet ve Hukuk	15/04/16
017 LİBERTAS	Doğan DÖNMEZ	Bir Çırak Mason ile Bir Asma Fidanının Değer Akışlarının Karşılaştırılması	10/02/16
	Burak ÖZCAN	Gelecek 50 Yıl	24/02/16
	Ali KIZILAY	Türk Masonluğu Nereye Gidiyor?	09/03/16
	Ömer KÖKER	Geçmişten Günümüze Tarihten Çıkarılacak Dersler: Endülüs Örneği	23/03/16
	Bora KALLEM	Kabala, Şamanlık ve Masonluktan Ritüeller	06/04/16
	Faruk KIZTAN	Kefalet	20/04/16
018 HAKİKAT	Panayot MANGAFA	Masonlukta Kutsallık Kavramı	24/02/16
	Yani SKARLATOS	Antik Çağlardan Günümüze Yunan Dilinin Geçirdiği Evreler	09/03/16
	Ömer KÖKER	Geçmişten Günümüze Tarihten Çıkarılacak Dersler: Endülüs Örneği	23/03/16

	Yorgo TEODORİDİS	Kalfa Derecesinde Ezoterik Arayış	06/04/16
	Andon PARİZYANOS	Yunan Dili ve Zamanımızda Görülen Kullanım Sorunları	06/04/16
	Yani KALAMARİ	Neden Mason Oldum? Neden Mason Olarak Devam Ediyorum?	20/04/16
019 AHENK	Emrah CEYLAN ve Mert GÜL	Mezopotamya'nın Sırları	10/02/16
	Selim SANVER ve Baran MUSTAFAOĞLU	Gılgamış	24/02/16
	Mesut RAZBONYALI	Bilimin Işığında Masonik Felsefe	09/03/16
	Levent SEPİCİ ve Ali Can MALTA	Göbeklitepe: İlk Taş Ustaları	23/03/16
	Sezgin KÖKSAL	Masonluk Ne Değildir?	20/04/16
020 FAZİLET	Deha GELEGEN	Ölüm ve Mozart	09/02/16
	Levent SEPİCİ, Ali Can MALTA	İlk Taş Ustaları GÖBEKLİTEPE	08/03/16
	Bülent AKKAN	Neyi Arıyoruz?	19/04/16
028 ERENLER	Barçın BARLAS, Can DUATEPE, Sertaç PEKER	Ben Neden Ölümlüyüm	05/02/16
	Ata AKIN	Masonlukta Yorum	19/02/16
029 DELTA	Emre ULCAYLI	Küçük Prensin Ezoterik Yolculuğu	22/02/16
	Özdoğan ANBAR, Tunç BEDİZ, Atıl ÇELİKDELEN	Ahilik ve Etkileri	07/03/16
	Yalçın Kaya TURA	Goethe'nin Yeşil Yılan Masalının Ezoterik Yorumları	04/04/16
	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	20/04/16
030 SADIK DOSTLAR	Bülent ÖZGÖREN	Aydınlanma	04/02/16
	Cengiz OR	Kalfa Derecesi Bilgilerinin Yorumları	03/03/16
	Haluk KURT, Serdar OĞUZOĞLU ve Hikmet ÇOKAR	Anadolu'dan Pirenelere Katharlar	31/03/16
	Cengiz YAĞIZ	Antik Çağda Tıp	14/04/16
031 ÜLKE	Ali ORHAN	Önceki Büyük Üstat En Muhterem Necdet EGERAN Kardeşimiz (Derlemeler)	02/02/16
	Levent SEPİCİ, Ali Can MALTA	İlk Taş Ustaları, Göbekli Tepe	16/02/16
	Coşkun GÖZENDOR	Çırak Yemininin Düşündürdükleri	15/03/16
	Fatih COŞKUN	Karşılaştırmalı Kısa Tufan Tarihi	26/04/16
032 ŞEFKAT	Mazhar ÇELİKOYAR	Hermes	14/03/16
	Serdar TEZELMAN, Tayfun AYDIN ve Mehmet Niyazi ONAT	Ölüm ve Ölümsüzlük Üzerine	28/03/16
	Yüksel İNEL	Wilmshurst Merkezi Çalışma Tablosu'nun Gizemli Sembolizması	11/04/16
	Mehmet SOYARSLAN	İnançtan Katliama	25/04/16
033 HUMANİTAS	Meir GAON	Esseniyenler ve Ölü Deniz Yazıtları	09/02/16
	Serdar ŞATANA	Aradığımız Hakikat	23/02/16
	Vedat ANAVİ	Hindistan'da Kozmik Mimari	08/03/16
	İzi DOENYAS	Aydınlık: Karanlıkla Savaş	22/03/16
	Tamer İLHAN	Felsefi Taş	05/04/16
	Burak ARZOVA	Hoşgörüsüzlük ve Fanatizm	19/04/16
034 HULUS	Dimitri KARAKAŞ	Masonluk ve Ezoterizm	03/02/16
	Dimitri KARAKAŞ	Masonluk ve Ezoterizm 2	17/02/16
	Dimitri KARAKAŞ	Ezoterizm 3 Esseniler	30/03/16

	Eser TALİH	Bağnazlık ve Masonluk	13/04/16
	Dimitri KARAKAŞ	Masonluğun Temel İlkeleri	13/04/16
035 FREEDOM	Amil KUNT ve Edis EMBİL	Sayısal Bağımlılık	11/02/16
	Celil LAYİKTEZ	Türkiye Coğrafyasında Kısa Masonluk Tarihi	10/03/16
	Rafi KOHEN	Roseto'nun Sırrı	24/03/16
037 DEVRİM	Bülent AKKAN	Neyi Arıyoruz?	03/02/16
	Ali ZIRH	Bilimin Işığında Ölüm Anı ve Hemen Sonrasına Bakış	17/02/16
	Gürcan VURAL	Katarlar Ve Tapınak Şövalyeleri: Masonik Kavramlarla Kesişen Yollar	02/03/16
	Salih EVCİLERLİ	Masonluk Amaç mı? Araç mı?	16/03/16
	Ural AYDINER	Ketumiyet	30/03/16
	Önder ÖZTÜREL	Özgürlük	13/04/16
040 PINAR	Tunç TİMURKAN	Masonik Mukayese	02/02/16
	Can KIROĞLU ve N. Kemal MARTI	Göbeklitepe: T'nin Sırrı	16/02/16
	Halit YILDIRIM	Her Bakan Görebilir Mi? Düşünebilen İnsanın Görmek İçin Bakmaya İhtiyacı Var Mıdır?	01/03/16
	S. Bülent TÜREGÜN	Geçiş İntibası	15/03/16
	Sinan ORALLI	Hür Mason Hür müdür?'	29/03/16
	Alper ŞENSAN	Küçük Değişiklikler Büyük Sonuçlar	12/04/16
041 SEVENLER	Levent SEPİCİ	Kendini Bilmek	12/02/16
	Hakan KOZİNOĞLU ve Tansu KÜÇÜK	Genesis, Genetik ve Masonluk	11/03/16
	Ergin KOPARAN	Büyük Maşrık'ın Yarım Yüzyılı	25/03/16
	Ömer KÖKER	Geçmişten Günümüze Alınacak Dersler; Endülüs Örneği	08/04/16
	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	22/04/16
43 MİMAR SİNAN	Can KAPYALI	Masonlukta Duygu ve Düşünce Üzerine Dünden Bugüne	13/02/16
	Metin DELEVİ	Orta Doğu'da Masonluk - 1. bölüm	09/04/16
044 HİSAR	Ömer TARZİ	Çekicim Olursa	22/03/16
048 ÜÇGEN	Sunay AKIN	Üçgen'in İlk Öyküsü	05/02/16
	Hazırlayan: Sunay DEMİRCAN; Konuşmacılar: Sinan POLVAN, Levent DANIŞMAN, Cenk UÇAR, Engin EMRE	Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler Üzerine Ezoterik Bir Çalışma	04/03/16
	Ekrem UTKU, Ümit ANIL ve İlker AYDIN	Varoluş	01/04/16
	Ekrem UTKU, Ümit ANIL ve İlker AYDIN	Şeytan	01/04/16
	Ekrem UTKU, Ümit ANIL ve İlker AYDIN	Ölüm	01/04/16
	Bülent AKKAN	Neyi Arıyoruz?	11/04/16
049 ÜÇIŞIK	Necmi KARAKULLUKÇU	Lozan Anlaşmasını Anlamak için Sevr Anlaşmasını Kavramak	08/02/16
	Emre Zafer GÖREN	Orta Hücre	22/02/16
	Aydın SARAY	Nazizm, Nazi Almanyası ve Masonluk	22/02/16
	Yalçın OĞUZÜLGEN ve Cem KOCAKAYA	Sinoplu Diogenes (Diyojen) ve Felsefesi	07/03/16
	Oğuz TIRPANÇEKER	Fahrettin SÜER Kardeşi Anma ve Tanıtma	04/04/16
052 GÜN	Can İŞLER	Anderson Nizamnamesi, Masonluğun Yazılı Olan ve Yazılı Olmayan Kuralları	24/03/16

	Ertan DİLER, Erdal KALELİ, Kutlu BALCI ve Burak KENAR	Kalfa Avadanlıkları ve Ayna Sembolizması	21/04/16
053 ÖZLEM	Zeki ÖZKAN	Loca Görevlileri ve Görevli Tanımı	15/02/16
	Özdağan ANBAR, Bahri ÖKTEM, Atıl ÇELİKDELEN	ALTAR	14/03/16
	İlhami KULEN	Gönye Kapısından Güney Doğu'ya	28/03/16
	Ahmet ERMAN ve Barış ERMAN	Diktatörlük ve Demokrasi	11/04/16
	Mesut ILGIM	Bir Cumhuriyet Projesi; Köy Enstitüleri	25/04/16
054 BAŞAK	Okday KORUNAN, Ferdi MERTER, Sefa ZENGİN, Uğur POYRAZ, Oğuz ÜZEL, Can ERTUĞRUL	Sokrates'in Savunması	25/02/16
	Murad BABADAĞ	Bir Kendini Bilmezlik Eylemi Olarak Felsefe ve Ülkü Mabedinin Mümkünlüğü	10/03/16
	Tansu KÜÇÜK, Hakan KOZİNOĞLU	Genesis, Genetik ve Masonluk	07/04/16
055 İREM	Kuthan SAVAŞÇIN	Ezoterizmde Tanrı İnancının Nedeni	26/02/16
	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	25/03/16
	Bilgin TURNALI	İngiltere Birleşik Büyük Locası'nın 1989 Tarihli Tanıma Kuralları	08/04/16
057 EVREN	Cüneyt Korhan ORAL	Yolculuk	03/03/16
	Yaşar ÖZTUZCU	Masonik Etik	31/03/16
	Yaşar YÜCEL	Mutluluğun Anahtarı 2	14/04/16
058 PİRAMİT	Arif MERTER, Erden TUĞCU	Adım Adım 1. Derece	12/02/16
	Arif MERTER, Erden TUĞCU	Adım Adım 2. Derece	12/02/16
	Arif MERTER, Erden TUĞCU	Adım Adım 3. Derece	12/02/16
	Erkan TOZLUYURT	Çırak Derecesi Çalışma Tablosu Üzerine Düşünceler	26/02/16
	Emre PAKSOY ve Kuvay SANLI	Nail'i Bırakamam! "Anılar Yansımalar" Nail Çakırhan, Halet Çambel, Zekeriye Sertel, Yaşar Kemal, Ruhi Su	25/03/16
060 NİLÜFER	İbrahim Afif KARAKILIÇ	Bilimsiz Bilgiden Arınma Yolu : Masonluk	08/03/16
	Cihat EKİMERİ	Sevgi ve Hoşgörü	22/03/16
062 BURÇ	Halit YILDIRIM	Her Bakan Görebilir Mi? Düşünebilen İnsanın Görmek İçin Bakmaya İhtiyacı Var Mıdır?	08/02/16
	Barış TAN	Ritüel müzikleri. Birinci Eser: Görevli Kardeşler Loca'ya Girerken "Zerfließet Heut, Geliebter Brüder; W.A. Mozart K:.	22/02/16
	Ahmet ORHUN	Her Alanda Aklın ve Bilginin Egemenliğine İnanmak, Cehalet ve Taassuba Karşı Olmak	22/02/16
	Tanol TÜRKOĞLU	Bilgi Çağında Bağnazlıkla Mücadele	07/03/16
	Barış TAN	Ritüel Müzikleri Üçüncü Eser : Ebedi Maşrıka İntikal Eden Kardeşlerin İsimleri Okunurken. Maurerische Trauermusik Wolfgang Amadeus Mozart Kardeş	04/04/16
	Reha EREKLi ve Tayfur EKİN	Burç Muhterem Locasında ve Masonluktaki 33 Yılım	04/04/16
	Remzi SANVER	Geçmişten Geleceğe Türk Masonluğuna Bakış	18/04/16
067 SEMBOL	Levent SEPİCİ ve Ali Can MALTA	İlk Taş Ustaları, Göbekli Tepe	29/02/16

	Ömer KÖKER	Geçmişten Günümüze Tarihten Çıkarılacak Ders; Endülüs Örneği	14/03/16
068 GÜVEN	Serdar DEVRİM	Toplum Mühendisliği ya da Nasıl Manipule Ediliyoruz	11/02/16
	Neşet AKDAĞ	Biz ve Masonluk	25/02/16
	Murat ÖZBİLEN	Paradigma Değişimi	10/03/16
	Arif DAVRAN	Evrenin Ulu Mimarı ve Masonluk	24/03/16
	Ömer KÖKER	Felsefenin İnanca Bakışı ve Masonluk	07/04/16
074 MEŞALE	Tunç TİMURKAN	Masonik Mukayese	10/02/16
	Ömer KÖKER	Geçmişten Günümüze Tarihten Çıkarılacak Dersler: Endülüs Örneği	23/03/16
075 ANADOLU	Kuvay SANLI ve Barış ERMAN	Diyalektik	16/02/16
	Cenap FİŞEK	Değer Odaklı Yaşam	01/03/16
	Tayfun ZAMAN	Paranın Satın Alamayacağı Şeyler	29/03/16
077 SEZGİ	Suat ÖZGÜL	Hayatı Destan bir Mason: Garibaldi	05/04/16
080 AKIL VE HİKMET	Alp ALTINER	Klasik Batı Müziği Hakkında Bilinenler, Bilinmesi Gerekenler, Merak Edilenler	04/02/16
	Olcayto ÇELİK	Çırak Mason Olmak ya da Olmamak	18/02/16
	Kadir DAYLIK ve Recai AK	Hiçbir Şey Ölmez, Her Şey Yaşar	03/03/16
	Anıl YÜCETÜRK	Hür Masonluğun Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Suriye Üstündeki Etkileri	14/04/16
081 BOĞAZİÇİ	Gündüz TEZMEN	Demokrasinin 8 Yüzyıllık Temeli, Magna Carta	10/02/16
	M.Uğur ATABEK	Ahilik Üzerine	24/02/16
	Cengiz OR	Geçiş Töreni'nin Ezoterik Yorumu	23/03/16
084 YEDİTEPE	Ahmet Emre DEMİRCİ	İngiliz Masonluğunda Bölünme ve Tekrar Birleşme Süreci (1751 – 1813)	25/02/16
	Ömer KÖKER	Felsefenin İnanca Bakışı ve Masonluk	07/04/16
085 GÖNYE	Taner ÖZDEŞ	Büyük Bölünmeler	08/02/16
	Tanol TÜRKOĞLU	Bilgi Çağında Bağnazlıkla Mücadele	04/04/16
086 GÜZEL İSTANBUL	Turgut ÖZÇİN	Çırak Yemini	05/02/16
	Turgut ÖZÇİN	Kalfa Yemini	05/02/16
	Turgut ÖZÇİN	Üstat Yemini	05/02/16
	Ali Oktay CEVER ve Loca Kardeşleri Görsel Tasarım: Deniz KAPLAN	Sohbet Meclisi	19/02/16
	Veysel Hamza YÜKSEL ve İsmail YELALDI	Geleceğimiz, Eğitim	04/03/16
	Nadir YILMAZ ve Onur ŞANLI	İtheka'ya Doğru	01/04/16
087 GÜNIŞIĞI	Can TUNCAY	800. Yılında Magna Carta	15/02/16
	Numan Taner BAYAZIT	Teklif, Tahkikat, Skrütende Yazılı Olan ve Olmayan Kurallarımız	28/03/16
	Tarık KAYAKAN, Numan Taner BAYAZIT, Mehmet Sinan ZEYLAN, Can BEDEN	Şovenizm, Mason ve Masonluk	11/04/16
089 TANYERİ	Önder ÖZTÜREL	Özgürlük	12/02/16
	Mardiros İVATGİL	Kutsal Kitap	11/03/16
	Önder ÖZTÜREL	Bilgi	25/03/16
	Uğur ARIKAN	Hasenat	08/04/16
090 SADAKAT	Mahmut GÜRTUNA	Katarlar	01/03/16
	Kuthan SAVAŞCIN ve Turgut TİFTİK	Anadolu'da Pagan İzleri	15/03/16
	Fikret SUNER	Ya Sonra	26/04/16

092 MARMARA	Kemal İSLAMOĞLU	Desiderius Erasmus ve Deliliğe Övgü	22/02/16
	Umur KALAÇ	Eduard Bernstein; Sosyal Demokrasinin Evrimci Yaklaşımından Bugüne	07/03/16
	Arman DURADURYAN	Machiavelli Düşüncesinde Lider İmgesi	04/04/16
	Kemal İSLAMOĞLU	Kalfa Adımlarının Özellikleri Nelerdir; Çırak Adımlarından Farkı Nedir	04/04/16
093 SABAH GÜNEŞİ	Adil AYDEMİR	Hırslarımız	14/03/16
	Sezgin KÖKSAL	Masonluk Ne Değildir	28/03/16
	Cüneyt ORAL	Yolculuk	11/04/16
094 DOSTLUK	Can ÇAĞDAŞ	Kalfa Sembolizması	08/02/16
	Deniz GÜZELGÜN	Hacı Bektaşı Veli	07/03/16
	İsmail Mete ŞAYLAN	İkinci Beyaz Eldiven ve Masonun Aile Hayatı	4/18/2016
095 GELİŞİM	Cafer BAKIRHAN	Anderson Yasaları ve Landmarklar	08/03/16
	İnanç CİVELEKOĞLU	Muhakkik Bilgileri	05/04/16
	Ergun CELEP	Masonluktan Anlayabildiklerim	19/04/16
096 ONUR	Neşet AKDAĞ	Mesleğimiz ve Biz	09/02/16
	İlker KUTLUTEPE	Anadolu Medeniyetleri ve Semboller	23/02/16
	Selçuk BULUT ve Cem Alper ERSOY	Duygularımız ve Biz	08/03/16
	Ahmet HAN	Çırak, Kalfa, Üstat, Üstadı Muhterem Masonluğumuz Kaç Dereceli	05/04/16
	Çağrı GÖKBAYRAK	Asya'da İskoç Masonluğu	19/04/16
098 UMUT	Ömer KÖKER	Geçmişten Günümüze Tarihten Çıkarılacak Ders: Endülüs Örneği	01/02/16
	Mustafa KÜRELİ	Tapınak Şövalyeleri	29/02/16
	Ömer HÜLAGÜ	Ezoterizm ve Masonluk	28/03/16
	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	11/04/16
	Ertan KARASU ve Burak KARACEBE	İnsan Hakları	25/04/16
106 YAKACIK	Ömer KÖKER	Geçmişten Günümüze Çıkarılacak Dersler – Endülüs Örneği	03/02/16
	Bülent AKKAN	Kalfa Derecesi Sembolizması	02/03/16
	Bingür SÖNMEZ	Atatürk ve Cumhuriyet	16/03/16
	Moderatör: Kaya ŞENSÖZ; Yiğit Ali ALBEN ve Volkan YALÇIN	Masonluk, İnsan ve Başlangıç	13/04/16
	Moderatör: Kerim MEHMETZADE; Bilgin ALKILIÇ ve Yusuf Can DELİPINAR	Masonluk ve Adalet	27/04/16
107 KADIKÖY	Özdoğan ANBAR, Tunç BEDİZ, Atıl ÇELİKDELEN	Ahilik ve Etkileri	29/02/16
	Ertan OKTAY	İnsani Gelişme, Küresel Kalkınma ve Masonluk	25/04/16
108 GEOMETRİ	Ahmet KALIN	Özel Celseler Hakkında "Konsekrasyon"	03/02/16
	Tuğrul YAYLALI ve Ercan ŞAKAR	Özgürlük - 1-	02/03/16
	GEOMETRİ Muhterem Locası Envarı	Tanju KORAY Kardeş Tarafından Yorumlanan Ritüellerimiz	13/04/16
111 DOĞU	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	16/02/16
	Ömer KAYMAKÇALAN, Burç YILDIRIM, Faysal YÖRÜK	Doğu'dan Esintiler; "Bilgi Felsefesi Epistemoloji ve Bilgi Nedir?	01/03/16
	Önder ÖZTÜREL	Özgürlük	15/03/16

	Ömer KÖKER	İbn Rüşd	29/03/16
	Sunay AKIN	ATATÜRK	12/04/16
	Halit YILDIRIM	Yaşamın Hammaddesi Olan "ZAMAN"ın Yönü ve Değeri	26/04/16
112 ÜLKÜM	Erdal AKINCI ve Cem Serdar TUNABOYLU	Ayna Üzerine Başlığı Olmayan Konuşma	02/02/16
	Cengiz OR	1890 Ertuğrul Gerçeği	16/02/16
	Kaya ZATİTÜRK ve Burak ZATİTÜRK	Gençlik, Yaşlılık, Ölümsüzlük	01/03/16
	Melih ÇELEBİ ve Hamdi ÖZKARA	Ritüel, Sırlar ve Çalışmalarda Devamın Önemi	12/04/16
	Cengiz ÇELİKER	Masonlukta Kapalılık, Sır Ve Ketumiyet	26/04/16
116 UFUK	Feridun KENAN	George Washington; Kişiliği, Siyasi Hayatı ve Masonik Hayatı	04/02/16
	İbrahim Cem SARI	Tefekkür Hücresinin Gölgesinde, Yüreği Perdeli, Gözleri, Arafta Kalmış Bir Haricinin Endojenel Yolculuğu	18/02/16
	Mustafa GÜVEN	Rönesans'ın Üstatlarından; Da Vinci	03/03/16
	Sermet ŞATIR	Cevap Arıyorum	31/03/16
	Levent SEPİCİ	İlk Taş Ustaları; Göbeklitepe	14/04/16
118 DORUK	Enver YALÇIN	Tekristen Üstadı Muhteremliğe	09/02/16
	Haluk KURT, Serdar OĞUZOĞLU, Hikmet ÇOKAR	Katarizm	23/02/16
	Can ÇAĞDAŞ	Kalfa Derecesi Sembolizması	08/03/16
	Macit SÜKAN	Osmanlı Masonluğunun Kısa Tarihi	22/03/16
	Melih ÜSTÜN	Spinoza Felsefesi	05/04/16
119 ÖRS	Süleyman TAŞDEMİR	Kalfa Sanatı	04/02/16
	Aykut KESKİNTÜRK	MAGNA CARTA'dan Bu Yana Özgürlük Kavramı	03/03/16
	Serdar ÖKTEM	Masonluk ve Müzik-4 Senfonik Rock ve Sembolizma	31/03/16
	Emre PAKSOY ve Kuvay SANLI	Nail'i Bırakamam! "Halet ÇAMBEL, Nail ÇAKIRHAN, Yaşar KEMAL, Zekeriya SERTEL, Ruhi SU'dan Anılar ve Yansımalar	14/04/16
120 GRANİT	Kuthan SAVSAŞÇIN, Enver YALÇIN, Turgut TİFTİK, Orçun HOROZOĞLU, Can DEMİR	Tekrisin Ezoterizmi ve Zaman Üstü Yorumu	22/02/16
	Levent SEPİCİ ve Ali Can MALTA	İlk Taş Ustaları Göbekli Tepe	07/03/16
	Ömer KÖKER	Zaman	18/04/16
121 TESVİYE	Ayhan TİNİN	Ayna	18/02/16
	Fuat ALTINSOY ve Nebi ÖNDER	Düşünce ve İnançları Uğruna Öldürülerek Ölümsüzleştirilenler	03/03/16
123 SABAH YILDIZI	Mert Namlı	Kutsal Kase Efsanesi	08/02/16
	Tuğrul SAVAŞ	Dört Kapı Kırk Ambar	07/03/16
	Ertan AKSOY	23 Nisan ve Atatürk'ü Anlamak	18/04/16
124 GÜNEY	Bulut BATUM, Burçin TÜZEMEN, Mehmet Emin ÖZTÜRK	Çırak Derecesi Hakkında Bilgileri	10/03/16
	Kuthan SAVAŞÇIN, Orçun HOROZOĞLU	Anadolu'da Paganizm	24/03/16
	Yoni ALTARAS	Mozart ve Masonik Müzik	07/04/16

	Engin BARAN, Ogün ALTINTAŞ, Serkan GÖKÇEK, Tayfun ÖZANT	Antik Çağ Felsefesi	21/04/16
125 ATAYOLU	Metin ERTEM	Masonluk Nedir? Ne Değildir?	01/02/16
	Fikret NEMLİ	Beethoven'in 9. Senfonisinden Esintiler	15/02/16
	Atıl CAN	Mahuf Kimdir?	29/02/16
	Emre Yigit KIZILIRMAK	Tefekkür Hücresindeki Semboller Nelerdir?"	29/02/16
	Mesut ILGIM	1933 Atatürk'ün Üniversite Reformu ve Ülkemize Gelen Alman Bilim İnsanları	14/03/16
	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	28/03/16
	Ergun ZOGA	Masonun Masonluğa karşı Görev ve Sorumlulukları	11/04/16
	Necdet AYDOĞAN	Biz Bu Cumhuriyeti Böyle Kazandık	25/04/16
127 ALTAR	Ahmet K. HAN	Çırak Kalfa Üstat Üstadı Muhterem Masonluğumuz Kaç Dereceli	16/02/16
	Melih ÜSTÜN	Spinoza Felsefesi	01/03/16
	Önder ÇEREZCİ, Aras ÖZKAYMAK ve Özgür ARISOY	Çanakkale Savaşları	15/03/16
129 NAR	Alp GENCER	Neden Geleceği Hatırlayamıyoruz? Zaman Kavramı Üzerine Bir Konuşma	22/02/16
	Burak SOYKAL	1909-1924 arası Büyük Üstatlarımız	07/03/16
	Hüseyin CANAZ	1924-1935 arası Büyük Üstatlarımız	04/04/16
	Faruk DOĞAN	Cumhuriyet Dönemi Ekonomi Politikaları ve Uygulamaları	18/04/16
131 YÜCEL	Rıfat GÜNGÖR	Hasan Ali Yücel'in Hayatı	11/02/16
	Deniz Güney AKKOR ve Özgün YANAZ	Kardeşlerin Gözünden Dünya Kadınlar Günü	16/03/16
	Yener ÇELTİKCİ	LGT-Liyakat-Kıdem Üçgeninde Localarda Görev Alma	24/03/16
	Ömer KÖKER	Felsefenin İnanca Bakışı ve Masonluk	07/04/16
	Yaşar Mesut PEKCAN	Ulusal Egemenlik, Köy Enstitüleri ve Hasan Ali YÜCEL Kardeş	21/04/16
132 GÜZELLİK	Cengiz SÜER	Tahkikat	25/02/16
	Kuthan SAVAŞÇIN	Anadolu'da Paganizm	10/03/16
	Mehmet DENLİ	Çırak Eğitimi	24/03/16
	Özkan SABUNCU ve Cem Serdar TUNABOYLU	Hasenat	07/04/16
	Emin BALCI	Şeyhülislam Musa Kazım Efendi	21/04/16
133 KÜRE	Tanju ERKOÇ	Bilgi Toplumu ve Yol Ayrımında Toplumlar	14/03/16
	Mesut ILGIM	1933 Atatürk ün Üniversite Reformu	28/03/16
	Ahmet ÖZERMAN	Göbeklitepe	11/04/16
	Bilgin TURNALI	Haçlı Şövalyeleri Doğu da en çok Kimlerden Etkilendi	25/04/16
135 ÇEKİÇ	Onur GÜNAYDIN	Ego ve Zihinsel Yükseliş	09/02/16
	Besim Bülent BALİ	Çırak Derecesinde Sayı Sembolizması	23/02/16
	Çağatay EGEMEN	DEJAVU- 9 Mart'ın Ardından	08/03/16
	Yılmaz SUNER	Üstat Masonluk Nedir ? Üstat Mason Kimdir	22/03/16
	Moderatör: Ali HAZNEDAR; Konuşmacılar: Bülent EREN, Levent COŞKUN, Abdurrahman YUVALI	Ezoterizm	05/04/16
	Murat GERİLER	Merdiven	19/04/16

	Emrah YURTÇU	Müziğin Sembolizması	19/04/16
136 KOZA	Orcan ALYÜZ	Üstat Mason'un Sorumlulukları	11/02/16
	Can ONART	Şakül	11/02/16
	Özgür ŞARMAN	Her Keder Daima Kurtuluşla Sona Erer	25/02/16
	Ayhan ERÖCAL	Akasya	25/02/16
	Orcan ALYÜZ	Üstat Mason'un Sorumlulukları	25/02/16
	Murat Kaan SÖZER	Eflatun, Dünya ve Mağara..Hiçbir Şey Değişmedi mi Acaba?	24/03/16
139 TAŞOCAĞI	Ahmet KALIN	Özel Celseler Hakkında "Konsekrasyon	03/02/16
	Moderatör: Volkan TERZİOĞLU; Konuşmacılar: Cenk YILGA, Selim UZEL ve Serten BAYDAR	Aklın Düşmanları	13/04/16
141 MİMAR HİRAM	Levon BAĞIŞ	Şarabın Anavatanı Anadolu	13/01/16
	Muhittin TÜREL	Hikayeler ve Deneyimler	27/01/16
	Reşat Nuri AYDIN	Check-Up	10/02/16
	Veli Namık İNANÇ	Geçmişten Günümüze Eğitim	24/02/16
	Berç MENZİLCİ ve Mihran KARAKIZYAN	Mali Yükümlülüklerimiz	09/03/16
	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	23/03/16
	Arman KAMAR	Çanakkale	06/04/16
143 ANIT	Ömer KÖKER	Zaman	18/04/16
144 KÖRFEZ	Nikola AZAR	Masonlukta Çırak Öğretisi	11/02/16
	Bora AYKAÇ, Tayfun AYKAÇ ve Nuri ERSAN	Antik Yunan Felsefesi	10/03/16
	Numan AYDINOĞLU	0 Noktası'nın Öyküsü	24/03/16
	Halit YILDIRIM	Cehalet, Taassup ve Bağnazlıkla Savaşımda Neye Güveniyoruz?	07/04/16
	Fikret ŞEMİN	Sır Saklamak ve Gizlilik	21/04/16
146 ZEYTİNDALI	Hitay GÜNER	Üç Adım	05/02/16
	Ferruh GÖK	Masonluk ve Atatürkçülük	19/02/16
	Fahir GÖK	Beden, Ruh ve Bilinç Ötesi	01/04/16
	Sinan ŞENİL	Zekadan Sembollere Yolculuk	15/04/16
147 IRMAK	Ertuğrul Ömer SARUHAN	Adalet ve Eşitlik	09/02/16
	Haşim BÜYÜKBALCI	Başlangıcından Günümüze Hür Masonluk Tarihi	08/03/16
	Haşim BÜYÜKBALCI	Dünden Bugüne Türk Masonluğu	22/03/16
	Cem HIZLAN	Tolerans	05/04/16
	Yaman Ömer ERZURUMLU	Mizah, Gülme Eylemi ve Değişim Üçgeni	19/04/16
150 SEBAT	Celil LAYİKTEZ	Türkiye'de Masonluk	02/02/16
	Mehmet Eyüp KIZILOK	Varoluşçuluk ve Masonluk	01/03/16
	Ali Muhittin UZUNER	Spekülatif Masonluk Ötesi	29/03/16
	Asaf TANAĞAR	Aydınlanma Kavramı	12/04/16
	Necati Turgay ERNEZ	Muhakkik Tedrisatı	26/04/16
151 SEVGİ YOLU	Umut DENİZ	Bilgi Teorisi Üzerine Söylem	29/02/16
	Levent KARATAŞ ve Alper TOKER	Ayasofya Efsaneleri	14/03/16
	Zühtü USTA ve Josef AMADO	Ezoterik Mabet	11/04/16
	Asaf TANAĞAR	Özgürlük Kavramı	25/04/16
155 RÖNESANS	İlker EREL	Masonik Yetkinlik ve Duygudaşlık	16/02/16
	Tuncel GÜLSOY	Caz ve Masonluk	01/03/16

	Yusuf BESALEL	Sebatayizm	15/03/16
	Cemil ORTAÇ	MAson Yemek MAsası	29/03/16
	Bülent AKKAN	Kalfa Derecesi Sembolizması	12/04/16
156 VEFA	Salih EVCİLERLİ	Tevazu	12/02/16
	Serdar TEZELMAN, Tayfun AYDIN, M. Niyazi ÖNAT	Ölüm Ve Ölümsüzlük Üzerine	26/02/16
	Önder ÖZTÜREL	Özgürlük	11/03/16
	Ozan BİTİK	Bilmemenin Erdemi	25/03/16
	Ahmet ŞENKUT	En Muhterem Fuad Hulusi DEMİRELLİ Kardeş	08/04/16
	İhya KANGAL	Simya ile Masonluğun Ortak, Benzer Duruşları	22/04/16
157 SUR	Ahmet DİNÇÇAĞ, Haluk ÜÇGÜLER, Kaan BÜYÜKÖNEY	Sembolizma	11/02/16
	Cüneyt Korhan ORAL	Hakikate Yolculuk	25/02/16
	Sedat ALTUNAY	Kral Süleyman Mabedinden Ülkü Mabedine	24/03/16
	Eren ERBABACAN	Hermetizm	07/04/16
	Dursun BUĞRA	Nesiller farkı ve Masonluk	21/04/16
160 AYDIN-LANMA	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	02/03/16
	Ömer HÜLAGU	Ezoterizm Ve Masonluk	16/03/16
	Ömer KÖKER	Geçmişten Günümüze Çıkarılacak Dersler: Endülüs Örneği	30/03/16
	Halit KAKINÇ	İdealimiz, Günümüz, Geleceğimiz	13/04/16
	Çınar ŞAHENK	Yaşamın Sınırları ve Ölçüler	27/04/16
161 AKASYA	Ata UZUNHASAN	Oyun Teorisine Giriş	04/02/16
	Özdoğan ANBAR ve Tunç BEDİZ	Ahilik ve Etkileri	18/02/16
	Ahmet DENİZLİ	Cumhuriyet Dönemi Türk Masonları	31/03/16
	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	14/04/16
163 ATAİZİ	Özdoğan ANBAR, Tunç BEDİZ, Atıl ÇELİKDELEN	Ahilik ve Etkileri	03/03/16
	Levent SEPİCİ, Ali Can MALTA	İlk Taş Ustaları: Göbeklitepe	02/04/16
	Tayfun ILICA	Enteresan	14/04/16
167 SÖZ	Celil LAYİKTEZ	Sufizm ve Masonluk	23/02/16
	Ender DANDUL	Sükun ve Sükunet	08/03/16
	İsmet BORATAV	Çanakkale; Boş İskemle Ritüeli	22/03/16
	Davut BERKER	Obediyans ve Rit KavramlarıÜzerine	05/04/16
168 AKEV	Şinasi AFACAN	Sevgi Üzerine...(2)	26/02/16
	İzzet METCAN	Semboller ve Sembolizm	11/03/16
	Şerhan ŞİMŞEK	Çağının Ötesinde Bir Deha; Leonardo Da Vinci	25/03/16
	Hakan ERTEN	Landmarklarımız	08/04/16
	İzzet METCAN	Kalfa Derecesi Felsefesi	22/04/16
173 CUMHURİYET YILDIZI	Emre PAKSOY ve Kuvay SANLI	Nail'i Bırakamam - Halet Çambel, Nail Çakırhan, Zekeriya Sertel, Yaşar Kemal, Ruhi Su'dan Anılar ve Yansımalar.	03/02/16
	Alper BOĞUŞLU	Şamdanların Dili	17/02/16
	Can ÖZGÖN, Tuncay DOĞU, Oğuz SIRMALI, Serkan KOCADERE, Ali TUNCER	Aydınlık ile Karanlığın Savaşı Sihirli Flüt Operası	02/03/16

	Erdal AKINCI ve Cem Serdar TUNABOYLU	Ayna Üzerine Başlığı Olmayan Konuşma	16/03/16
	Remzi SANVER	İnisiyatik Gelenek Üzerine Düşünceler	13/04/16
	Arif MERTER ve Erden TUĞCU	Adım Adım I	27/04/16
	Arif MERTER ve Erden TUĞCU	Adım Adım II	27/04/16
	Arif MERTER ve Erden TUĞCU	Adım Adım III	27/04/16
174 İSTANBUL	Ömer KÖKER	Dünden Bugüne Alınacak Dersler: Endülüs	08/04/16
175 PETEK	Hasan KALAFAT	Osmanlı Döneminde Masonluk	04/02/16
	Mahmut GÜRTUNA	Katharlar	18/02/16
	Ali Nezihi BİLGE	Hakikate Bilimsel Yolla Ulaşmak	03/03/16
	Muzaffer Erdal KILIÇ	Operatif Masonlardan Başlayarak Mühendislik Etiği	31/03/16
177 ZAFER	Teoman SÜER	Masonluk ve Demokrasi	24/03/16
	Faik ÖZÇELİK	Hominoidea'dan Homo Masonikus'a Kısa Bir Yolculuk	07/04/16
	Özdoğan ANBAR, Tunç BEDİZ ve Atıl ÇELİKDELEN	Ahilik ve Etkileri	21/04/16
179 BİLGE	Alpan SEVÜK	Orta Sütunlar	03/02/16
	Orhan PINARBAŞI	Küreselleşme ve Masonlar	17/02/16
	Kaya ÖZKUŞ	Masonluk Bana Ne Dedi	02/03/16
	Can CANTİMUR	Mason Olma Yolunda	16/03/16
	Kemal GÖNENÇ	Vicdan	13/04/16
180 KALKEDON	Gülveli KAYA	Bir Dilim Ekmek	01/02/16
	Ömer KÖKER	Geçmişten Günümüze Çıkarılacak Dersler: Endülüs Örneği	29/02/16
	Harun KUZGUN	Tarih Boyunca İnsanları Etkileyen Boş İnançlar	14/03/16
	Ümit GÜNGÖR	Doğudan Gelen Işık	28/03/16
	Moderatör: Musa ŞİMŞEK, Melih SUN ve Sefer YURTOĞLU	Güneydeki Kalfanın Tesviyesinden	28/03/16
	Cem Serdar TUNABOYLU ve Özkan SABUNCU	Hasenat	11/04/16
	Koray DARGA	O da Bir Masondu; Andre Chenier	25/04/16
181 VATAN	Ahmet Yiğit BULDAM, Serdar ERENOĞLU, Yaman ÇAKIROĞLU, Cem ÇAKIR Moderatör: Ömer LALİK	Alçak Gönüllülük - Kibir - İhtiras Karşılaştırılması	03/02/16
	İbrahim BAYTEKİN, Osman TELCİ, Saruhan AKALIN, İlhan AKİDİL	İtidal-Acelecilik Karşılaştırılması	17/02/16
	Ender BİLGİN, Mehmet ÇINAR, Mehmet Ali AK ve Mustafa ŞAHİN Moderatör: Emrullah TAŞINDI	İhtiyat-Vurdumduymazlık Karşılaştırılması	02/03/16
	Ateş YANYALI, Hasib YILDIRIM, Cihangir KALKAN ve Tolga KOYUNCU Moderatör: Zekai MEMİŞ	Metanet-Kırılganlık Karşılaştırılması	30/03/16

	Moderatör: Ziya İMER, Panelistler: Tan SAY, Serhat ŞAHİN, Ersin ERKAYA ve Rıdvan MEMİŞ	Cesaret -Korkaklık Karşılaştırılması	13/04/16
184 ERMAN	Mithat MELEN	Ne Zaman, Nerede, Nasıl Uyanmalıyız	10/02/16
	Cemil SARI	Merdiven Sembolizması ve Masonik Yorumu	24/02/16
	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	09/03/16
	Tayfun AKSOY, Kadri AKSOY ve Savaş ÖZORAL	Çanakkale Kahramanları	23/03/16
	Barış ERMAN	Özgürleşen Mason	20/04/16
185 SİMGE	Mete SARPER	Katharlar	29/02/16
	İlhan MAVİOĞLU	14 Mart Tıp Bayramı; Atatürk ve Hekimlik	14/03/16
	Tolga GÖNENLİ	Bir Masonun Görevleri	11/04/16
	Selim ÖRS	V.İ.T.R.İ.O.L.	25/04/16
	Selim ÖRS	Süleyman Mabedi	25/04/16
186 LOTUS	Sembolizma" Çalışma Grubu	Felsefenin Dilsiz Öğretmenleri: Sembolizmalar	10/02/16
	Süleyman TAŞDEMİR	Kalfalık Sanatı	20/04/16
188 KOŞUYOLU	Kuvay SANLI, Serdar ÖKTEM, Kemal SEVİMLİ, Murat TURAN	Rasyonalizm Diyalog, Yöntem Kavramlarına Bir Bakış	09/02/16
	Semih HAZER	Çırak Derecesi Sembolizması	08/03/16
	Moderatör: Gıyas AK; Çırak Kardeşler	Masonluk Dışarıdan Nasıl Algılanıyor	22/03/16
	Ali Can MALTA	Göbeklitepe	05/04/16
	Ali Barış ERTEKİN	Şeyh Bedrettin	19/04/16
189 HUZUR	Fahir ÖNER	Altı Köşeli Yıldız	24/02/16
	Enis BASIM	Bir Romanın Düşündürdükleri ve Şiir "TAŞ"	09/03/16
	İsmail ÖZGÜL	Çırak Derecesi	06/04/16
	Yüce ERİM	Hanoi'li Maslow ve İhtiyaçlar Piramidi	20/04/16
190 KRİSTAL	Cem AYHAN	Çanakkale 1915-Masonik Bakış İle	02/02/16
	Murat BAKIŞ	Neden Masonluk? Çünkü Masonluk	01/03/16
	Uğur ORAL	Mason'un Savunması	12/04/16
197 VİTRİOL	Davut BERKER	Obediyans ve Rit Kavramları Üzerine	02/02/16
	Cem Sefa SÜTÇÜ	İletişim: Çatışmadan Anlaşmaya	16/02/16
	Ahmet ERMAN	Dante	01/03/16
	Harun KUZGUN	Sahir ERMAN	29/03/16
	Ahmet ÖZGEN	Erdem Nedir? Nasıl Kazanılır. Erdemli Bir İnsan Nasıl Olunur?	12/04/16
199 KUVVET	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	18/02/16
	Tunçel GÜLSOY	Masonluk ve Müzik -3 Masonluk ve Caz	03/03/16
	Serdar ÖKTEM	Masonluk ve Müzik -4 Senfonik Rock ve Sembolizma	31/03/16
	Tolga BİLGİN	Büyük Üstatlarımızı Tanıyalım -2: Büyük Üstat Faik Süleyman Paşa Kardeş	14/04/16
200 EGERAN	Mustafa Süreyya SEZGİN	Kendini Bil	12/02/16
	Kerem TEKELİOĞLU	Kardeşçe Paylaşımlar	25/03/16
201 İLERİ	Renan RIZVANOĞLU	Analitik Çalışma: Rehberlik	08/02/16
	Rıfat GÜNGÖR	Hasan Ali Yücel	04/04/16
202 ATAÇAĞ	Halit KAKINÇ	Deizm	10/02/16
	Ekrem ÜLKÜ	Kadim Mistik Öğreti Kabala	24/02/16
	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	09/03/16
	Kerem ŞENOĞLU	Masonik Eğitimde Sembolizma	23/03/16
	Cengiz OR	1890 Ertuğrul Gerçeği	20/04/16

204 TOPRAK	Kartal TOLGA	Akıl ve Hikmet Gözü İle Çanakkale Zaferi	22/03/16
	Yalçın KURTOĞLU	Kadim Mısır'daki İnisiyasyondan Bizlere Kalanlar	05/04/16
	Remzi BUHARALI ve Suat ARIKAN	Guiseppe Verdi Aramızda	19/04/16
207 KÖŞETAŞI	Ömer KÖKER	Kanunların Ruhu Monstesquie	05/02/16
	Tayfun ÇALKAVUR	Tohum	04/03/16
	Emre PAKSOY ve Kuvay SANLI	Nail'i Bırakamam; "Anılar ve Yansımalar	15/04/16
208 AKKAN	Dursun BUĞRA	Kuşaklar Boyunca Değişen Eğitim/Algı Modelleri Masonluğu Etkiliyor mu?	10/02/16
	Hürol TAŞDELEN	Şamanizmden Anadolu Ezoterizmine ve Masonluk ile İlişkileri	24/02/16
	Ersin ALOK	Fırat'ın Gizemi	09/03/16
	Başar MÜNİR	Ütopya	23/03/16
	Özgür BİLGİLİ ve Haldun TOLAN	Evren, Doğa ve Geometri	06/04/16
	Mesut ILGIM	1933 Atatürk Üniversite Reformu ve Ülkemize Sığınan Alman Bilim İnsanları	20/04/16
209 ADALET	Ömer KÖKER	Kanunların Ruhu Montesquieu	05/02/16
	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	19/02/16
	Ömer Faruk AĞIL	101. Yılında Anılarla Çanakkale	01/04/16
	Kerem GENCEBAY	Algı İçimizdeki Ressam	15/04/16
211 ALEV	Cevat GÜRALP	Antik Çağ Yunan Felsefesi	17/02/16
	Özcan GÖKÇE	Tarih Boyunca Kuş Sembolizması	02/03/16
	Selçuk ÖZTUNÇ	Kutsal Kitaplar ve Hakikatın Nuru	30/03/16
	Mehmet Alpan YARAR	İş Hayatımız ve Masonluk	13/04/16
	Şadan ERSOY	Masonluğun Kalfa Derecesi Üzerine	13/04/16
212 GÖNÜL DOSTLARI	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	03/02/16
	Özdoğan ANBAR, Tunç BEDİZ, Atıl ÇELİKDELEN	Ahilik ve Etkileri	02/03/16
	Ömer KÖKER	Geçmişten Günümüze Çıkarılacak Dersler: Endülüs Örneği	16/03/16
	Aydemir BOZKAYA	Zorbalık, Cehalet ve Milgram Deneyi	13/04/16
	İsmail KOÇ, Nedim KOHEN ve Ali ERŞENKAL	İnsan Hakları	27/04/16
214 KARDELEN	Erdoğan ERSEVER	Bayraklaşan Ozanımız: Fazıl Hüsnü Dağlarca	18/02/16
	Önder ÖZTÜREL	Özgürlük	03/03/16
	Barkın BERK	Rönesans'ın Düşündürdükleri	31/03/16
	Ömer TANBAY	Köy Enstitüleri	14/04/16
	Mete AKYOL	Laiklik	28/04/16
215 SU	Turgut TİFTİK	Felsefe Tarihi ve Programın Tanıtımı	10/02/16
	Özgür SAYLI, Zafer DÖRTER, Serhat ASLAN, Aşkın AYDIN, Erdal ÖZER	Felsefe Tarihi-1 Yunan Felsefesi	24/02/16
	Haluk ÖZKARAKAŞ	Tapınak Şovalyeleri: Gerçek Amaçları Neydi? Ne Kurdular?	09/03/16
	Barış BEŞER, Baturay ERTÜZÜN, İlker MERTOĞLU, Onur URAN, Selami YILDIRIM	Felsefe Tarihi-2 Helenizm - Roma Felsefesi	20/04/16

218 ATEŞ	Hüseyin DEMİRCİ	Hallac-ı Mansur ve En El Hak	19/02/16
	İbrahim HEPDARCAN	Maya Medeniyetleri	15/04/16
219 HÜR DUVARCILAR	Mehmet Saim İZLİ; Görsel Yönetim: Mehmet Hulki GÖKER	Nar Çiçekleri Hiç Yok Olmayacak	19/02/16
	Ergun ZOGA	Masonun Masonluğa Karşı Görev ve Sorumlulukları	01/04/16
	Aras ŞENVAR	Masonluk ve Çağdaşlık	15/04/16
221 PERA	Emrah FAKİR	Zihin Merkezleri ve Ben'lerimiz	19/02/16
	Aydın TÜRKMEN	Landmark'lar	04/03/16
	Ender DANDUL	Denge	01/04/16
	Tayfun ÖZATALAY	Kalfa Masonun Avadanlıkları	15/04/16
	Z. Ömer TURGAY	Masonluk ve Egoizm veya bir Mason Niye Egoist Olmalı	15/04/16
224 ERGUVAN	Armağan GÜRSEL	Masonik Protokol	19/02/16
	Eren ERBABACAN	İskenderiye Kütüphanesi ve Aydınlanmaya Katkısı	04/03/16
	Celal Fuat URALMAN ve Hakkı AKTAŞ	Türk Halı - Kilim Sanatında Semboller	01/04/16
225 EUCLİDES	Ender DANDUL	Alfons Mucha O Bir Mason'du	12/02/16
	Mehmet Saim İZLİ Görüntü Sunumu: M. Hulki GÖKER	Kıta Avrupasındaki Ritlere ve Obediyanslara Bakış	26/02/16
	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	11/03/16
	Ahmet TİMURKAN	UGLE Çalışma Prensipleri	25/03/16
	Selim ÖRS	Mozart Kardeş'in Sihirli Flüt Singspiel'i Üzerine Masonik Bir Deneme	08/04/16
226 IŞIK SELİ	Emre PAKSOY ve Kuvay SANLI	Nail'i Bırakamam! "Halet ÇAMBEL, Nail ÇAKIRHAN, Yaşar KEMAL, Zekeriya SERTEL, Ruhi SU'dan Anılar ve Yansımalar"	22/04/16
227 NEDRET	Reha EREKLİ	Acıların Büyüttügü Sevgi: Mübadele	09/02/16
	Yusuf ÖZTÜRKKAN	İçerde Çocuk Var	23/02/16
	Salih EVCİLERLİ	Masonluğu Temessül ve Temsil	08/03/16
	Moderatör: Can EGE; Sunanlar: Serdar OZULOĞUL, Engin ALTINOK, Onur AYDOĞDU	Ülkü Mabedi	05/04/16
	Moderatör: Emre KALMUK; Engin ÖZÇÖMLEKÇİ, Burak ÖZYURT ve Tahsin BAYRAKTAR	Ülkü Mabedi	05/04/16
	Cem AYHAN	Masonik Bakış Açısıyla Gelibolu	19/04/16
228 REFORM	Hakan GÜVEN	Yeminden Öte	26/02/16
	Levent UNUTULMAZ	Çırak Derecesi Tablosu	25/03/16
	Moderatör: Levent DANIŞMAN, Nezih ÖZDENAK, Bora SERTLER, Nuri AYKURT, Bülent ÖZDURAL ve İbrahim AKYELLİ	'İbn-İ Arabi'de Ayna Sembolizması''	25/03/16
	Necati NOYAN	Anadolu Türkülerindeki Masonik Motifler	08/04/16
	İsmet KARLIK ve Saygın ERGÜDEN	Yaşamın Şifresi, Genetik Zeka ve Masonik Bilinç	22/04/16
232 EVRENSEL	Ahmet ERMAN	Dante'nin İlahi Komedyası	05/02/16

	Mehmet Saim İZLİ; Görsel Yönetim: Mehmet Hulki GÖKER	Nar Çiçekleri Hiç Yok Olmayacak	19/02/16
	Enver YALÇIN	Tekristen Üstadı Muhteremliğe	04/03/16
	Ertan KARASU ve Osman KROMER	İnsan Hakları	01/04/16
	Halil KOT	Evrensel Yıllığı 4	15/04/16
TRAKYA	Moderatör Cengiz AKBULUT; Tamer ARICAN, Kemal ERGİN, Orçun URAK	Eski Mısır Tarihi Ve Uygarlıkları 2	18/02/16
	Moderatör Cengiz AKBULUT; Tamer ARICAN, Kemal ERGİN, Orçun URAK	Eski Mısır Tarihi Ve Uygarlıkları 3	03/03/16
	Moderatör Alev GÜNER, Coşkun ÖNCEL, Mustafa YAZICI, İbrahim ŞENCAN	Eski Anadolu Uygarlıkları 1	31/03/16
236 NİKOMEDİA	İlhami KULEN	Geometrik Nokta Kapısından, Gönye Kapısına Sorular ve Cevaplar	03/03/16
	Özdoğan ANBAR, Bahri ÖKTEM, Atıl ÇELİKDELEN	Altar	31/03/16
	Uğur SÖZER	Her Yanlışın Çekinmeden Açıklanabilmesi Hakikate Doğru Atılmış Bir Adımdır	14/04/16
237 DELPHİ	Özdoğan ANBAR	Ahilik	11/02/16
	Mustafa ÇETİNKOL	Çırak Derecesi'nin Ezoterik Yorumu	24/03/16
	Sedat ALTUNAY	Süleyman Mabedinden Ülkü Mabedine Yolculuk	07/04/16
	Semih ATALAY	Hermes ve Hermetik Düşünce	21/04/16
	Salih BÜYÜKYURT	Kalfa Derecesi Çalışmaları	21/04/16
238 HAZAR	Aydın ALAV	II.Nazır'ın Görevleri	03/02/16
	Metin KAZAZ	Hazine Emini'nin Görevleri	17/02/16
	Emre AKÇİN	Hasenat Emini'nin Görevleri	17/02/16
	Necdet Kerem ÜLER	I. ve II. Tören Üstadı'nın Görevleri	02/03/16
	Yaşar YÜCEL	Mutluluğun Anahtarı	16/03/16
	Ender AYAS	İnisiyatik Mutluluk	13/04/16
	Aldo SALEM	Hatip'in Görevleri	27/04/16
	Ali ORHAN	Kardeşlerle Sohbet	27/04/16
ANKA	Uğur SÖZER, Erkan AKSU	Evrensel Zeka	13/02/16
	Ersin ALOK	Dağa Yaslanan Yeşil	27/02/16
	Tunca KONARI	Resimleri ile Tarihe Dokunmak; Çanakkale 1915	26/03/16
ÇANAKKALE	Ali SAYGI ve Cüneyt SÜER	Neden Mason Olmak İsterler	13/02/16
	Ümit ANIL, İlker AYDIN, Ekrem UTKU	Varoluş	12/03/16
	Ümit ANIL, İlker AYDIN, Ekrem UTKU	Şeytan	12/03/16
	Ümit ANIL, İlker AYDIN, Ekrem UTKU	Ölüm	12/03/16
	İbrahim HEPDARCAN	Yazılı Olmayan Kurallar	09/04/16

ANKARA

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
005 UYANIŞ	Gökhan MORAY	İttihat ve Terakki	2/5/2016
	İ. Hakkı AYHAN	Tartışmadan Araştırmaya, Araştırmadan Tartışmaya	2/9/2016
	M. Yaşar KUNDUH	Çırak Kardeşlerimizin Eğitimi	2/19/2016
	İlhan ERKAN	Kalfa Derecesi Üzerine Düşünceler	3/4/2016
	Ergun ÇETİNKAYA	Eğitim Locası ve Çalışmalarımız	3/18/2016
	Kamil HATİPOĞLU	Yanlış Bilinen Masonluk	4/15/2016
010 DOĞUŞ	M. Poğda KÖKÇÜ	Uzay Çağında Düşünce	1/26/2016
	Derya KAYA	Trivium	2/23/2016
	Mehmet ÖZDEMİR	Edebiyat ve Masonluk	3/22/2016
	Yaşar AYSEV	Toplumsal Olaylar ve Masonik Sorumluluk	4/12/2016
012 YÜKSELİŞ	Erdem YORMUK	Masonluk ve Feminizm	1/7/2016
	Haluk Koç	Ülkü Mabedini Ellerimizle Yıktık	3/17/2016
014 İNANIŞ	Alper ÖMEROĞLU	Masonlukta İletişim Sorunları	1/11/2016
	Cengiz GÜLEÇ	İnisiasyon ve Hakikat	1/25/2016
	Turgan VARGI	Bir Aydınlanma Savaşçısı: Giordano Bruno	2/8/2016
	Yılmaz KOCABAŞ	Tekliften Skrütene	2/22/2016
015 BİLGİ	Remzi SANVER	Matematik ve Masonluk	1/6/2016
	Türev BERKİ	Bilmediğimiz Müzik Üzerine Çeşitlemeler	1/20/2016
	İlker KURTLUTEPE	Tarihte Anadolu'da Semboller	2/3/2016
	Füruzan ÖZKAN	Eski Ahit-Yeni Ahit	3/16/2016
	Cengiz GÜLEÇ	İnisiasyona Dair	4/6/2016
021 BARIŞ	Murat SAYINER	Reşit Galip	1/4/2016
	Murat ÖZBAYOĞLU	Mu Medeniyeti	1/18/2016
	Sinan TOPGÜL	Tanrıçalar ve Tanrılar	3/7/2016
022 DİKMEN	Bruno ASSA, Orhan ÖGE, Mustafa ŞEVKETOĞLU, Erhan RAİF	Ülkü Mabedi İnşasındaki Son Durum	2/4/2016
027 YILDIZ	Ümit IŞIN	Antik Çağda Felsefe ve Mesleğimize Yansıması	1/14/2016
	Muzaffer TUNCA	Zen Felsefesi ve Haiku	2/25/2016
	Enver ÖZCAN, Mehmet A. SALTAN	Hukuk ve Ortadoğunun Geri Kalmışlığı	3/24/2016
	Mete GÜRLER, Turgan VARGI, Bahri ÖKTEM, Atilla AKKAŞ	Çırak Derecesi Tablosunun Tebeşirle Yere Çizilmesi	4/14/2016
036 ÇANKAYA	Halim İTKÜ, Barış TEOMAN, Alp EKER, Tezer SÖNMEZ	Mabet ve İçindeki Semboller	1/8/2016
	Tevfik GÖRAL	İlk Gün Dinlediğim Son Tavsiye	3/11/2016
038 ARAYIŞ	Şanal GÖRGÜN	Adalet ve Masonluk	1/5/2016
	Hikmet ÇETİNKAYA	Vefa Unutmama, Gelinciğin Felsefesi	1/19/2016
039 ÜÇGÜL	Yener ÇELTİKÇİ	LGT - Liyakat - Kıdem Üçgeninde Locada Görev Almak	1/27/2016
	Esat ORHON	Masonik Etik	2/10/2016
	Emre TOROS, A. Kadir BAYAZIT, Alpaslan TAŞKIN	Siyaset Amaral, Ahlak Apolitik midir? Makyavelli Makyavelist miydi?	2/24/2016
	Korkut ÖZKORKUT, Kutay ÇELEBİOĞLU, Berkan TOROS	Masonluğun Yükseldiği Aydınlanma, Bilim ve Sanayileşme Çağında Sömürgecilik Neden ve Nasıl Yayıldı?	3/23/2016

	Tarkan ARİÇ, Arda ÖZEN, Yılmaz TOKHAY	Osmanlı'nın 19 Yy.daki Batılılaşma Sürecinde Yer Alan Mason Kardeşler	4/13/2016
045 AHİLER	Ersan ENER	Ümmetten Ulusa	1/14/2016
	Atilla ERSİN	Farkındalığın Yükselişi	2/11/2016
	Ali Ulvi DÖNMEZ	Masonik Hukukumuz ve Etik Değerlerimiz	3/10/2016
	A. ENDER, S. GÜMÜŞGİL, S. ÖZKÖK, D. GELEGEN	Hermes Sırları	4/14/2016
046 ÇAĞ	Atilla AKKAŞ	Ho Oponopono	1/18/2016
	Tankut ÜNAL	Mitolojiden Felsefeye Bir Yolculuk	2/15/2016
	Arsan TOPRAK	İnsan, İnsanlık ve Sevgi	3/7/2016
	Mete GÜRLER	Mahzun Şovalye	4/4/2016
050 GÖNÜL MİMARLARI	Utku NAZMAN, A. Cevdet ÖZGEN	Ceviz Kabuğunu Kırıp, Özüne İnanmayan Cevizi Kabuktan İbaret Sanır	1/19/2016
	Erkan CANER, Yavuz AKALIN	Üç Hırsı Yenmek	2/2/2016
	Müfit METİN	İnsan Sevgisi ve Masonluk	3/29/2016
051 EŞİTLİK	Cengiz GÜLEÇ	Zaman ve Tanrı	2/9/2016
	Hasan YILMAZ	Gönyeden Pergele Geçiş	2/23/2016
	Remzi SANVER	Matematik ve Masonluk	4/12/2016
056 ANKARA	Selim Sırrı KALAÇ	Masonik Ülkü Ütopyacı mıdır?	1/15/2016
	O. Levet SERAL	Geçmişten Bir Masal	2/5/2016
	Metin ATATÜZÜN	İlk Çağ Aydınlanmasının Batı Aydınlanmasına Etkileri	4/15/2016
059 YUNUS EMRE	Belgin ERKAN	Mason	2/22/2016
063 İLKE	Belgin ERKAN	Masonik Disiplin	1/8/2016
	Onur AVCI	Rehber	2/12/2016
	Tansı ATASEV	Tahkikat Üstadı	2/26/2016
	Nadir ELİBOL	Hiram Efsanesine Farklı Bir Bakış	2/26/2016
	Hıfzı GÜNAY	Kemal Fabrikaları	3/11/2016
	Dinçer AKAY	EGO	3/25/2016
064 ATANUR	Levent SEPİCİ, Ali C. MALTA	İlk Taş Ustaları: Göbeklitepe	4/2/2016
066 ÇUKUROVA	Adnan AKÇAY	İnançlar ve Ezoterizm	4/12/2016
	Josef AMADO	Denizde Yaşam ve Hint Okyanusu	1/26/2016
	S. Cüneyt İNANÇ, O. İnanç GÜNEY, Hakan KISACIK	Çanakkale Savaşları	3/22/2016
069 ERDEM	Ateş AKYÜZ	Günlük Hayatımızda Bir Masona Yakışacak Şekilde Hareket Ediyor muyuz?	1/5/2016
	Mehmet ÖZDEMİR	Üç Ünlü Romancımızın Kaleminden Mevlana: Sevgi ve Hoşgörü	2/2/2016
	Coşkun ÖZOĞUL	Bilgi, Bilim Eleştirel Akılcılık ve Mason	2/16/2016
	Çetin GÜLOVALI	Mesleğimiz Üzerine	3/29/2016
	Abdurrahman ÇELİKER	Özgür Düşünce Üzerine	4/5/2016
070 DENGE	Mehmet AYGÜL	Zaman Olgusu ve 24 Bölümlü Cetvel	1/12/2016
	İlker DEMİR, Alp AY	Dillerin Kökeni Üzerine Denemeler	2/9/2016
	Okan YÜCE, Kubilay VARLI	Efsaneler ve Mitler	2/23/2016
	Bülent HATAY	Hz. Süleyman'ın Sonsuzluk Hazinesi ve Belkıs'ın Tahtı	4/12/2016
073 DOĞAN GÜNEŞ	Murat TİRYAKİOĞLU	Operatif Hür Masonluktan Spekülatif Hür Masonluğa Geçiş	1/11/2016
	Yücel POLATKAYA, Eyüp DUMAN, Koray ULAMIŞ	Dünyadaki İnsanları Birleştiren Nedir?	1/25/2016
	Yavuz OKAN, Okan ÖZCAN	Dünyadaki İnsanları Birleştiren Nedir?	4/11/2016

076 TOLERANS	Altay BİRAND	Ruhun Ölmezliği, Maşrık-ı Ebedi ve Modern Fizik	1/13/2016
	Alper ÖMEROĞLU	Masonlukta İletişim Sorunları	1/27/2016
	Tankut ÜNAL	Kutsal Kitap ve Çırak Derecesi Ritüelindeki Alegoriler	3/9/2016
	C. Ertunga PELİSTER	Dönemeçli Merdiven ve Orta Hücre	3/23/2016
	Ali DEMİRDAĞ	Tolerans Muhterem Locası Bijusu	4/13/2016
079 KUTUP YILDIZI	Teoman BİLGİÇ	Halk Bilimi ve Efsaneler	1/7/2016
	Kubilay BÜYÜKLÜ	İnisiasyon ve Ezoterizm	2/18/2016
	Serdar ŞENTÜRK	Orfeus ve Elevsis Gizemleri	3/3/2016
	Zekai UZUN	Hermetizm	4/7/2016
083 ÜÇNUR	Mehmet TOMAK	Şefkat	1/11/2016
	Halim İTKÜ	Masonluk ve Tasavvuf Işığında Tefekkür	2/8/2016
	M. Emin VAROL	Masonik Disiplin ve Masonik Adalet	2/22/2016
088 BAŞKENT	Hasan AKDUMAN	Tüzük ve Ritüellerden Seçmeler	1/4/2016
	Kemal GÖL	Mabedi Ayakta Tutan Sütunlar	1/18/2016
	Oktay SOLAK	Hür Masonluk ve Sorumluluklarımız	2/1/2016
	Necati EKMEKÇİOĞLU	Masonluğun Kökenleri	2/15/2016
	Murat YURDAKÖK	Masonik Astronomi	3/7/2016
091 GÖKKUŞAĞI	Ufuk GÜNGÖR	Landmarklar ve Yazılı Olmayan Kurallar	1/15/2016
	Kürşat PARLATAN	Spekülatif Masonluğun Gelişiminde Royal Society Etkileri	1/29/2016
	Murat ŞENGÜL	Masonik Ritlerin Tarihi	2/5/2016
	Ertuğrul CÜCELOĞLU	Tarih ve Biz	2/19/2016
	İbrahim Zor	Gül Haçlılar	3/4/2016
	Kutlay SARAÇOĞLU	Gölgenin Düşündürdükleri	3/18/2016
101 HOŞGÖRÜ	Ural ADA	Türklerin Ezoterik Kökeni	1/6/2016
	Firuzan ÖZKAN	Kalfa Derecesi Çalışma Tablosu	1/20/2016
	Ö. Faruk ÇOLAK	Küreselleşme Sivilleşme ve Ulus Devlet	3/2/2016
103 ANTALYA	Erdal TÜRKER	Yazılı Olmayan Kurallar	1/21/2016
	Kürşat PARLATAN	Kendimizle Aramızdaki Fark	2/4/2016
	Alper ÇINAR	Masonluk ve Ekonomi	3/3/2016
	Ümit IŞIN	Masonluk ve Felsefe	3/17/2016
104 EKİN	Mehmet İZGİ	Düz Ülke	1/5/2016
	Oktay SOLAK	Masonluk Bizden Ne Bekler	1/19/2016
	Ergun GÖKTEN	Bir Masona Yakışır Şekilde Davranmak	2/2/2016
	Kayhan EROL	Masonluk Tarihimizde 1965 Dönemi	3/1/2016
109 YÖRÜNGE	Aras SALMAN	Hasenat	1/12/2016
	Burhan PINARBAŞI	Samimiyet	2/9/2016
	Serhan BAYTUR	Şövalyelik Erdemleri	3/8/2016
	Enver ÖZCAN	Cizvitler ve Masonluk	3/22/2016
110 PERGEL	Thomass ZİMMERMANN	Kopuksuz Bir Kardeşlik Zinciri Dünya ve Türk Masonluğuna Tarihsel ve Yorumsal Bir Bakış	1/19/2016
	Orhan DALBAZ	Neden Savaşırız	2/2/2016
	Demir BAYKA	Benim Tanrım	4/5/2016
114 UYUM	Erman AKSOY	Kentli Hakları, Demokrasi	1/14/2016
	Bilgihan YAŞACAN	Kuvvetli Devlet Kuvvetli Şirket	1/28/2016
	Bülent AĞARI	İlk İslam Batini Topluluk; Karmatiler ve Hallac-ı Mansur	2/11/2016
	Sadık ONAN	Farkındalık	2/25/2016
	Ömer ÜNVER,Burak GÜRÜN,Melih NURHAN	Vasiyetimiz	3/10/2016
	C. Oruç YAPAKÇI	Francis Bacon	3/24/2016

	Burak GÜRÜN	Benimseme, İtaat, Ötekileştirme	4/14/2016
117 GÜNEY YILDIZI	Hidayet GÖK	Masonlukta Kardeşliğin Anlamı	1/14/2016
	Samir ATAT	Sorumluluk	1/28/2016
	Özgür YAŞAR	Kalfa Derecesi Sembolizması	2/11/2016
	S. Cansun DEMİR	Kaostan Düzene	2/25/2016
	Soyer ŞİMŞEK	Görev Bilinci	4/14/2016
122 AND	Hüseyin BORMAN	Güzellik	1/6/2016
	Tankut ÜNAL	Mitolojiden Felsefeye Bir Yolculuk	4/6/2016
126 ESKİŞEHİR	C. Tiğin SERTCAN	Loca ve Mabet	1/11/2016
	Tansu KÜÇÜK, Hakan KOZİNOĞLU	Genesis, Genetik ve Masonluk	2/8/2016
	Kürşat KAHRATLI	Masonik Etiket	1/25/2016
	Fürüzan ÖZKAN	Tefekkür Hücresi	2/22/2016
	Uğur ORAL	Masonun Savunması	3/14/2016
128 ÇINAR	Mustafa SAYIN	Üstadı Muhterem	1/7/2016
	Ali Ulvi DÖNMEZ	Masonik Hukuk ve Etik Değerlerimiz	1/21/2016
	Ali Ulvi DÖNMEZ	Masonik Hukuk ve Etik Değerlerimiz	2/18/2016
	Mehmet Ali ÖZER	Aklın Özgürlüğü	4/7/2016
130 EVRİM	Tufan SUBAŞI	Hiçbir Şey Ölmez, Her Şey Yaşar, Rüya Gibi	2/15/2016
	Ayhan ÖZVATAN	Özgür Düşünce ile Genel Kültür	3/7/2016
	Orhan ÜNSAL	Bilim ile Dinin Nişanı	4/4/2016
137 PUSULA	A. Emin ASLAN	Birinci Derece Ritüelinin Felsefesi	2/3/2016
	Bülent Batmaca	Sırt Çantamızda Ne Var	3/16/2016
	Ünsal AKTAŞ	Korkusuz Yaşam Hürriyeti	4/6/2016
140 ODAK	Halit YILDIRIM	İlericilik, Gericilik, Muhafazakarlık, Tutuculuk Üzerine Bir Değerlendirme	3/17/2016
152 DEFNE	Sabit AĞAOĞLU	Her Kardeş Hakkını Aldı mı?	1/6/2016
	Alper ÖMEROĞLU	Bilginin Paylaşımında Anlatımın Sihri	1/20/2016
	Murat Burak GÖĞÜŞ	Doğum	2/3/2016
	Sarp ÜSTEL	Ayna	2/17/2016
	Can Ahmet İLHAN	Yaşam	3/2/2016
	Bahadır BAŞOL	Avusturya ve Masonluk	3/16/2016
	Erkan ERKMEN	Ölüm	4/6/2016
153 BİLİM	Ural ADA	Türklerin Ezoterik Kültür Kökeni	1/27/2016
	Y. Mehmet KONTAŞ	Birleşmiş Milletler Sistemi ve Dünya Sağlık Örgütü	2/24/2016
	Özhan KIZILTAN	Enel Aşk	3/23/2016
154 ÖZGÜRLÜK	Fahrettin KAYHAN	Gurdjieff - Ouspensky Öğretisinde Makine İnsan Düşüncesi	1/26/2026
	Refik KUTLUER	Düşünme (İfade Değil) Özgürlüğü	2/9/2016
	Özer FIRAT	Özgür Düşüncenin Serüveni - 3 Girişim Özgürlüğü	2/23/2016
	Emin AKATA	Eleştiri ve Düşünce Özgürlüğü	3/22/2016
	Nezih DOĞU	Özgür Düşüncenin Serüveni - 4 Özgür Düşünce İle Felsefenin Kesişmesi	4/12/2016
158 MOZAİK	Arda BİLGÜTAY	Fikir ve Vicdan Hürriyeti	2/12/2016
	Mehmet AYRANCIOĞLU	Bir Beyin ve Masonun Amaç, Hedef ve Sorumluluğu Nedir	2/26/2016
	Halit YILDIRIM	Cehalet ,Taassup ve Bağnazlıkla Savaşımda Neye Güveniyoruz? Bilgimize ve Cesaretimize	3/11/2016
	Genco ÇETİNKANAT	Felsefe ve Masonluk	4/8/2016
159 GÜNEŞ	K. MEHMETZADE, A. ÇILDIR, S. BÜYÜKERDOĞMUŞ	Tapınak Şövalyeleri ve Etkilendikleri Kurumlar	1/14/2016

	C. Tiğin SERTCAN	Sosyal Medya Çağında Masonluk	1/28/2016
	Barış ERMAN, Kuvay SANLI	Masonlukta Diyalektik	2/11/2016
	Hüseyin SEREN	Hekim Masonluktan Mason Hekimliğe	3/10/2016
162 ÇAĞRI	Uygar KARADENİZ, Cahit CESUR	Masonlukta Meditasyon	1/12/2016
	Necati NOYAN, Cahit CESUR, Mustafa ÖZMEN	Anadolu Türkülerindeki Masonik Motifler	2/23/2016
	Soysal KARACAN, Ahmet Hamdi ÖZCAN, Deniz ALTIN	Fransız İhtilali	3/8/2016
	Tevfik ORBEY	Küçük Prens	3/22/2016
165 HİTİT GÜNEŞİ	Ilgın AÇIKGÖZ	Öğle Vakti Gece Yarısı	2/8/2016
166 BİRLİK	Emre GÖKTEKİN	Evrim ve Masonluk	1/5/2016
	Burak HASAR	Bilim ve Sanat Olmasaydı Ne Olurdu?	1/19/2016
	Mehmet DİRİCİ	Felsefe Olmasaydı Ne Olurdu?	2/16/2016
	Süleyman SON	Bilime İnanıyor muyuz?	3/1/2016
	Mete AKYOL	Atatürk'ün II. Kurtuluş Savaşı	4/5/2016
169 TANYILDIZI	Aydemir BOZKAYA	Anlamsız Nefret - Sinat Hinam	3/28/2016
	Emrah ÖZDEMİR	Gül Yarası	4/11/2016
170 ŞAFAK	F. Güçlü PINARLI	Masonluğun Yazılı Olmayan Kuralları	1/14/2016
	E. Bahri UĞURLU	Anderson Yasaları ve Landmarklar	2/25/2016
	Togay CÖMERT	Masonluğun Kadim Köklerine Kısa Bir Bakış	3/24/2016
	Hürol TAŞDELEN	Tekrisin Anlamı ve Amacı Üzerine	4/14/2016
183 SİMURG	Mehmet BEKAR	Nullius İn Verba	2/11/2016
	Halit YILDIRIM	Cehalet ve Taassup	3/24/2016
191 SEDİR AĞACI	Mustafa TOZLUYURT	Yedi, İnsan ve Evrim	1/8/2016
	Belgin ERKAN	Masonik Adap	1/22/2016
	Erol BAYTOK	Akıl Üzerine Derlemeler	2/26/2016
	Riyad UYSAL	Akıl ve Hikmet (II)	3/11/2016
	Eray ESEROL	Cvpiditate Mortam Sita	3/25/2016
	Latif KURT	Renklerin Dansı	4/8/2016
193 BİRİKİM	Remzi SANVER	Masonik Kavramlar	1/4/2016
	Arda ÖNGÖREN, Şenol ÇAKMAKÇI	Vitriol	1/18/2016
	Orhan ÖZYİĞİT, A. Nihat YAVŞAN	Atatürk'ten Anekdotlar	4/4/2016
194 AYDINLIK	Cengiz GÜLEÇ	Bilgi, İnanç ve Hakikat Yolculuğu	3/9/2016
	Kaya SALTIK	Locanın Asıl Görevlileri	3/23/2016
195 KAYNAK	Murat DEMİREL	Masonik Tarih I: Collegia, Kilise Birlikleri, Guildler	1/27/2016
	Ediz ÇELİK	Masonik Tarih II: Tampliyeler ve İnşaat Ustaları	2/10/2016
	Alptekin SAVAŞÇI	Masonik Tarih III: Loncalar	2/24/2016
	Refik AKÇA	Masonik Tarih VI: Hürmasonluk, Spekülatif Masonluk	3/9/2016
	Özcan ERTÜRK	Kuzeydoğu'da Oturuyorum	3/23/2016
	İnal UŞŞAKLI	Meclisin Oluşumu	4/13/2016
196 SAĞDUYU	Belgin ERKAN	Masonik Adap	1/25/2016
	Mehmet KIZIKLI	Zenginlik Hırsı	3/14/2016
	Umut SON	Üç Taşınmaz Mücevher	3/14/2016
	Ali Ulvi DÖNMEZ	Masonik Hukukumuz ve Etik Değerlerimiz	3/23/2016
203 ÖNDER	Belgin ERKAN	Mason	1/14/2016
	Güngör ÖCAL	Türk Masonluğunda Atatürk	1/28/2016
	Ethem GEÇİM	Taassup ve Kutsal Kitaplar	2/11/2016

	Namık DOĞANCIOĞLU	Locamızdaki Semboller	2/25/2016
	Melih GÜN	Anadolu' da Masonluk	3/10/2016
	Bahri ÖKTEM	Altar	3/24/2016
206 YÖNTEM	Rıfat HAKGÜDEN	Sükut	1/15/2016
	Cengiz KARAÇALIK	Nevruz, Takvim ve Yaşam Dögüsü	3/18/2016
	Bülent ÇAKIM	Masonluk Ne Değildir	4/15/2016
210 DÜŞÜN	Ümit BAYAR	Masonik Huzur - Toplumsal Huzur	1/13/2016
	Tuğrul TANKUT	Aydınlanma	1/27/2016
	Necdet ERSOY	Kendini Bilmek, Neleri Bilmektir	2/10/2016
	Necdet KESMEZ	Halk Evlerinin Türk Aydınlanmasına Katkısı	3/9/2016
	Tuğrul TANKUT	Aydınlanma	4/13/2016
216 ADANA	Halil MUTLUKOCA	Anderson Anayasası	1/18/2016
	Akgün ATASAGUN	Landmarklar	1/18/2016
	Görkem ALTIOK	Masonluğun İçinden Bir Ses	2/29/2016
	Tanju KORKMAZ	Masonlar Neyi Ararlar	3/7/2016
217 SÜMER	Bülent ERDOĞAN	Demokrasi ve Adalet Kavramı	4/7/2016
222 DORLİON	Fikret UÇAR	Algı, Gerçek ve Gelecek	1/4/2016
	Thomas ZİMMERMAN	Çeşitlilik ve Birlik	1/18/2016
	Can PAK	Rehberlik	2/1/2016
	Ömer KÖKER	Geçmişten Geleceğe Alınacak Dersler	3/7/2016
	Abdurrahman TUNÇ	İnsan Hakları ve Masonluk	3/21/2016
223 MERSİN	Cengiz SÖNMEZ	İnanç Sistemleri ve Masonluk	2/3/2016
	M. Orhan ÖZBABA	Vicdan	2/17/2016
	Cüneyt İNANÇ	Nusayrilik	3/2/2016
	Cengiz SÖNMEZ	Aydınlanma ve Platon'un Mağara Benzetmesi	3/16/2016
229 EKİNOKS	Münci ÖZMEN	Adalet Kavramı ve Masonluk	1/6/2016
	Emre UNGAN	Masonluğun Felsefesi	1/20/2016
	Emre AKÇAOĞLU	Savaşlar ve Korkaklar	2/3/2016
	Çetin AYDAR	Sevgi Sadakat ve Samimiyetle Birbirimize Bağlanmak	2/17/2016
	Murat B. GÖĞÜŞ	Doğum	2/3/2016
	Alptekin ESİN	Masonlukta Yazılı Olmayan Kurallarımız	3/2/2016
	Hakan AKBULUT	Sırlarımız	4/6/2016
233 WISDOM	Tufan SUBAŞI	Rüya Gibi	1/29/2016
	Ahmet AYDOĞDU	Başarı ve Başarısızlık	2/19/2016
	Cenap FİŞEK	Değer Odaklı Yaşam	3/18/2016
	Fürüzan ÖZKAN	Kalfa Derecesi Çalışma Tablosu	4/15/2016
234 ERCİYES	Yılmaz SUNER	Masonik Denilince	3/12/2016
241 İRADE	A. ASLANTAŞ	Bir Mason Olarak Yeni Yılda Beklentilerimiz ve Sorumluluklarımız	1/8/2016
	Hakan ERCAN	Genel Hatlarıyla Ezoterizm	2/12/2016
	Burak YEDİERLER	Ezoterizm ve Masonluk	3/25/2016
242 VAROLUŞ	Mete GÜRLER	Mahzun Şovalye	1/8/2016
	Halit YILDIRIM	Her Bakan Görebilir mi? Düşünebilen İnsanın Görmek İçin Bakmaya İhtiyacı Var mıdır?	2/12/2016
	Ersan ÖZTUNA	İlluminati'den Günümüz Global Elit ve Derin Dünya	2/26/2016
	Ufuk YÜNEL	Invisible College ve Royal Society	4/8/2016
TARSUS	M. Necati NOYAN	Anadolu Türkülerinde Masonik Motifler	2/24/2016
	Muhittin BİRİCİK	Çağdaş İnsan Olma Yolunda	3/9/2016
	Can GÖÇÜK	Ezidiler	3/23/2016
	Tuncer TAŞKIN	Kamil İnsan Yolculuğumuzun Neresindeyiz	4/13/2016

İZMİR

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
004 İZMİR	Avram VENTURA	İnanıyor muyuz? Biliyor muyuz?	04/02/2016
	Nejat TARAKÇI	Çevresel Krizler	03/03/2016
	Ali Rıza MADIOĞLU	Kayıp Uygarlıklar ve Ezoterik Etkileri	17/03/2016
	Hayrullah KARAAHMETOĞLU	Orkestranın Sessiz Tınıları (Yazılı Olmayan Kurallarımız)	14/04/2016
013 NUR	Önder KAYIN	Nur Muhterem Locası'nın 65. Kuruluş Yıldönümü	09/02/2016
	Atila ÖZYEĞEN	Rönesans, Yeniden Doğuş	19/04/2016
016 PROMETHEE	Emre BANAZ	İbn Arabi	03/02/2016
	Murat GOMEL	İnsanın Eli	30/03/2016
024 GÖNÜL	Güngör KAVADARLI	Işığa Yürüyüşün Seyir Defteri	11/02/2016
	Avram VENTURA	Mason Sorgulayan İnsandır	10/03/2016
	Eyüp Sabri UÇAN	Bilim Adamı ve Aydın Olma Çabası	24/03/2016
025 İRFAN	Cihat GÜNDÜZ	Adalet	01/02/2016
	Göktuğ TUNCAY	Yazılı Olmayan Kurallar	15/02/2016
	Tuncay FİLİZ	Ben de Hâlimce Bedreddinem	29/02/2016
	Haluk ERKUR	Sokrates'in Öğrencisi Platon	14/03/2016
	İzzet AKSU	İnsanlık Mabedi Nedir? Mason Olarak Buna Nasıl Ulaşırız?	28/03/2016
	Yiğit TEMİZOCAK	Eski Türklerde İnanç Sistemi ve Şamanizm	11/04/2016
026 ÜMİT	Mehmet ÇELEBİSOY	Tefekkür Hücresinden Ülkü Mabedine Giden Yol Tekristen Başlar	08/03/2016
	Hüsnü ERKAN	Felsefe Nedir? Niçin Felsefe Yapmalıyız?	05/04/2016
042 EPHESUS	Avram VENTURA	Masondan Önce İnsan	18/04/2016
047 EYLEM	Asaf TANAĞAR	Özgürlük Kavramı	08/02/2016
	Berkin AYDOĞMUŞ	Loca Toplantısı Açılışının Ezoterik Yorumu	04/04/2016
061 MANİSA	Nadir KIZILGÜNEŞLER	Bir Mason Olarak Tanınmak	03/02/2016
	A.Erhan BAYOL	Mabet	17/02/2016
	Güngör KAVADARLI	Yolculukta Başka Denizlere Açılmak	02/03/2016
	Ender ACAR	Masonlukta Rehberliğin Önemi ve Değeri	16/03/2016
	Mete ŞAR	Manisa Muhterem Locası Kurulurken	30/03/2016
	Loca Kardeşlerinin Katkılarıyla	Manisa Muhterem Locası'nın Kuruluş Yıldönümü	30/03/2016
065 EGE	Yalçın TARKAN	İyilik ve Karşılık Beklemeden Yapılan Yardım; Ülkü Mabedinin Taşlarını Birleştiren Harçtır	11/02/2016
	Ömer KÖKER	Geçmişten Günümüze Çıkartılacak Dersler: Endülüs Örneği	25/02/2016
	Bünyamin HAZAN	Masonluğu Ne Derece Merak Ediyoruz?	24/03/2016
	Suphi VARIM	Ezoterik Düşünce ve Günümüz Dünyası	21/04/2016

071 IŞIN	Yüksel KAZMİRCİ	Loca	08/02/2016
	Önder KAYIN	Kuruluş Yıldönümü	22/02/2016
072 BAŞARI	Önder LİMONCUOĞLU	Locamızın 31. Kuruluş Yılı Onuruna Kuruluş Anılarım	29/02/2016
	Ergun AYBARS	Masonluk, İdealler ve Türkiye Masonluğu	11/04/2016
078 ÜÇSÜTUN	Osman ÇALLI	Masonluğun Kökleri Üzerine Esintiler, Düşünceler	17/03/2016
	Onur ÖZSAN	Kuruluşundan Bugüne Üçsütun	14/04/2016
082 KARŞIYAKA	Korkut KESKİNER	Masonun Yerel ve Güncel Sınırları	15/02/2016
	Sümer DENİZ	Masonik Yaşamda Hoşgörü ve Sevgi	29/02/2016
	Ergin ALGIM	Kapı	11/04/2016
097 BODRUM	Ender TABUR	Yaşamda Ritüel ve Rutin	11/02/2016
	Nazmi AYDİNÇ	Tenkit Sanatı	10/03/2016
099 KORDON	Zeki YÜNCÜ	Akıl mı? Bilim mi?	04/02/2016
	Yavuz Selim AĞAOĞLU	Masonluk Tarihimizde Uyandırma Süreci	18/02/2016
	Hüseyin Dilek AKARLI	Masonluk, Bilim, Sir Isaac Newton ve Işık (Nur) [1]	03/03/2016
	İrfan DAYIOĞLU	Taş ve İnsan	17/03/2016
	Muhammed Fahri SEVER	Güzellik	31/03/2016
102 DOĞA	Ömer Münir IŞIKLI	Akıl ve Hikmet, Gerçek Özgürlük	16/02/2016
	Kardeşlerin Ortak Çalışması	Mesleğimizi Neden Localarda Öğreniyoruz	29/03/2016
	Suphi VARIM	Operatif Masonlukta İmgeleme	12/04/2016
105 TAN	Nafiz DELEN ve Ayhan KULLEP	Gıdada Doğru Bilinen Yanlışlar	23/02/2016
	Cihangir TURANTAŞ	Hitabet Sanatı ve Mesleğimiz	19/04/2016
113 OCAK	Fırat SARSAR	Harici Alemde Daima Bir Masona Yakışacak Şekilde Davranmak	10/03/2016
	Aykut TOYGAR	İnsanlığın Sosyal Evrimi ve Masonluk	07/04/2016
	Levent KAMALI	Kendini Bilmek Üzerine	21/04/2016
115 ŞAKUL	Ziya Tuğrul GÜNEŞ	Ana Tanrıçanın Sembolleri	03/02/2016
	Halit MENEMENLİOĞLU	Ölümsüzlüğe Giden Yol Ölümden Geçer	17/02/2016
	Alkan ARPAÇAY	Çırak Dokunuşu	16/03/2016
	Beykan ASKAN	Hatip Konuşması Üzerine Kısa Çalışma	13/04/2016
134 MARMARİS	Ersin TAN	Lilith	04/02/2016
	Çetin ŞENGÖZ	Şamanizmde Yaşam	18/02/2016
	Ömer LALİK	Masonluğun Temel İlkeleri - Tartışmaya Açık Bir Deneme	03/03/2016
	Lütfi GÜRBÜZ	Nereden Geldik Nereye Gidiyoruz?	17/03/2016
	Serdar KEÇECİ	Masonlukta Kardeş Sofrası	07/04/2016
	Levend SERAL	Rönesansın Kökenleri	21/04/2016
138 NOKTA	Aydın SARAÇ	Çiçero	29/02/2016
	Hüseyin Dilek AKARLI	40 Yıl Bu Dile Kolay	28/03/2016

142 İMBAT	Süleyman DOĞU	Adem	01/03/2016
	Okan GÖZEN	Mason Kimdir?	29/03/2016
	Haluk NİŞLİ	Önlük	12/04/2016
145 NİRENGİ	Berkhan SAVAŞÇIN	Mason Olmak için Bir Yolculuk "Tekris"	04/02/2016
	Korkut KESKİNER	Kadın Olmadan Mason Olabilir miyiz?	03/03/2016
	Sadullah ÖZKARA	Bir Anadolu Ezoterizmi: Ahilik	17/03/2016
148 AGORA	Tunç ÖZAY	Çırak Derecesi Felsefesi	04/02/2016
	Ayhan ERAKAY	Ruh Sağlığı ve Masonluk	18/02/2016
	Suat TÜRKMENOĞLU	Kuruluş Yıldönümü Kutlaması	03/03/2016
	Levent OLGUN	Muhterem Raci Kabakçı Kardeş Hakkında	03/03/2016
	Semih DERECE	Ezoterizm	31/03/2016
149 IŞIK	Nedim ATİLLA	Felsefe "Burada" Doğdu	01/02/2016
	Recai TEKOĞLU	Antik Mısır'da Masonluğun İzleri	15/02/2016
	Tuncay FİLİZ	Hastalar, Kardeşlerim İyi Olacaksınız	14/03/2016
	Güngör KAVADARLI	Sözde Bilimselliğin Dayanılmaz Sathiliği	11/04/2016
164 FETHİYE	Ömür ALTUNÇİZME	Kalfa	09/02/2016
	Mehmet Ersin TAN, Mehmet Ali ÇEŞMEBAŞI, Kemal TARAKÇI	Hiram Usta ve Süleyman Peygamber	23/02/2016
	Bora İNCE	Ayna	08/03/2016
	Ali KONAKÇI	Çırak	08/03/2016
	Seyfi ACAR	Masonik Gözle İçimiz, Dışımız	22/03/2016
	Ömer KÖKER	Felsefenin İnanca Bakışı ve Masonluk	11/04/2016
172 ÇEŞME	Sümer DENİZ	Masonik Hoşgörü ve Sevgi	07/02/2016
	Ahmet Esat TUÇTÜRE	Hür Düşünce Hür Mason	06/03/2016
	Ardan KAYAALTI	Ahenk	20/03/2016
176 SENTEZ	Şevket EĞRİBOZLU	Ham Taş Seçiminde Dikkate Alınması Gereken Hususlar	16/02/2016
	Yüksel KAZMİRCİ	Kendine Ait Bir Dünya	15/03/2016
178 KUŞADASI	Tacettin ÜRKMEN	Yalnızlık Üzerine	10/02/2016
	Erinç ÖĞÜTÇÜ	Daire Sembolizması	24/02/2016
	Sümer DENİZ	Masonik Hayatta Hoşgörü ve Sevgi	09/03/2016
	Akın KUYUMCU	Sarkaç; Kavramların Ekseni	23/03/2016
182 ZUHAL	Bilge KEYKUBAT	Kutsal Tören, Ölümsüz Ağaç Zeytin	25/02/2016
	Kıvanç ÖZAY	Teklif - Tahkikat	10/03/2016
	Aşkın DEMİRCİ	Nokta	24/03/2016
	Yüksel KAZMİRCİ	Kendine Ait Bir Dünya	07/04/2016
187 ÖZVERİ	Uğur ORAL	Masonun Savunması	02/03/2016
	Mustafa DOĞAN	Yunus Emre	16/03/2016
	Mehmet BAŞEV	Zaman Tüneli	13/04/2016
	Tümay DAĞDELEN	40 Yılın Heyecanı	13/04/2016

192 HERMES	Murat GOMEL	Daire	08/02/2016
	Ufuk TEZER	Hermetizm	07/03/2016
	Loca Kardeşlerinin Katılımıyla	Hermes Muhterem Locası'nın Kuruluşundan Anılar	07/03/2016
	Güngör KAVADARLI	Işığa Yürüyüşün Seyir Defteri	04/04/2016
	Uğur ORAL	Masonun Savunması	18/04/2016
198 PAMUKKALE	Uğur ORAL	Masonun Savunması	12/02/2016
	Zafer KALAYCI	18.Yüzyıl Aydınlanma Felsefesi Işığında Hasan Âli Yücel İsmail Hakkı Tonguç ve Köy Enstitüleri	25/03/2016
	Kamil KONYALI	Pentagram ve Hexagram'a Masonik Bakış	08/04/2016
	Ali ZIRH	Bilimin Işığında Ölüm Anı ve Hemen Sonrasına Bakış	22/04/2016
205 HERODOT	Levent ELBEYLİ	Felsefe; Sonsuza Kadar İnşa Halinde Olacak Tapınak	03/03/2016
	Alparslan IŞIK	225. Yılında Mozart Kardeşin Müziği ve Masonluğu	17/03/2016
	Mehmet BEKAR	Mason, Loca, Büyük Loca	07/04/2016
213 DOKUZ EYLÜL	Ergin ALGIM	Masonlukta Bildiklerimiz, Bilmediklerimiz	15/03/2016
220 OKYANUS	Korkut KESKİNER	Masonluk, Bilgelik, Mutluluk	09/02/2016
239 İDA	Önder TURAN	Ayna, Speculum ya da Arayan Cam	13/02/2016
240 KARYA	Ali Erkan BEZİRGAN	Özgürlük - Eşitlik - Kardeşlik	23/02/2016
	Teoman YAMAN	Halikarnassus'dan Bodrum'a	08/03/2016
243 HALİM ERKER	Sefa DEMİRCAN	Aydınlanma ve Bir Dönem	10/02/2016
	Seçkin GENÇOĞLU	Masonluk ve Matematik	23/03/2016
	Ozan USLU	Kader ve İrade	06/04/2016
MARE NOSTRUM	Ali Aslan KAYA	Masonik İlke ve Gelenekler Üzerine Çalışma 1	24/02/2016
	İskender IŞIK	Masonik İlke ve Gelenekler Üzerine Çalışma 2	01/03/2016
	Gökdeniz NEŞER	Mare Nostrum	05/04/2016

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI SOYADI	LOCA	EBEDİ MAŞRIK'A İNTİKAL TARİHİ
ONUR BELGE	ÜLKE	6 EYLÜL 2015
MEHMET GÜRPINAR	ÜLKE	10 OCAK 2016
HİLMİ OKAN KURÇ	DEVRİM	23 ŞUBAT 2016
TEOMAN GÖNEN	ERENLER	27 ŞUBAT 2016
ARMAĞAN GÜRKAN	GÜNEY YILDIZI	3 MART 2016
CEMİL KARATAYLI	ŞAKUL	3 MART 2016
ÖZDEMİR ÇAKINER	ANKARA	6 MART 2016
SÜLEYMAN SEMİH ÖNAL	BAŞAK	6 MART 2016
BAHATTİN BURSALI	AHENK	11 MART 2016
BİLAL BAŞEV	PROMETHEE	12 MART 2016
BURHAN SARIOĞLU	DOĞU	12 MART 2016
KAMURAN GÜRAKAN	EŞİTLİK	16 MART 2016
MELİH KAZANCI	ATAÇAĞ	19 MART 2016
SELİM YEĞEN	EYLEM	25 MART 2016
MUSTAFA TİRYAKİ	BURÇ	26 MART 2016
ERGİN TANBERK	GÜNEY	26 MART 2016
GÜNVER GÖNEN	BARIŞ	27 MART 2016
TURGUT BOZKURT	KÖŞETAŞI	1 NİSAN 2016
ABDULLAH KİRAZ	SEDİR AĞACI	4 NİSAN 2016
RAUF DİNMEN	LİBERTAS	4 NİSAN 2016
ENGİN BERKER	ÖRS	5 NİSAN 2016
NURİ DOĞSAĞ ÖZPAMİR	EGE	11 NİSAN 2016
ERDUR BEKİROĞLU	KÜLTÜR	25 NİSAN 2016
BÜLENT ÇETİNER	UYUM	28 NİSAN 2016
ÖMER AKYÜZ	EPHESUS	5 MAYIS 2016

HİÇBİR ŞEY ÖLMEZ – HER ŞEY YAŞAR

Ebedi Maşrık'a intikal eden Kardeşlerimize Evrenin Ulu Mimarı'ndan sonsuz mağfiret kederli ailelerine ve bütün Kardeşlerimize sabırlar dileriz.

MİMAR SİNAN DERGİSİ YAZI KABULÜ ve YAYIN KURALLARI

Yazının Kabulü

Mimar Sinan Dergisi Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Derneği'nin üç ayda bir yayınlanan akademik nitelikteki yayın organıdır ve 10 Ekim 1966 tarihinden beri yayınlanmaktadır. Dergide, Masonlukla ilgili özgün araştırma, makale ve çeviriler yayınlanır.

Mimar Sinan Dergisi iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, hakemler tarafından değerlendirilen ve yayınlanması uygun görülen, konuya ilişkin yeni bir bilgi, belge veya yeni bir özgün yaklaşım getiren araştırma yazılarına, ikinci bölümde de dergi alanı kapsamındaki konulara ilişkin özgün bir bakış açısıyla ele alınmış yorum makalelerine yer verilmektedir.

Yazarlar, makalenin özgün bir yazı olduğunu, daha önce herhangi bir yerde yayınlanmadığını ve makalenin değerlendirme süreci içerisinde başka bir yerde yayınlanmayacağını kabul etmelidirler.

Yazılardaki bilgilerin ve kaynakların doğruluğundan tümüyle yazarlar sorumludur. Dergide yayınlanan yazılar, yazarların şahsi görüşlerini ifade eder ve sorumluluğu tamamen kendilerine aittir. Bu yazıların Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası'nın veya başka bir Masonik biriminin resmi görüşlerini veya fikirlerini temsil ettiği iddia edilemez.

Yayın Kuralları

Hakemli bölüm için gönderilen yazılar 15 A4 (daktilo/12 pt bilgisayar çıktısı) sayfasını, kişisel yorum makaleleri ise 10 (daktilo/12 pt bilgisayar çıktısı) sayfasını aşmamalıdır. Araştırma yazılarının ve makalelerin 12 Temmuz 1932'de Türk Dili Tetkik Cemiyeti adı ile kurulmuş olan Türk Dil Kurumu yazım kurallarına uygunluğu şart olup, imlâda bu kurallara uyulacaktır. Bir sözcüğün yazımında tereddüt olduğu takdirde yukarıda anılan Türk Dil Kurumu'nun yayınlamış olduğu Ömer Asım Aksoy'un **Ana Yazım Kılavuzu**'na bakılacaktır. (Son baskısı Epsilon Yayınları tarafından basılmıştır.) Kısaltmalarda da yukarıda anılan kitaptaki kısaltmalar kullanılmalıdır. Mimar Sinan dergisindeki yazılarda (tarihi belgelerin transkripsiyonu veya alıntılanması dışında), "Masonik kısaltma" kullanılmamaktadır.

Yazılar elektronik ortamda verilmeli, yazar/yazarların iletişim bilgileri belirtilmeli, konferans üslubunda olmamalıdır. Özgün araştırmaların dayandırıldığı atıflar, kaynaklar ve belgelerden alıntılar sarih bir biçimde, dip not veya son not olarak belirtilmelidir.

Hangi kaynaktan yararlanılmışsa o kaynak referans verilmeli; yararlanılan kaynağın kaynak gösterdiği, yazarın görmediği referanslar dipnot olarak verilmemelidir. Yazarın yararlandığı kaynaktaki görüşler ile kendi görüşleri birbirinin içine katılmamalı, yararlanılan kaynaktaki analiz, yargı ve sonuç cümleleri "tırnak içinde" uygun atıfla verilmeli, olası bir intihal sorununa yol açılmamalıdır. Yabancı bir kaynaktan alınma bir yazının veya kitabın bütününü veya bir kısmını çevirip yayınlamak izne tabidir. İzinsiz yayının, telif anlaşmazlıkları doğuracağı unutulmamalıdır.

Kullanılan görsel malzemenin (fotoğraf, resim, çizim, vb.) telif hakkı alınmış olmalı veya telif hakkı bulunmayan malzemeden seçilmelidir. İnternetten indirilen veya bir kaynaktan taranan görsel malzemenin telif hakları izni alınmadan kullanılmasının telif anlaşmazlıkları doğuracağı da dikkate alınmalıdır.

Makalenin ilk sayfasında makalenin, yazarının ve varsa çevirmeninin adı yer almalıdır. Ayrıca yazının Türkçe ve mümkünse İngilizce kısa bir özeti (özet – abstract) ile yazı başlığının İngilizcesi bulunmalı ve faydalanılan kaynaklar belirtilmelidir. İnternet'ten alınan kaynakların doğruluğu mutlaka tahkik edilmelidir.

Yazıda resim veya şekil kullanılmışsa; bunlar yazının içindeki yerine konulduğu gibi, ayrı birer dosya olarak da verilmeli, resimler basılabilecek kalitede (en az 300 dpi) olmalıdır.

Çeviri yazılarda; yazarın ve çevirmenin adı ile birlikte orijinal yazının nerede ve hangi tarihte yayınlandığı belirtilmeli ve orijinal yazı da birlikte gönderilmelidir. Ayrıca müellifin onayı alınmış olmalı ve çeviri yazının telif hakkı sorun olmamalıdır.

Gönderilen yazılar Yayın Kurulunun onayından geçtikten sonra yayınlanır. Yayınlanmayan yazılar için geleneğimiz uyarınca herhangi bir gerekçe gösterilmez. Yayın Kurulu gerekli gördüğü durumlarda metinde editoryal düzeltmeler yapabilir. Gönderilen veya yayınlanan yazılar için herhangi bir ücret ödenmez, yazı yayınlandığı takdirde bütün telif hakları Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Derneği'nin olur.

Yazarlar yazılarını, Yayın Kuruluna teslim ettiklerinde bu şartları kabul etmiş sayılırlar.

Yazılarınızı, her türlü istek, soru, şikayet ve önerilerinizi aşağıdaki yazışma ya da e-posta adresine gönderebilirsiniz.

YAZIŞMA ADRESİ:
MİMAR SİNAN DERGİSİ YAYIN KURULU
Nuru Ziya Sokak, No. 9, Kat 2 34420 Beyoğlu – İstanbul
e-posta : mimarsinandergisi@gmail.com

MİMAR SİNAN

The Quarterly Journal of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons

ISSN 1301-2762

CONTENTS

7. Message from the Grand Master ..... Ömer KÖKER
9. Freemasonry Seen Historically ..... Margaret C. JACOB
Translated by: Umur ÇOLGAR
26. Difference Between Us and Ourselves ..... Kürşat PARLATAN
35. Freemasonry in Late Ottoman Press 2: ..... Yavuz Selim AĞAOĞLU
Mecmua-i Ebuzziya #102
52. Memories on Atatürk ..... Mim Kemal ÖKE
60. Mim Kemal ..... Nurettin ARTAM
63. In Memory of Mim Kemal Öke ..... •••
66. Famous Freemasons in the Archives III ..... Mimar SİNAN
77. Sacred Stone Mother Goddess and Widow ..... Timur GUDA
87. Enlightenment and Freemasonry ..... Deniz TANSİ
93. News from the Lodges ..... Mimar SİNAN
118. Obituaries ..... Mimar SİNAN
119. Article Submission Rules ..... Mimar SİNAN

Address : 9, Nuruziya Sokağı – Beyoğlu / İSTANBUL - TURKEY

YEAR : 2016 NO : 171